

Seitsemisen suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma

Seitsemisen suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma

Översättning: Cajsa Rudbacka-Lax
Kansikuva: Tuulikki Halla

© Metsähallitus 2009

ISSN 1796-2943
ISBN 978-952-446-693-6 (nidottu)
ISBN 978-952-446-694-3 (pdf)

140 kpl
Kopijyvä Oy, Jyväskylä, 2009

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	2009
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	5.2.2009
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	1827/623/2006
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	kansallispuisto, Natura 2000, vanhojen metsien suojeluohjelma, rantojensuojeluohjelma		
ALUEEN NIMI	Seitsemisen kansallispuisto, Aurejärvi, Raattaniemi–Vekaraniemi ja Petäjäjärvi		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Seitseminen (FI 0311002), Aurejärvi (FI 0321008), Raattaniemi–Vekaraniemi (FI 0321003) ja Petäjäjärvi (FI 0321001)		
ALUEYKSIKKÖ	Etelä-Suomen luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Metsähallitus		
JULKAISUN NIMI	Seitsemisen suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelma		
TIIVISTELMÄ	<p>Suunnittelukokonaisuuteen kuuluvat Seitsemisen kansallispuiston lisäksi Aurejärven, Petäjäjärven ja Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alueet, jotka sijaitsevat Kurun (Ylöjärven) kunnassa sekä Ikaalisten ja Parkanon kaupungeissa. Suunnittelualueen yhteispinta-ala on noin 5 570 ha. Suunnitelma tehtiin osallistavasti käyttäen apuna mm. sidosryhmistä koottua yhteistyöryhmää, yleisötilaisuuksia sekä palautemahdollisuuksia internetissä.</p> <p>Alueiden vanhat metsät sekä niiden lajisto ovat eteläsuomalaisittain erittäin edustavia ja valtakunnallisesti tärkeä osa vanhojen metsien suojelualueverkostoa. Varsinkin Seitsemisen alueen ja Petäjäjärven suot ja lähteet sekä soiden ja metsien maisemamosaiikki ovat maakunnallisesti merkittäviä ja tärkeä osa soidensuojelualueverkostoa. Seitsemisen kansallispuisto on valtakunnallisesti ja kansainvälisesti tärkeä soiden ennallistamisen pioneeri- ja tutkimuskohde. Suunnittelualueella on myös useita linnustollisesti arvokkaita soita, lampia ja järviä. Aurejärven järviluonnon erämaisuus on harvinaista eteläisessä Suomessa. Varsinkin Seitsemisen kansallispuiston kulttuuriperintöarvot ovat valtakunnallisesti merkittävät. Suunnittelualueelta löytyy runsaasti arvokkaita muinaisjäännöksiä sekä mm. Koveron kruununmetsäntorppa. Myös alueen perinnebiotoopit ovat maakunnallisesti arvokkaita. Seitsemisen luontokeskus on Etelä-Suomen toiseksi suosituin luontokeskus, ja itse kansallispuisto on valtakunnallisesti suosittu päiväretkikohde. Kaikki suunnittelualueen kohteet ovat myös arvokkaita lähivirkistysalueita.</p> <p>Suunnitelman toimenpiteillä on tarkoitus turvata suunnittelualueen luontotyytit ja lajisto sekä kulttuuriperintöarvot. Soiden ja metsien ennallistamista jatketaan erillisten suunnitelmien pohjalta. Erityisesti luonnontilaisten metsien lajistoa turvataan huolehtimalla mm. lahoppuujatkumosta ja palaneen puun tarjonnasta. Suunnitelman tarkoituksena on myös virkistyskäyttöarvojen säilyttäminen ja parantaminen luontoarvoja vaarantamatta. Mahdollisesti lisääntyvä kävijämäärä pyritään ohjaamaan ympäröiville valtionmaille sekä kansallispuiston käyttöä kestäville kohteille, kuten luontokeskukselle ja Koveroon. Aurejärvi säilytetään lähivirkistysalueena. Muille alueille ei ohjata virkistyskäyttöä. Opastustarjonnan laatu ja määrä pyritään säilyttämään. Seitsemistä kehitetään edelleen luonnossa oppimisen painopistealueena, ja se on mukana maakunnallisessa ympäristökasvatustoiminnassa.</p> <p>Luontotyyppisiä ja lajistoa suojelevia määräaikaista tai ympärivuotisia liikkumisrajoitusvyöhykkeitä ehdotetaan perustettavaksi Seitsemisen kansallispuistoon Soljastensuon–Hauturinsuon, Pakkulan-kankaan, Iso Seitsemisjärven sekä Multiharjun alueille yhteensä noin 792 ha. Lisäksi Aurejärvelle ehdotetaan perustettavaksi lintujen pesimäaikainen liikkumisrajoitusalue Paskokarille (noin 15 ha). Pyöräilyä ja ratsastusta ehdotetaan rajoitettavaksi Seitsemisen kansallispuistossa tietyille reiteille.</p> <p>Luontomatkailukäyttö kohdistuu pääsääntöisesti Seitsemisen kansallispuistoon, ja sitä kehitetään alueena, johon kestävä ja ympäristöä säästävä matkailutoiminta voi suojeluarvoja vaarantamatta tukeutua. Tavoitteena on, että alue on Pirkanmaan luonto- ja kulttuurimatkailun kärkikohde sekä valtakunnallisesti tunnettu ja kansainvälisesti kiinnostava. Seitsemisen–Helvetinjärven alueelle on laadittu erillinen luontomatkailusuunnitelma vuonna 2008.</p>		
AVAINSANAT	Seitsemisen kansallispuisto, hoito- ja käyttösuunnitelmat, Natura 2000, maankäytön vyöhykkeet, suojelu, luontomatkailu, luonto-opastus		
MUUT TIEDOT	Suunnitelman on pääosin kirjoittanut ja toimittanut Satu Kalpio. Kirjoittajia ovat lisäksi olleet Tuomas Haapalehto, Henrik Jansson, Seppo Kallonen, Minna Maukonen ja Tuula Peltonen.		
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 51		
ISSN	1796-2943	ISBN (NIDOTTU)	978-952-446-693-6
		ISBN (PDF)	978-952-446-694-3
SIVUMÄÄRÄ	161 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	Kopijyvä Oy
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	10 euroa

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	2009
UPPDRAKSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	5.2.2009
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	1827/623/2006
TYP AV SKYDDSSOMRÅDE/SKYDDSPROGRAM	Natura 2000, skyddsprogrammet för gammal skog, strandskyddsprogrammet		
OMRÅDETS NAMN	Seitsemien nationalpark, Aurejärvi, Raattaniemi–Vekaraniemi och Petäjjärvi		
NATURA 2000 -OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Seitsemien (FI 0311002), Aurejärvi (FI 0321008), Raattaniemi–Vekaraniemi (FI 0321003) och Petäjjärvi (FI 0321001)		
REGIONENHET	Södra Finlands naturtjänster		
FÖRFATTARE	Forststyrelsen		
PUBLIKATION	Skötsel- och användningsplan för Seitsemienens skyddsområdeshelhet		
SAMMANDRAG	<p>Planeringshelheten omfattar förutom Seitsemien nationalpark dessutom Aurejärvi, Petäjjärvi och Raattaniemi–Vekaraniemi Natura 2000 -områden, vilka är belägna i Kuru (Ylöjärvi) kommun samt städerna Ikalis och Parkano. Planeringsområdets sammanlagda areal är ca 5 570 ha. Planen gjordes upp med iakttagande av delaktighet och som hjälp användes bl.a. en samarbetsgrupp som bestod av företrädare för intressentgrupper, möten för allmänheten samt möjlighet att ge respons över internet.</p> <p>De gamla skogarna på områdena samt de arter som finns där är mycket representativa för södra Finland och en viktig del av det riksomfattande skyddsområdesnätverket av gamla skogar. I synnerhet myrarna och källorna på Seitsemien-området och Petäjjärvi och den landskapsmosaik som skogarna bildar är av betydelse på landskapsnivå och en viktig del av myrskyddsområdesnätverket. Seitsemien nationalpark är ett viktig pionjär- och forskningsobjekt för myrrestaurering på såväl riksomfattande som internationell nivå. På planeringsområdet finns också flera myrar, gölar och sjöar som är viktiga för fågellivet. Den vildmarksliknande sjönaturen kring Aurejärvi är sällsynt i södra Finland. Kulturarvsvärdena i särskilt Seitsemien nationalpark är av betydelse på riksomfattande nivå. På planeringsområdet finns rikligt med värdefulla fornlämningar samt bl.a. Kovero kronoskogstorp. Också området kulturbiotoper är av värde på landskapsnivå. Seitsemien naturum är det nästpopuläraste naturumet i södra Finland, och själva nationalparken är ett av populäraste målen för dagsutflykter i hela landet. Alla objekt på planeringsområdet utgör också värdefulla närrekreationsområden.</p> <p>Syftet med åtgärderna enligt planen är att trygga livsmiljöerna och arterna samt kulturarvsvärdena på planeringsområdet. Restaureringen av myrar och skogar fortsätter utgående från särskilda planer. Särskilt arterna i skogar i naturtillstånd tryggas bl.a. genom att man ser till att det kontinuerligt finns död ved och ett utbud av bränd ved. Målet med planen är att också bevara och förbättra rekreativvärdena utan att äventyra naturvärdena. Om antalet besökare ökar är strävan att styra dem till de omgivande statsmarkerna samt objekt som tål användning i nationalparken, t.ex. naturumet och Kovero. Aurejärvi bibehålls som närrekreationsområde. Rekreation styrs inte till andra områden. Strävan är att bevara kvaliteten på och omfattningen av utbudet av guidning. Seitsemien vidareutvecklas som ett tyngdpunktsområde för inläring i naturen, och det är med i miljöfostringsverksamheten i landskapet.</p> <p>För att skydda livsmiljöer och arter föreslås att det inrättas zoner där rätten att färdas begränsas tillfälligt eller året runt i Seitsemien nationalpark på områdena Soljastensuo–Hauturinsuo, Pakkulan kangas, Iso Seitsemisjärvi samt Multiharju, sammanlagt ca 792 ha. Dessutom föreslås att Paskokari i Aurejärvi inrättas som område där rätten att färdas är begränsad under fåglarnas häckningstid (ca 15 ha). Det föreslås att cyklande och ridning begränsas till vissa leder i Seitsemien nationalpark.</p> <p>Naturturismen riktar sig i regel till Seitsemien nationalpark, och den utvecklas som ett område som en hållbar turistverksamhet som sparar på miljön kan stöda sig på utan att skyddsvärdena äventyras. Målet är att området ska vara det främsta målet för natur- och kulturturism i Birkaland och också känt i hela landet och intressant även internationellt. En särskild naturturismplan har gjorts upp (2008) för Seitsemien–Helvetinjärvi-området.</p>		
NYCKELORD	Seitsemien nationalpark, skötsel- och användningsplan, Natura 2000, markanvändningszoner, skydd, naturturism, naturvägledning		
ANDRA UPPGIFTER	Skötsel- och användningsplanen har skrivits av Satu Kalpio samt Tuomas Haapalehto, Henrik Jansson, Seppo Kallonen, Minna Maukonen och Tuula Peltonen.		
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonuojelujulkaisu. Sarja C 51		
ISSN	1796-2943	ISBN (HÄFTAD)	978-952-446-693-6
		ISBN (PDF)	978-952-446-694-3
SIDANTAL	161 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	Kopijyvä Oy
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	10 euro

Esipuhe

Seitseminen on suomalaisten ajatuksissa vanhojen metsien kansallispuisto. Seitsemisen kansallispuistoon liitetään mielikuvia suurista kelohongista, liito-oravista ja vanhasta metsätaloukulttuurista. Seitseminen on kuitenkin paljon muutakin kuin metsiä: Arvokas suo- ja vesiluonto tekevät kansallispuistosta monipuolisen kokonaisuuden. Läheisyydessä sijaitsevat Petäjäjärven sekä Raattaniemi–Vekaraniemen vanhojen metsien suojelualueet täydentävät alueen metsä- ja suoluonnon arvoa. Aurejärven erämaisuus on aivan omaa luokkaansa eteläisessä Suomessa.

Todennäköisesti suurimmat haasteet alueen luonnonarvojen ja vetovoimaisuuden säilymistä kannalta liittyvät edelleen lisääntyvään lähivirkistys- ja matkailukäyttöön. Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen sekä ilmastonmuutoksen mahdolliset haitalliset vaikutukset Suomen luontoon aiheuttavat omat paineensa suuressa mittakaavassa. Lähitulevaisuuden haasteena on myös esimerkiksi valtion resurssien riittävyys luonnon virkistyskäytön rakenteiden ylläpitämisessä ja laadun varmistamisessa.

Seitsemisen kansallispuiston virkistyskäyttö on hyvin vilkasta ja jo vakiintunutta. Matkailullinen hyödyntäminen etsii vielä sopivia uomiaan. Seitsemisen talvi on kestävä ja pääosin käyttämätön mahdollisuus virkistys- ja matkailukäytön kannalta. Luontokeskus ja Kovero ovat hyviä ja ympärivuotisesti suosittuja käyntikohteita, joiden käyttöä on mahdollista vielä myös lisätä.

Tämän hoito- ja käyttösuunnitelman tarkoituksena on vastata tulevien 10 vuoden haasteisiin linjaamalla alueen käyttöohjeita ja strategioita.

Sisällys

1 Johdanto	11
1.1 Suunnittelualan kuvaus.....	11
1.2 Kaavoitustilanne ja maakunnalliset strategiat.....	12
1.2.1 Pirkanmaan maakuntakaava.....	12
1.2.2 Muut kaavat.....	13
1.2.3 Maakunnalliset ja muut strategiat.....	14
1.3 Euroopan neuvoston luonnonsuojelualuediplomi.....	14
1.4 Suunnitteluprosessi.....	15
ALUEEN LUONTO JA TÄHÄNASTINEN KÄYTTÖ	17
2 Luonto ja historia	17
2.1 Yleiskuvaus.....	17
2.1.1 Seitsemisen Natura 2000 -alue.....	17
2.1.2 Petäjajärven Natura 2000 -alue.....	17
2.1.3 Aurejärven Natura 2000 -alue.....	18
2.1.4 Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alue.....	20
2.2 Kallio- ja maaperä.....	25
2.3 Vesistöt ja suot.....	27
2.3.1 Valuma- ja pohjavesialueet.....	27
2.3.2 Joet ja purot.....	29
2.3.3 Järvet ja lammet.....	29
2.3.4 Lähteet.....	30
2.3.5 Suot.....	30
2.4 Natura 2000 -luontotyytit.....	31
2.4.1 Seitsemisen Natura 2000 -alue.....	31
2.4.2 Aurejärven Natura 2000 -alue.....	35
2.4.3 Petäjajärven Natura 2000 -alue.....	37
2.4.4 Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alue.....	39
2.4.5 Uhanalaiset luontotyytit.....	42
2.5 Lajisto.....	42
2.5.1 Direktiivilajit.....	42
2.5.2 Uhanalaiset ja muut huomionarvoiset lajit.....	43
2.6 Historia.....	46
2.6.1 Maankäytön historia.....	46
2.6.2 Kulttuuriperintöarvot.....	50
2.6.3 Perustamisen ja suojelun historia.....	51
2.7 Nykyinen käyttö.....	52
2.7.1 Retkeily ja opastus.....	52
2.7.2 Matkailu.....	60
2.7.3 Metsästys.....	61
2.7.4 Kalastus.....	62
2.7.5 Marjastus ja sienestys.....	62
2.7.6 Tutkimus- ja opetuskäyttö.....	62
2.7.7 Liikenne ja asutus.....	63
2.7.8 Maa-ainesten ja pohjaveden otto.....	64
2.8 Yhteenveto.....	64
2.9 Aikaisemmat suunnitelmat ja niiden toteutuminen.....	65
2.10 Maankäyttöanalyysi.....	66
2.11 Muut uhkatekijät.....	70

HOITO JA KÄYTTÖ	71
3 Hoidon ja käytön tavoitteet	71
3.1 Säästösten asettamat tavoitteet	71
3.1.1 Laki ja asetukset Seitsemisen kansallispuistosta sekä Petäjäjärven ja Raattaniemi–Vekaraniemen vanhojen metsien suojelusta.....	71
3.1.2 Natura-verkoston tavoitteet.....	72
3.1.3 Suojeluohjelmien ja suojelusopimusten tavoitteet.....	72
3.2 Metsähallituksen asettamat tavoitteet	73
4 Alueiden käytön vyöhykkeet	75
4.1 Vyöhykkeistämisen perusteet	75
4.2 Suunnittelualueen vyöhykejako	75
4.2.1 Seitsemisen kansallispuisto.....	75
4.2.2 Petäjäjärven Natura 2000 -alue.....	77
4.2.3 Aurejärven Natura 2000 -alue.....	78
4.2.4 Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alue	78
5 Luonnonsuojelu ja -hoito.....	80
5.1 Tavoitteet	80
5.1.1 Metsät.....	80
5.1.2 Suot ja vesistöt	80
5.1.3 Perinnebiotoopit.....	81
5.1.4 Lajisto	81
5.2 Toimenpiteet	81
5.2.1 Metsät.....	81
5.2.2 Suot ja vesistöt	82
5.2.3 Perinnebiotoopit.....	82
5.2.4 Lajisto	84
5.3 Seuranta.....	84
6 Kulttuuriarvojen suojelu	86
6.1 Nykytila.....	86
6.2 Tavoitteet	86
6.3 Toimenpiteet	86
6.3.1 Rakennettu kulttuuriympäristö.....	86
6.3.2 Muinaisjännökset	87
6.4 Seuranta.....	88
7 Luonnon käyttö	89
7.1 Retkeily	89
7.1.1 Nykytila.....	89
7.1.2 Tavoitteet	89
7.1.3 Toimenpiteet	90
7.1.4 Seuranta.....	97
7.2 Marjastus ja sienestys	97
7.3 Kalastus.....	97
7.4 Metsästys.....	97

7.5	Matkailun yritystoiminta.....	98
7.5.1	Nykytila.....	98
7.5.2	Tavoitteet	98
7.5.3	Toimenpiteet	99
7.5.4	Seuranta.....	100
7.6	Liikenne ja liikkuminen	100
8	Luontoneuvonta ja luonto-opastus	102
8.1	Nykytila.....	102
8.2	Tavoitteet	102
8.3	Toimenpiteet	104
8.3.1	Seitsemisen luontokeskus, näyttelyt ja av-materiaali	104
8.3.2	Henkilöopastus ja opastuspaketit.....	105
8.3.3	Kulttuuriperintökohteiden opastusviestintä.....	105
8.3.4	Verkkosivut, esitteet, kartat ja muut julkaisut	106
8.3.5	Tienvarsi- ja lähtöpaikkojen opasteet	106
8.3.6	Luontopolut ja maasto-opasteet.....	106
8.3.7	Tiedottaminen ja viestintä.....	107
8.4	Seuranta.....	108
9	Tutkimus	109
10	Toimenpidesuunnitelmat	110
HALLINTO JA TOTEUTUKSEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET		111
11	Hallinnan ja hoidon järjestäminen	111
11.1	Hallinta.....	111
11.2	Kiinteistönmuodostus ja suojelualueiden perustaminen	111
11.3	Vuokra- ja käyttöoikeussopimukset.....	112
11.4	Luvat	112
11.5	Järjestyssäännöt.....	114
12	Turvallisuus ja pelastustoiminta.....	115
13	Palvelurakenteiden huolto	116
13.1	Tavoitteet	116
13.2	Toimenpiteet	116
13.3	Seuranta.....	116
14	Valvonta	117
15	Yhteistyö.....	118
16	Resurssit ja aikataulu.....	119
17	Suunnitelman vaikutusten arviointi	123
17.1	YVA-lain mukainen arviointi.....	123
17.2	Ympäristövaikutusten arviointi	123
17.2.1	Ekologiset vaikutukset	123
17.2.2	Sosiaaliset vaikutukset	131
17.2.3	Taloudelliset vaikutukset.....	132
Lähteet.....		135

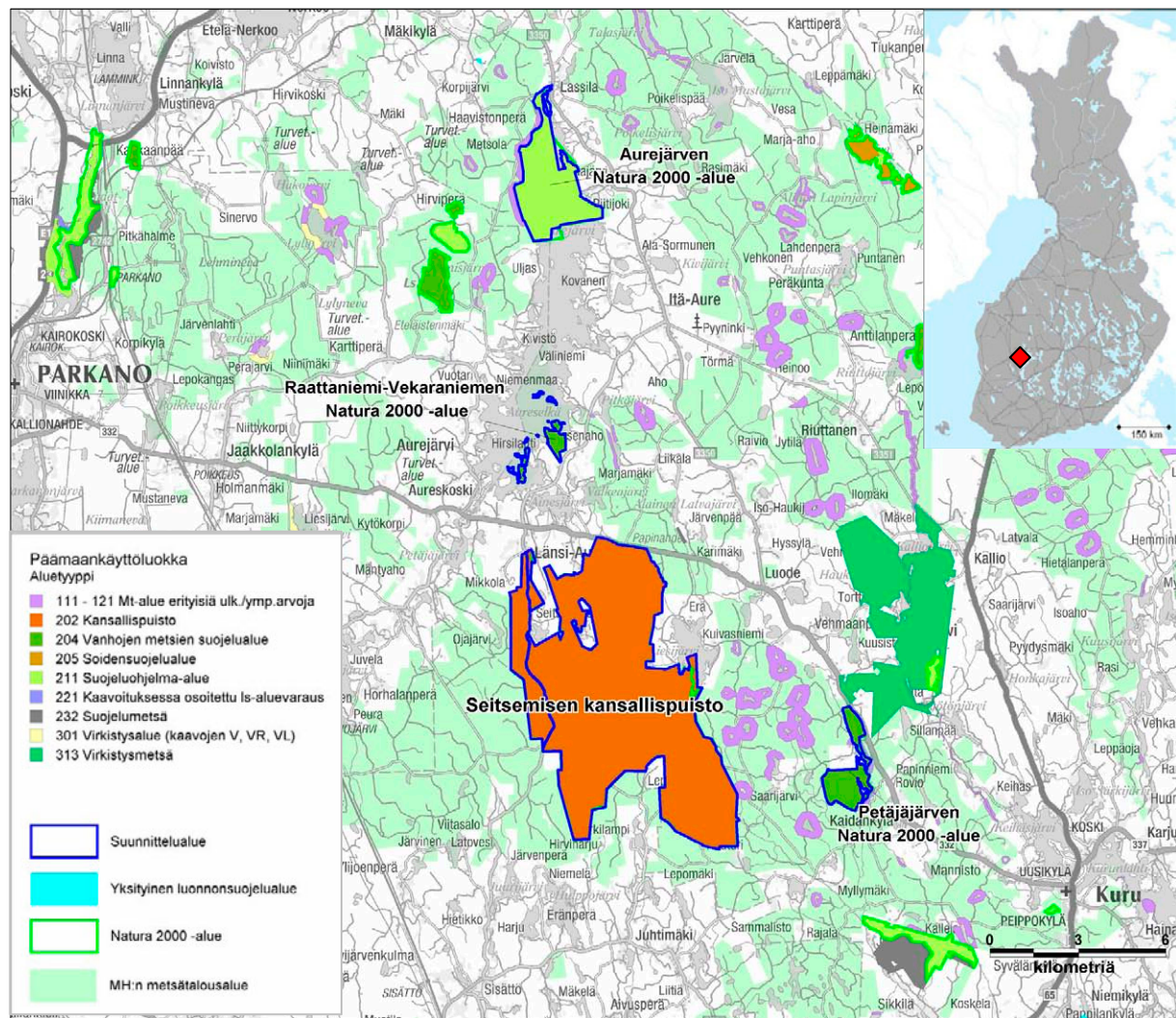
Liitteet	139	
Liite 1	Ympäristöministeriön vahvistuskirje	139
Liite 2	Kooste suunnitelmasta saaduista lausunnoista aihepiireittäin.....	141
Liite 3	Seitsemisen suunnittelualan nelikenttäanalyysi.....	150
Liite 4	Runkosuunnitelman 1995 toteutumisen poikkeamat ja niiden syyt.....	152
Liite 5	Maankäyttöanalyysitaulukko	154
Liite 6	Luontomatkailun ympäristövaikutusten arviointitaulukot	156
Liite 7	Ehdotus Seitsemisen kansallispuiston järjestyssäännöksi.....	160

1 Johdanto

1.1 Suunnittelualueen kuvaus

Suunnittelualueeseen kuuluvat Seitsemisen kansallispuiston (sekä Natura 2000 -alueen) lisäksi Metsähallituksen hallinnassa olevat Aurejärven, Raattaniemi–Vekaraniemen sekä Petäjäjärven Natura 2000 -alueet. Suunnittelualueen yhteispinta-ala on noin 5 570 ha. (kuva 1)

Seitsemisen kansallispuisto sijaitsee Kurun kunnan ja Ikaalisten kaupungin alueilla. Pinta-alaltaan se on noin 4 525 ha. Kansallispuisto on perustettu noin 3 060 ha:n kokoisena 1.1.1982. Tämän jälkeen vuosina 1989 ja 2005 kansallispuistoa on lakisääteisesti laajennettu yhteensä noin 1 465 ha. Kansallispuisto on kokonaisuudessaan Metsähallituksen luontopalvelujen hallinnassa. Seitsemisen Natura 2000 -alue (FI 0311002, 4 530 ha) kuuluu kokonaan nykyiseen kansallispuistoon. Puiston läpi pohjoisesta etelään kulkeva tie ei kuitenkaan kuulu kansallispuisto-kiinteistöön eikä ole Metsähallituksen hallinnassa. Suojelun toteutuskeinona on luonnonsuojelulaki. Seitsemisen kansallispuistolle on vahvistettu runkosuunnitelma viimeksi vuonna 1995 (Metsähallitus 1996). Järjestyssääntö on vuodelta 1987, joten se on tehty ennen laajennusosien liittämistä puistoon.

Kuva 1. Seitsemisen suunnittelualueen sijainti ja ympäristön maankäyttö. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Aurejärven Natura 2000 -alue (FI 0321008) sijaitsee Kurun kunnassa ja Parkanon kaupungissa. Se on kooltaan 717 ha ja suurimmaksi osaksi (noin 683 ha) Metsähallituksen hallinnassa. Osa Natura 2000 -alueeseen kuuluvasta vesialueesta on jakokunnan omistuksessa, mutta ei kuulu suunnittelualueeseen. Suojelun toteutuskeinona on luonnonsuojelulaki ja vesialueilla vesilaki. Aurejärvi on valtakunnallisen rantojensuojeluohjelman kohde. Aurejärven alueelle ei ole aikaisemmin tehty hoito- ja käyttösuunnitelmaa tai järjestyssääntöä.

Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alue (FI 0321003) sijaitsee Kurun kunnassa. Se on kooltaan 89 ha, ja kokonaisuudessaan (noin 88 ha) Metsähallituksen luontopalvelujen hallinnassa. Suojelun toteutuskeinona on luonnonsuojelulaki. Raattaniemi–Vekaraniemi on vanhojen metsien suojeluohjelman kohde, ja alue on perustettu vuonna 1993 lakisääteisesti vanhojen metsien suojelualueeksi. Raattaniemi–Vekaraniemen alueelle ei ole aikaisemmin tehty hoito- ja käyttösuunnitelmaa tai järjestyssääntöä.

Petäjäjärven Natura 2000 -alue (FI 0321001) sijaitsee Kurun kunnassa. Se on kooltaan 254 ha ja lukuun ottamatta Natura 2000 -rajaukseen kuuluvaa Iso Kaitajärven vesistöaluetta pääsääntöisesti (noin 249 ha) Metsähallituksen luontopalvelujen hallinnassa. Suojelun toteutuskeinona on luonnonsuojelulaki. Petäjäjärvi on vanhojen metsien suojeluohjelman kohde, ja alue on perustettu vuonna 1993 lakisääteisesti vanhojen metsien suojelualueeksi. Petäjäjärven alueelle ei ole aikaisemmin tehty hoito- ja käyttösuunnitelmaa tai järjestyssääntöä.

1.2 Kaavoitustilanne ja maakunnalliset strategiat

1.2.1 Pirkanmaan maakuntakaava

Valtioneuvoston vuonna 2007 hyväksymässä Pirkanmaan maakuntakaavassa (Pirkanmaan liitto 2007) kaikki tämän suunnitelman kohdealueet ovat esitettyinä sekä luonnonsuojelualue- että Natura 2000 -alumerkintänä. Suojelumääräyksissä todetaan, ettei alueilla saa ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Määräys on voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi. Perustettuja alueita koskevat suojelupäätöksissä annetut määräykset. Kohteista muut paitsi Aurejärven rantojensuojeluohjelmakohde ovat perustettuja luonnonsuojelualueita. Natura 2000 -kohteita koskevat kaavamääräykset säättävät, että alueelle tai sen läheisyyteen ei tule suunnitella toimenpiteitä, jotka merkityksellisesti heikentävät niitä lintu- tai luontodirektiivin mukaisia luonnonarvoja, joiden perusteella alue on otettu ohjelmaan.

Seitsemisen Koveron kruununmetsätorppa on kaavaluonnoksessa akv-merkinnällä, jolla osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä. Kohde on luokiteltu rakennushistoriallisesti merkittäväksi sekä miljöökohteeksi. Alueen suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on edistettävä kulttuuriympäristön arvojen säilymistä. Alueen käyttö ja rakentaminen tulee sopeuttaa kunkin alueen kulttuuriperintöön ja ominaislaatuun. Suunnittelusuositukseksi on, että merkittävästi kohteeseen vaikuttavissa hankkeissa pyydetään lausunto museoviranomaisilta ja alueelliselta ympäristökeskukselta.

Aurejärven länsirannalla on kaavassa osoitettu seudullisesti merkittävä Pirkan Taipaleen polku-reitti. Myös Seitsemisen alueella on osoitettu reitti Kulomäestä Iso Kivijärven ja Pitkäjärven eteläpuolelta jatkuen linjaa Tuulimäki–Lieslampi–Kirkas–Soljanen–Jauli alueen ulkopuolelle ja leikaten Hirviharjun itä-länsisuunnassa. Lisäksi on merkitty Pirkan Taipaleen yhteys Tasanenkaankaalta Liesjärven kautta alueen ulkopuolelle itään. Suunnittelumääräyksenä on, että suunnittelussa on turvattava reittien toteuttamisedellytykset maakunnallisesti ja seudullisesti toimivana reitistönä sekä yhteydet virkistysalueisiin. Seitsemisen Liesijoki on osoitettu seudullisesti merkittävänä ohjeellisena melontareittinä.

Koko suunnittelualue ympäristöineen kuuluu Helvetinjärven ja Seitsemisen kansallispuistoja ympäröivään luontomatkailun kehittämisen informatiiviseen kohdealueeseen, jossa kaavamerkinnän mukaan kehitetään luontomatkailuelinkeinojen palveluita. Erityistä huomiota tulee kaavamerkinnän mukaan kiinnittää niiden elinkeinojen ja alueelle kohdistuvien kehittämishankkeiden tukemiseen, jotka toimillaan ylläpitävät alueen ominaislaatua ja edesauttavat luontomatkailun toimintaedellytysten syntymistä ja säilymistä alueella. Alueella tulee kaavamerkinnän mukaan myös edistää virkistysreittien toteuttamista ja ylläpitoa.

Seitsemisen kansallispuiston läheisyydessä, sen länsipuolella, on lisäksi esitetty tieliikenteen yhteystarve Parkano–Kuru-tieltä Ojajärven kautta kansallispuiston eteläpuolelle, Luhalahden tielle. Määräyksenä on, että maankäytöllä tai rakentamisen suunnittelulla ei saa estää varauksen myöhempää suunnittelua ja toteuttamista.

Pirkanmaan maakuntakaava selostuksineen löytyy internetistä: <http://www.pirkanmaa.fi/suomi/maakaava/mkaava/index.htm>.

1.2.2 Muut kaavat

Kurussa on Kurun kunnanvaltuuston 10.5.2004 hyväksymä rantaosayleiskaava. Se on tarkistettu Hämeenlinnan hallinto-oikeuden 2.6.2006 antaman päätöksen mukaiseksi vuoden 2008 alussa. Ko. kaava koskee kaikkia suunnittelualueen kohteita ja niiden välitöntä lähiympäristöä.

Rantaosayleiskaavassa tämän suunnitelman kohteet kuuluvat virkistyskäyttöön ja luontomatkailuun soveltuviin aluekokonaisuuksiin, joille ei kaavalla ole juurikaan osoitettu uutta lomarakentamista, joten alueella on kaavan mukaan hyvät edellytykset virkistyskäytön ja matkailun kehittymiseen. Kaavassa kaikki Natura 2000 -alueet ja kansallispuisto on osoitettu luonnonsuojelualueiksi (SL). Petäjajärven lähiympäristö ja Aurejärven länsipuoli on kaavassa osoitettu maa- ja metsätalousalueeksi, jolla on ympäristöarvoja (MY). Iso Kaitajärven ja Petäjajärven ranta-alueille ei ole osoitettu uusia lomarakennuspaikkoja. Aurejärvellä Natura-alueen sisällä oleva Levelahden kämpän alue on osoitettu loma-asuntoalue (IRA) -merkinnällä. Aurejärven eteläosan ja itäpuolen rannoille on kaavassa osoitettu toistakymmentä uutta rakennuspaikkaa, joista osa on melko lähellä Raattaniemi–Vekaraniemen Natura-aluetta. Seitsemisen länsipuolella, aivan kansallispuiston tuntumassa sijaitsevan Ojajärven rannoille, on kaavoitettu useita rakennuspaikkoja loma-asutukselle sekä yksi suurempi rakennuspaikka matkailupalvelujen alueeksi. Merkinnällä on osoitettu valtionmaille alueita tukemaan luontomatkailua ja virkistyskäyttöä. Seitsemisen kansallispuistoon osittain kuuluvan Liesijärven rannoille on myös kaavoitettu muutamia uusia lomarakennuspaikkoja.

Kurussa, Parkanossa tai Ikaalisissa ei ole käynnissä tällä hetkellä uusia suunnittelualueita koskevia kaavoja.

1.2.3 Maakunnalliset ja muut strategiat

Pirkanmaan maakuntasuunnitelmassa 2005+ (Pirkanmaan liitto 2005) tuodaan esille maakunnan valtakunnalliset kansallispuisto- ja maisemanähtävyydet vetovoiman, imagon ja identiteetin osatekijänä. Kohteita tulee ohjelman mukaan hyödyntää perhe-, luonto- ja kokousmatkailukohteina vahvistamalla maakunnallista matkailuyrittäjyyttä sekä monipuolistamalla matkailutarjontaa ja -elämyksiä. Uusia vetovoimaisia kohteita tulee luoda matkailijoiden ja kokousvierailijoiden houkuttelemiseksi. Suunnitelmassa myös korostetaan yhtenä läpäisevänä periaatteena kestävän kehityksen periaatetta, jossa tunnetaan vastuu tulevaisuudesta sekä kunnioitetaan kulttuuriympäristön ja luonnon arvoja päätöksenteossa. (Pirkanmaan liitto 2005)

Pirkanmaan maakuntaohjelma 2007–2015 (Pirkanmaan liitto 2006) tarkentaa maakuntasuunnitelman linjauksia. Toimenpiteinä on mainittu kiinnitettävän huomiota Pirkanmaan arvokaiden kulttuuriympäristöjen kunnostukseen ja hoitoon houkuttelevuustekijänä. Matkailussa haetaan parempaa verkottumista niin matkailuyritysten kuin ympäröivän yritysmaailman kanssa sekä konseptointia ja suurempaa ajattelua (mm. brandit). Talvimatkailua halutaan myös hyödyntää enemmän. Pirkanmaalle perustetaan maakunnallinen matkailuorganisaatio tukemaan matkailun kehittymistä. Luontomatkailun ja reitistöjen kehittämisellä ja hoitamisella sekä hyödyntämisellä todetaan olevan oma roolinsa vahvistettaessa maaseudun yhdyskuntarakennetta Pirkanmaalla. (Pirkanmaan liitto 2006)

Metsähallituksen Länsi-Suomen luonnonvarasuunnitelmassa vuoteen 2013 (Metsähallitus 2006) linjataan, että kaudella painotetaan entistä enemmän metsien ja vesien virkistyskäyttöä sekä luonnonsuojelun tavoitteita. Kansallispuistojen palveluvarustusta todetaan kehitettävän hoito- ja käyttösuunnitelmien pohjalta budjettirahoituksella. Metsästyskäytössä oleva alue säilytetään Länsi-Suomessa nykytasolla, ja sisävesien kalastusta ja virkistyskäyttöä kehitetään. Seitsemisen–Helvetinjärven valtakunnallisen yleisökäytön painopistealueella kehitetään virkistys- ja luontomatkailukäyttöä. Suojelualueiden soita ja metsiä ennallistetaan, ja Seitsemisen palojatkumoaluetta ylläpidetään. Sisävesien kalataloussuunnitelmien tilanne tarkistetaan. (Metsähallitus 2006)

1.3 Euroopan neuvoston luonnonsuojelualuediplomi

Seitsemisen kansallispuistolle on myönnetty vuodesta 1996 lähtien Euroopan neuvoston luonnonsuojelualuediplomi. Viimeisin diplomi on vuodelta 2005. Seuraava diplomitarkastelu tehdään noin vuonna 2010.

Vuonna 1996 diplomitarkastelussa annettiin suosituksia lisähenkilöstön palkkaamisesta kasvatukseen, opastukseen ja koulutukseen. Lisäksi kehoitettiin kohottamaan tieteellisen tutkimuksen astetta ensisijaisesti biodiversiteetin ja ennallistamisen tiimoilta. Tuolloin kehoitettiin myös tekemään metsien ennallistamiskokeiluja sekä löytämään ratkaisu kalastuksen kieltämiseen, jotta ekologiset sivuvaikutukset sekä maisemavaikutukset herkkään järvi- ja suoluontoon pienenisivät. Myös kävijäpaineen lisääntymistä kehoitettiin seuraamaan, ja ryhtymään toimenpiteisiin tarvittavan ohjauksen ja valvonnan takaamiseksi. **Vuonna 2001** diplomitarkastelussa Euroopan neuvosto kehotti edelleen palkkaamaan lisää henkilökuntaa luonto-opastukseen luontokeskuksen opetuksellisten mahdollisuuksien lisäämiseksi. Neuvosto suositti myös suurempia ponnistuksia ekologisen tutkimuksen saralla sekä kannusti yhteistyötä SYKEN ja Metlan kanssa. Myös hoito- ja käyttösuunnitelma kannustettiin uusimaan. **Vuonna 2005** diplomitarkastelussa kehoitettiin toteuttamaan MEE-suosituksia (Heinonen 2007) myös Seitsemisessä. Ennallistamisen katsottiin olevan tärkeä osa alueen hallintaa; soiden ennallistamisen tavoitteet tulisi saavuttaa seuraavien 2–3 vuoden aikana. Myös metsien ennallistamista kehoitettiin nopeuttamaan siten, että päästään

suunnitelman mukaiseen tavoitteeseen (noin 30 ha/v vuoteen 2010 saakka). Esiin tuli myös, että puistoa tulisi käyttää ennallistamisen demonstraatioalueena yhteistyössä puiston opastushenkilökunnan kanssa. Tutkimuksen tiedonvaihtoa tulisi edelleen parantaa. Puiston rakenteet ym., sisältäen myös opastuskeskuksen, tulisi uusia määrävälein. Polkujen kunnossapito nähtiin tärkeänä, kuten myös luontokeskuksen esitysten uusiminen määrävälein. Neuvosto näki myös, että puistossa tehdyn ympäristökasvatuksellisen työn tulisi toimia esimerkkinä muualla tehtävälle ympäristökasvatukselliselle työlle. Tarkistuksessa nähtiin, että puistolle tulisi laatia opastus- ja virkistyskäyttösuunnitelma. Neuvosto piti myös tärkeänä hoito- ja käyttösuunnitelman tekemistä osallistavan suunnittelun keinoin.

1.4 Suunnitteluprosessi

Hoito- ja käyttösuunnitelman laatiminen aloitettiin vuonna 2006 Metsähallituksen projektiryhmän kokoamisella sekä projektisuunnitelman koostamisella. Projektisuunnitelma hyväksyttiin Etelä-Suomen luontopalvelujen aluejohtoryhmässä 7.9.2006. Tämän jälkeen aloitettiin pohjatietojen kokoaminen sekä sidosryhmien osallistaminen.

Suunnittelun tueksi koottiin yhteistyöryhmä, johon kutsuttiin 17 eri sidosryhmätahoja. Yhteistyöryhmässä työskentelivät prosessin kuluessa Ikaalisten kaupunki (Jorma Kiiveri, Mikko Ahokas), Kurun kunta (Timo Saari), Pirkanmaan liitto (Pertti Fagerlund, Markku Forsman, Karoliina Laakkonen-Pöntys, Pekka Harstila), Pirkanmaan TE-keskus (Marika Arrajoki-Alanen), Pirkanmaan ympäristökeskus (Marita Saksa-Lapikisto, Auli Suvanto, Marika Koskinen), Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri (Kaija Helle, Juho Kytömäki), Pohjois-Hämeen riistanhoitopiiri (Jari Hemminki, Marko Mikkola), Länsi-Aureen kylätoimikunta (Jari Lähdekorpi, Juha Mäkipää), Aurejärven kalastuskunta (Jorma Lannetta), Aurejärven kylätoimikunta (Mikko Kauppila, Elli Lehtonen), Seitsemisen kylät ry (Jarkko Virtamaa) sekä matkailuyrittäjistä Seitsemisen torpat (Tapani Harjuntausta), Särkilammin marjatila (Pauli Pihkoluoma, Marja-Leena Pihkoluoma) sekä Seitsemisen luontokeskuksen kahvioyrittäjä (Ritva Niemenmaa). Parkanon kaupunki, Itä-Aureen kylätoimikunta ja Altti Järvensivun majoituspalvelut eivät ilmoittautuneet yhteistyöryhmään.

Yhteistyöryhmä kokoontui suunnittelun aikana neljä kertaa, ja lisäksi keskustelua tapahtui kahdenvälisin neuvotteluin mm. sähköpostitse sekä puhelimitse. Metsähallituksen projektiryhmä kokoontui suunnittelun kuluessa 12 kertaa. Projektiryhmässä oli edustajat luontopalvelujen eri prosesseista, ja projektipäällikkönä toimi erikoissuunnittelija Satu Kalpio. Ryhmän jäseniä olivat virkistysprosessin puistonjohtaja Tuula Peltonen, luonnonsuojeluprosessin puistonhoitaja Pekka Vesterinen sekä eräprosessin suunnittelija Mikko Toivola. Suunnitteluun osallistuivat lisäksi useat muut luontopalveluiden työntekijät, kuten Rami Tuominiemi, Panu Kuokkanen, Tuomas Haapalehto, Anneli Suikki, Henrik Jansson, Minna Maukonen, Raisa Vesterbacka ja Juha Tuomola.

Suunnittelun alkuvaiheessa (16.11.2006) pidettiin Seitsemisen luontokeskuksessa yleisötilaisuus, johon osallistui 25 yleisön edustajaa. Lisäksi internetissä julkaistiin kokeiluluontoisena web-palautemahdollisuus, johon kaikilla kiinnostuneilla oli mahdollisuus vastata koko suunnittelun keston ajan. Lisäksi toteutettiin kävijä- ja yritystutkimukset, joilla kerättiin kävijöiden ja matkailuyrittäjien mielipiteitä. Hankkeen aikana tehtiin myös Seitsemisen–Helvetinjärven alueen luontomatkailusuunnitelma, jossa osallistettiin mm. alueen matkailuyrittäjiä. Suunnittelun kuluessa myös esim. Metsäntutkimuslaitos, Helsingin yliopisto ja Metsähallitus tekivät yhteistyössä kyselytutkimuksia mm. kansallispuiston aluetaloudellisista vaikutuksista sekä lähiseudun asukkaiden mielipiteistä.

Suunnitelma lähti lausunnoille 10.10.2008. Lausuntovaiheen aikana järjestettiin myös yleisön kohtaamistilaisuuksia Ikaalisten ja Kurun kunnissa sekä Seitsemisen luontokeskuksessa. Lisäksi suunnitelmaluonnos oli internetsivuilla (www.metsa.fi/hks) kaikkien vapaasti kommentoitavana. Internetsivuilla oli myös yleisölle avoin webropol-nettikysely koko suunnitteluprosessin ajan.

Lausuntojen ja niiden aiheuttamien mahdollisten muutosten sekä Metsähallituksen vastineiden koostetaulukko on liitteenä 2.

Etelä-Suomen aluejohtoryhmä hyväksyi suunnitelman 29.9.2008 ja luontopalvelujohtaja 10.12.2008. Seitsemisen kansallispuiston osalta ympäristöministeriö hyväksyi suunnitelman 5.2.2009 (Liite 1).

ALUEEN LUONTO JA TÄHÄNASTINEN KÄYTTÖ

2 Luonto ja historia

2.1 Yleiskuvaus

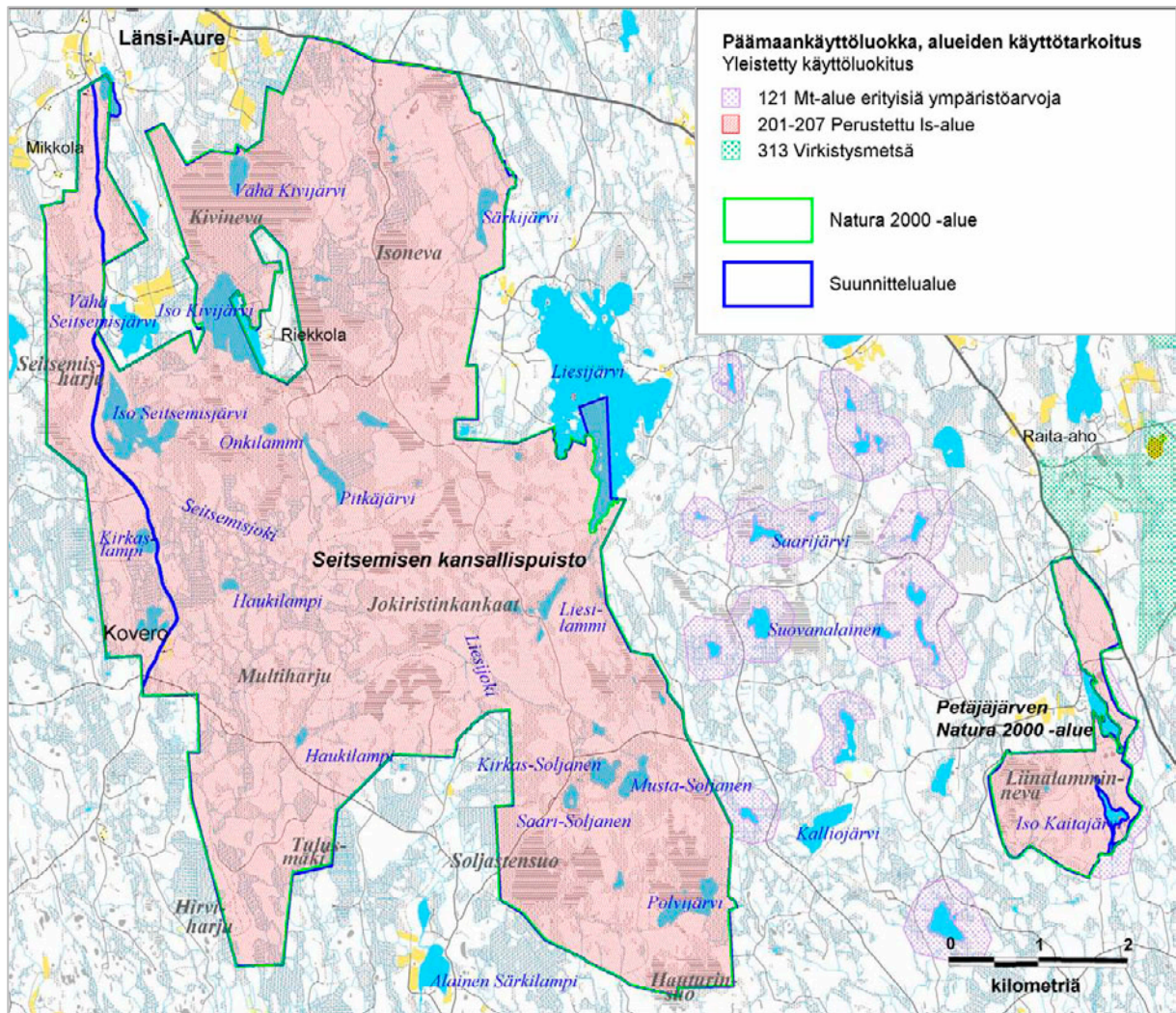
2.1.1 Seitsemisen Natura 2000 -alue

Seitsemisen kansallispuisto sijaitsee eteläisen Suomenselän karulla vedenjakajaseudulla, ja se edustaa pohjoista havumetsäluontoa. Maisemaa hallitsee kumpuilevien metsien ja tasaisten soiden mosaiikki. Soita on yli puolet alueen pinta-alasta; niistä suurin osa on aikoinaan ojitettu ja nyttemmin ennallistettu. Myös pieniä järviä ja suolampia on runsaasti. Alueen länsiosassa melko jyrkkäpiirteinen ja pitkä Seitsemisharju halkoo soita pohjoisesta etelään. Metsät ovat suurimmaksi osaksi mäntyvaltaisia, melko nuoria entisiä talousmetsiä. Seitsemis- ja Multiharjuilla esiintyy myös järeää kuusimetsää. Jonkin verran Seitsemisestä löytyy myös koivuvaltaista metsää. Vanhaa metsää on Multiharjulla, Pitkäjärven ympäristössä ja Seitsemisjoen varsilla sekä soiden metsäsaarekkeissa. Keskimääräinen lahopuumäärä metsä- ja kitumailla on pieni, noin 6 m³/ha. Runsaasti lahopuuta sisältäviä kohteita ovat Multiharju sekä Pitkäjärven eteläpuoliset metsät, joilla lahopuuta on paikoitellen yli 100 m³/ha. Puiston lahopuumääriä on esitelty kuvassa 5 (s. 21; muiden osa-alueiden lahopuumäärät kuvissa 6–8, s. 22–24). Puiston eliölajistossa tavataan monia uhanalaisia vanhan metsän lajeja sekä myös pohjoisia lajeja. (kuva 2)

Kansallispuiston alueen historia on metsätalouden historiaa. Asutus vakiintui Seitsemiseen 1800-luvun puolivälissä liittyen metsätalouteen, jolloin perustettiin mm. Koveron metsänvartijatila. Tilan perinteisen maankäytön myötä syntyneet perinnebiotoopit ovat edelleen hoidossa. Lisäksi Seitsemisessä sijaitsee Löytyn perinnebiotooppi. Molemmista tavataan uhanalaista niittylajistoa. Puisto perustettiin vuonna 1982, mutta jo 1910-luvulla Multiharjun aarniometsä suojeltiin hakuilta aina tähän päivään saakka.

2.1.2 Petäjäjärven Natura 2000 -alue

Petäjäjärvi on kaunis, pieni vanhojen metsien, soiden ja järvimaisemien rytmittämä alue. Kohteen metsät ovat pääsääntöisesti vanhoja ja mäntyvaltaisia. Keskimääräinen lahopuumäärä metsä- ja kitumailla on erinomainen, noin 42 m³/ha. Myös kuusimetsiä on jonkin verran, mutta koivumetsiä erittäin vähän. Alueelta löytyy runsaasti vanhan metsän lajeja. Suot ovat enimmäkseen luonnon-tilaisia. Alue on otettu vanhojen metsien suojeluohjelman kohteeksi vuonna 1992; sitä ennen se oli valtionmaata ja osaksi Metsähallituksen aarnialueena (perustettu vuonna 1965). (kuva 2)

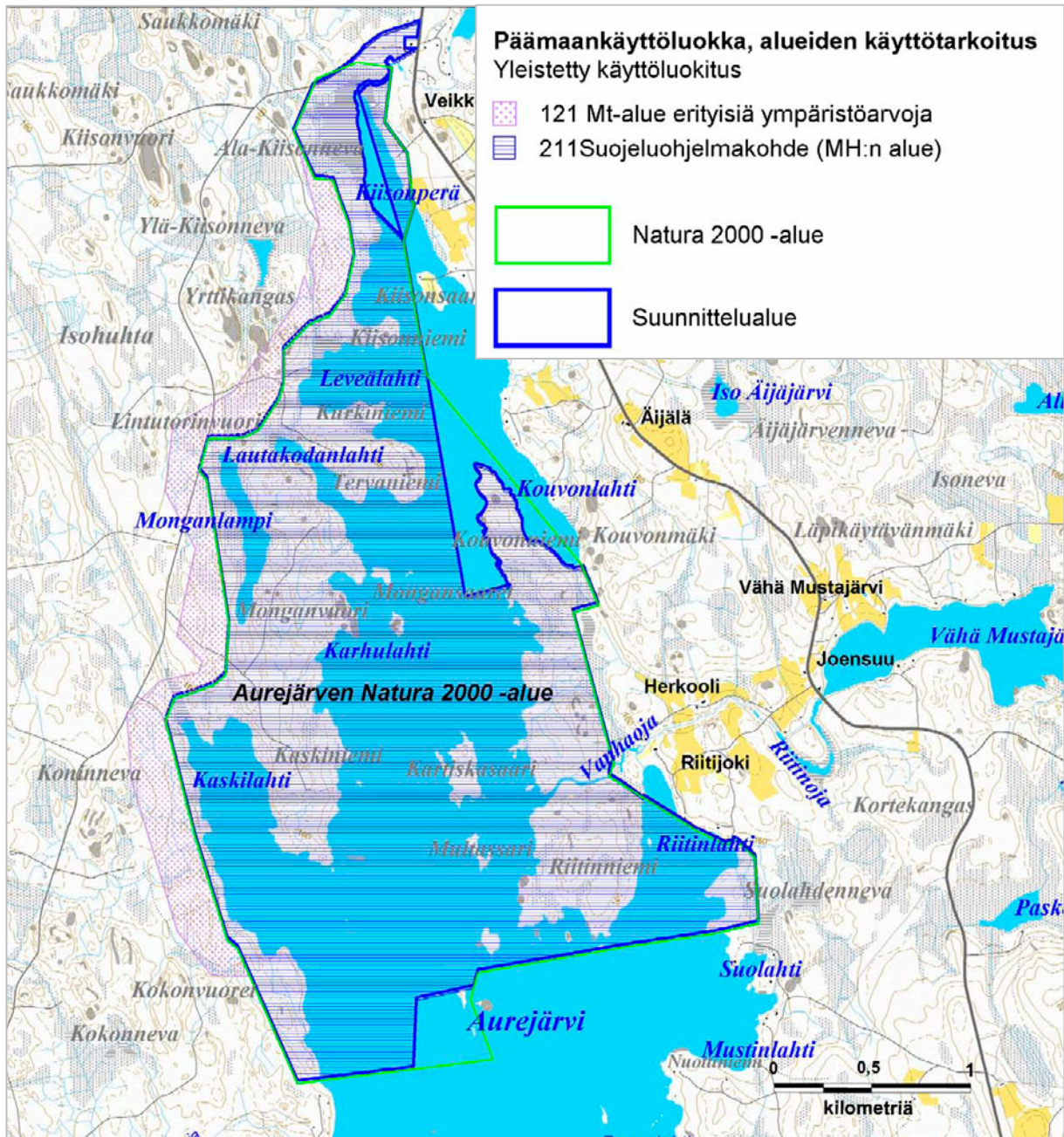

Kuva 2. Seitsemisen kansallispuiston ja Petäjäjärven Natura 2000 -alueen raja, yleispiirteet ja nimistö. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

2.1.3 Aurejärven Natura 2000 -alue

Aurejärvi on erämainen, lähes luonnontilainen ja sellaisena harvinainen järvi Suomenselän vedenjakaja-alueen eteläosassa. Järviulappaa pilkkovat lukuisat erikokoiset saaret (16 kpl) sekä rantojen niemekkeet. Järvi on kokonaisuudessaan suuri, rannat ovat kohtalaisen loivia ja rantaviiva sokkeloinen. Varsinkin Natura 2000 -alueen pohjoisosissa rannat ovat soisia. Natura 2000 -alueen ranta on asumaton ja lähes luonnontilainen. Länsirannalla on kuitenkin Villi Pohjolan vuokramökki (Leveelahti). (kuva 3)

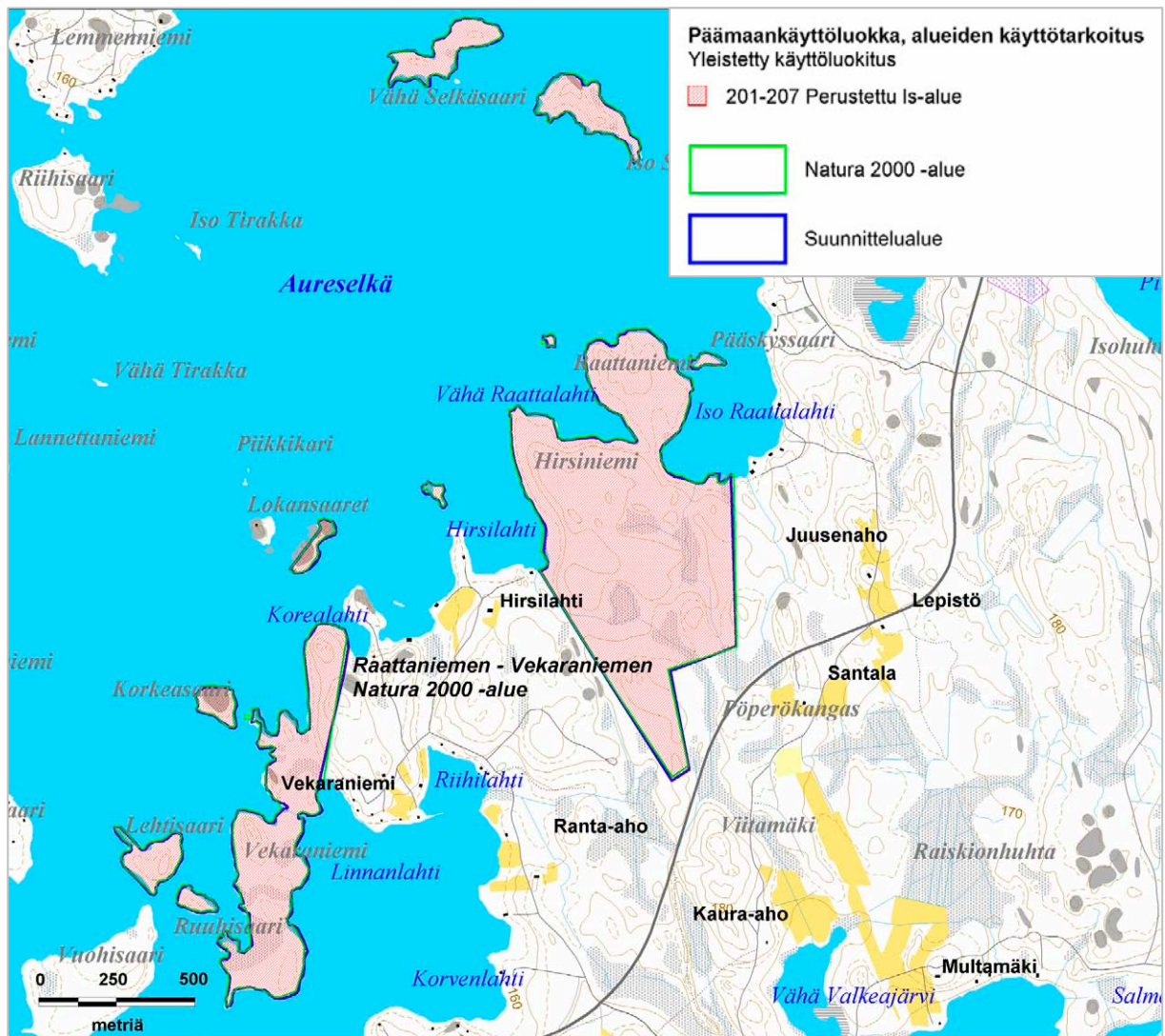
Suurin osa järven rantojen metsistä on mäntyvaltaisia, ja ne ovat olleet metsätaloustaloudessa 1980-luvun loppuun saakka. Vanhempia metsiä on melkein puolet maapinta-alasta. Vanhoja metsiä on Riittiniemessä sekä Kaskilahden seutuvilla ja järven saarissa. Koivumetsiä on hyvin vähän. Keskimääräinen lahopuumäärä metsä- ja kitumailla on pieni, noin 5 m³/ha. Lajistosta löytyy jonkin verran vanhojen metsien lajeja. Järvi on muutaman rauhallista vesistöaluetta vaativan lintulajin pesimäalueena. Rantojensuojeluohjelman kohteeksi Aurejärven pohjoisosaa otettiin vuonna 1990.

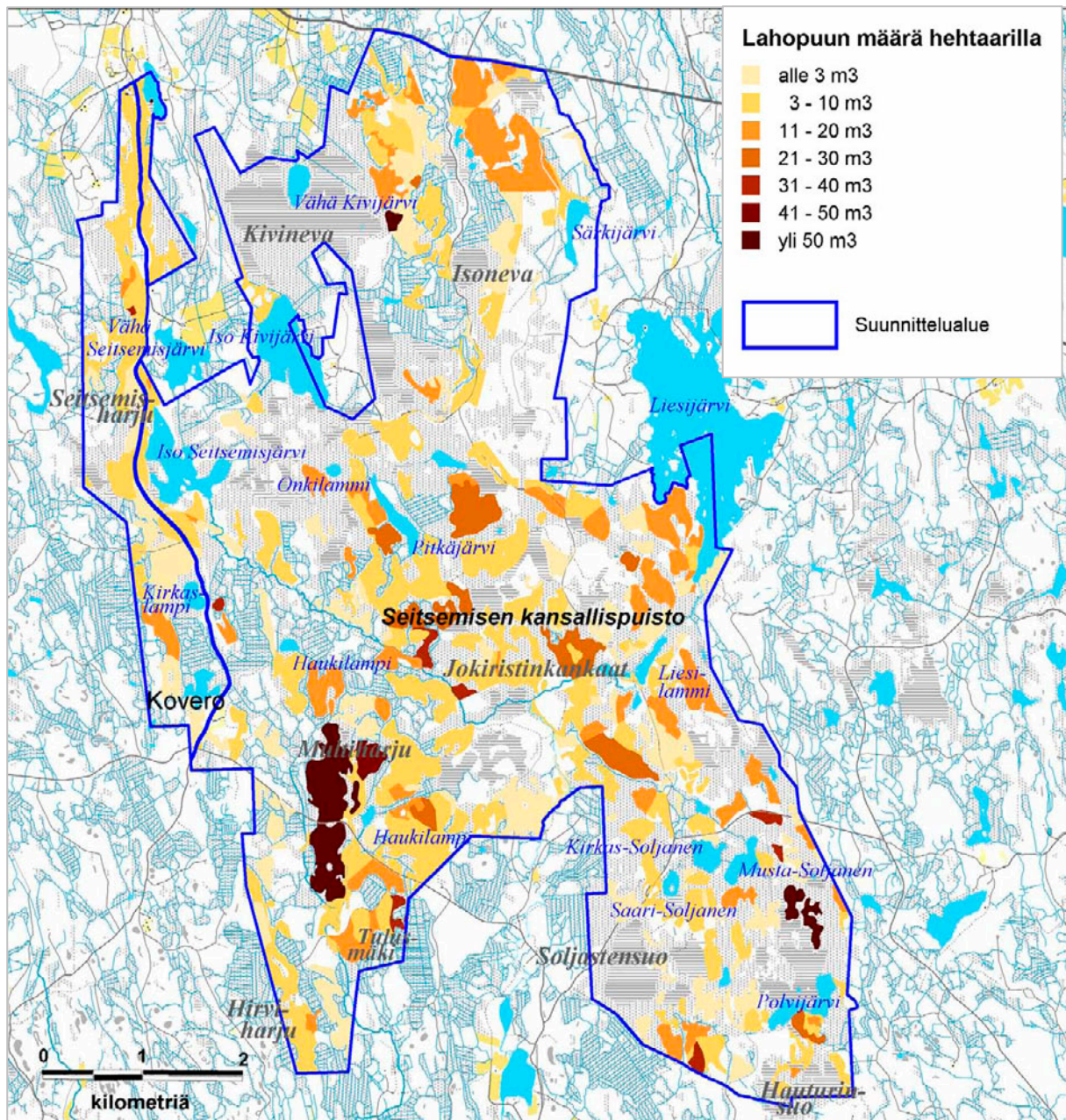
Kuva 3. Aurejärven Natura 2000 -alueen rajaus, yleispiirteet ja nimitys. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

2.1.4 Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alue

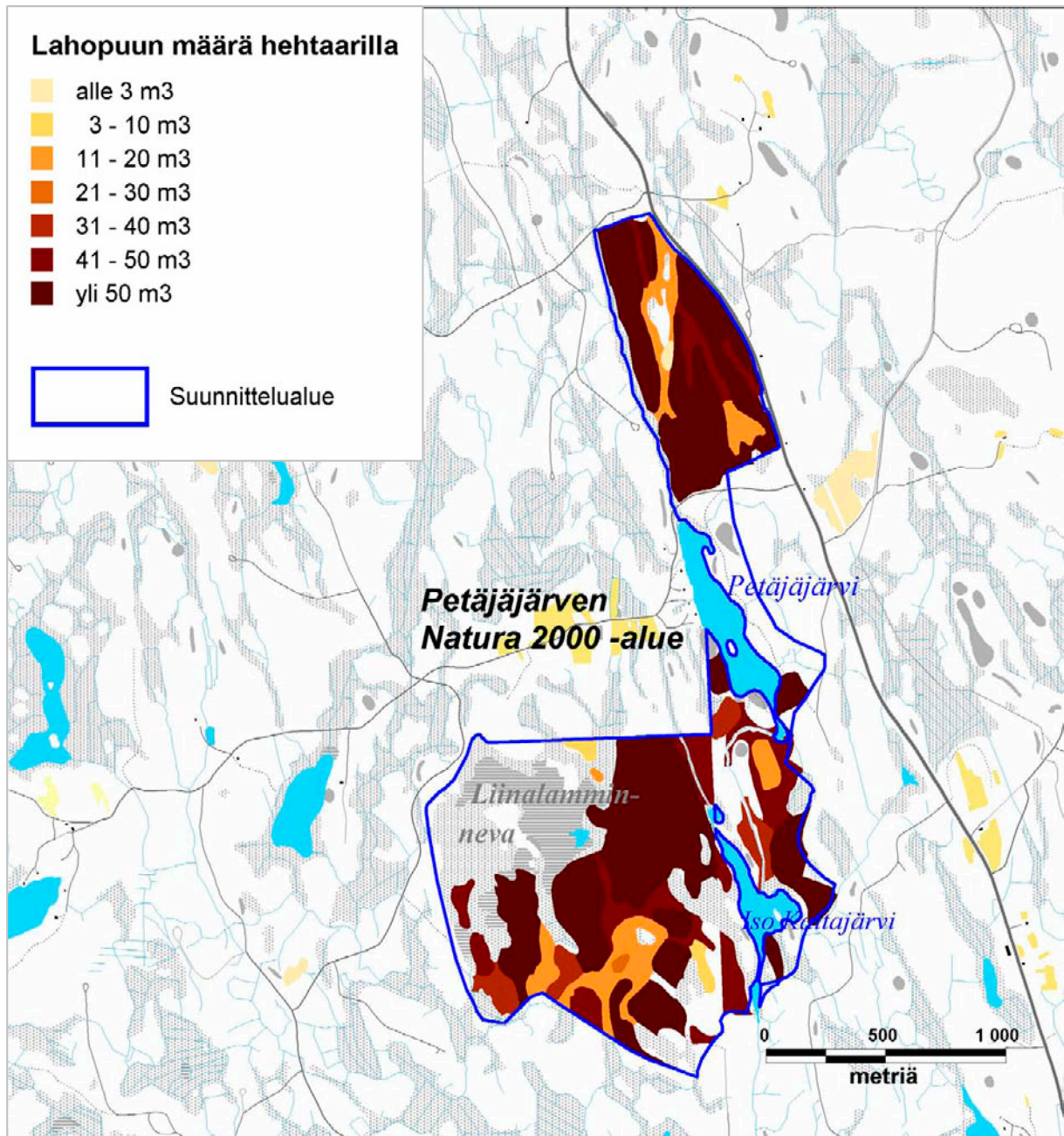
Raattaniemi–Vekaraniemi koostuu nimensä mukaisesti Aurejärven rannalla sijaitsevista niemistä sekä saarista. Ranta- ja saarimetsien sekä suuren järven yhdistelmä Aurejärven rauhallisella kolkalla tekee maisemasta harmonisen. Rannat ovat asumattomia ja lähes luonnontilaisia. Saaria alueeseen kuuluu 11 kpl, vesialuetta ei yhtään. Yksi saarista kuuluu vain osittain suojelualueeseen. Alueen metsät ovat kuusivaltaisia ja vanhoja. Koivumetsiä ei ole lainkaan. Yhdeltä saarelta löytyy myös metsälehmusta. Keskimääräinen lahopuumäärä metsä- ja kitumailla on hyvä, noin 22 m³/ha. Raattaniemen kohdalta löytyy kuitenkin runsaammin lahopuuta, noin 40 m³/ha. Alueella tavataan lukuisia vanhan metsän eliölajeja. Raattaniemi–Vekaraniemi on otettu vanhojen metsien suojeluohjelman kohteeksi vuonna 1992; sitä ennen se oli valtionmaata. (kuva 4)

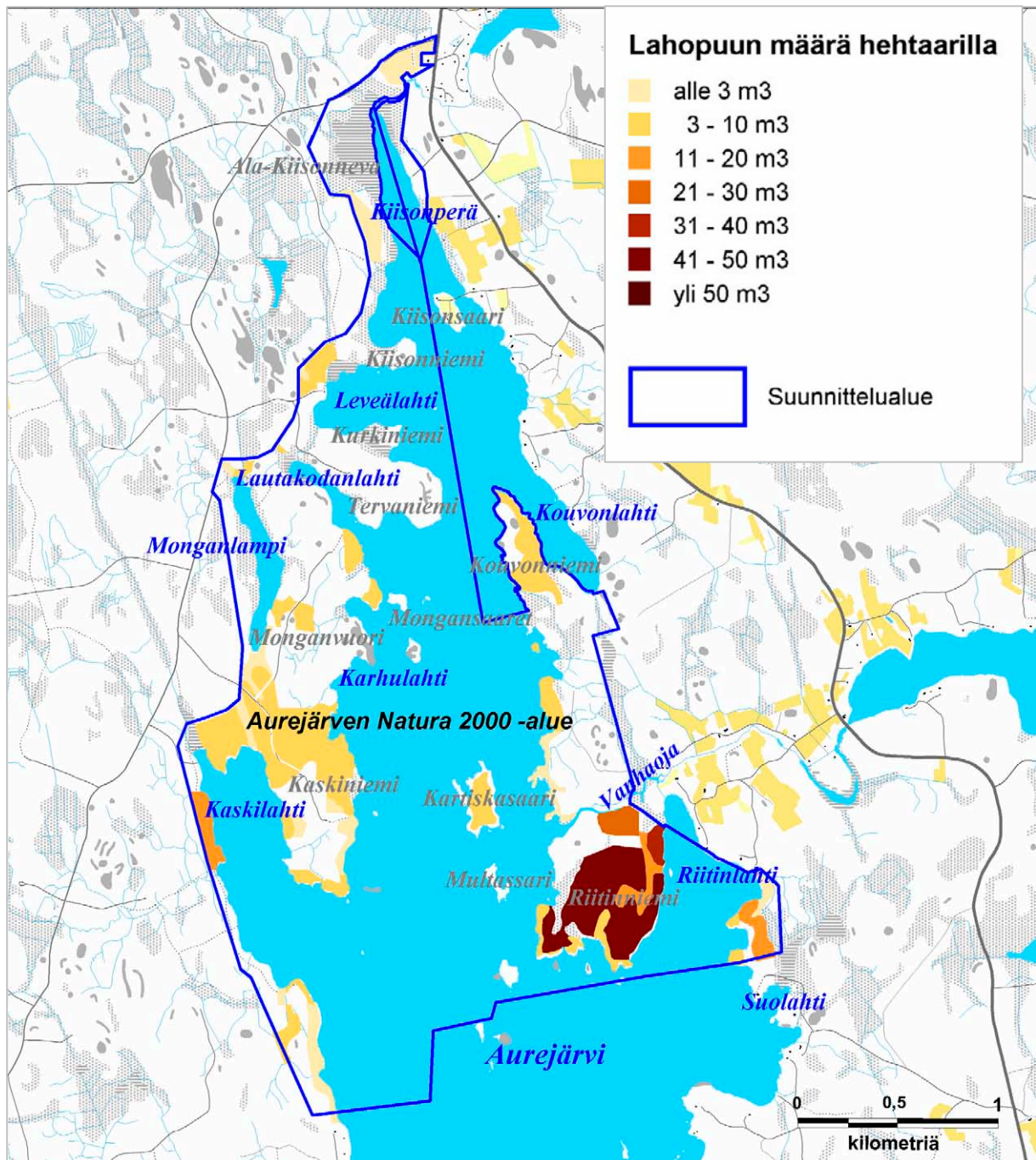
Kuva 4. Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alueen rajaus, yleispiirteet ja nimistö. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

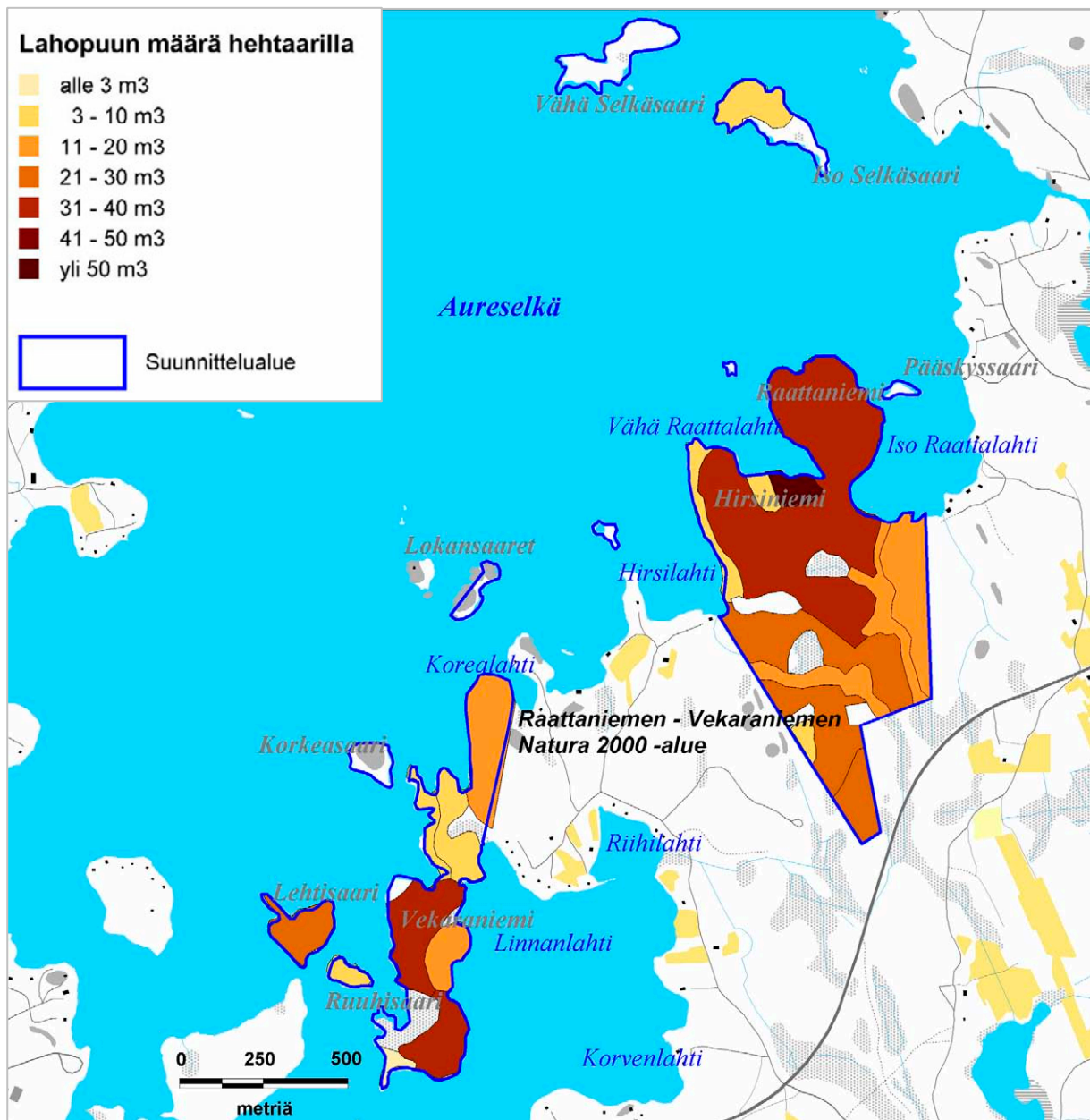
Kuva 5. Seitsemisen kansallispuiston lahopuumäärät. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Kuva 6. Petäjäjärven Natura 2000 -alueen lahopuumäärät. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Kuva 7. Aurejärven Natura 2000 -alueen lahopuumäärät. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Kuva 8. Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alueen lahopuumäärät. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

2.2 Kallio- ja maaperä

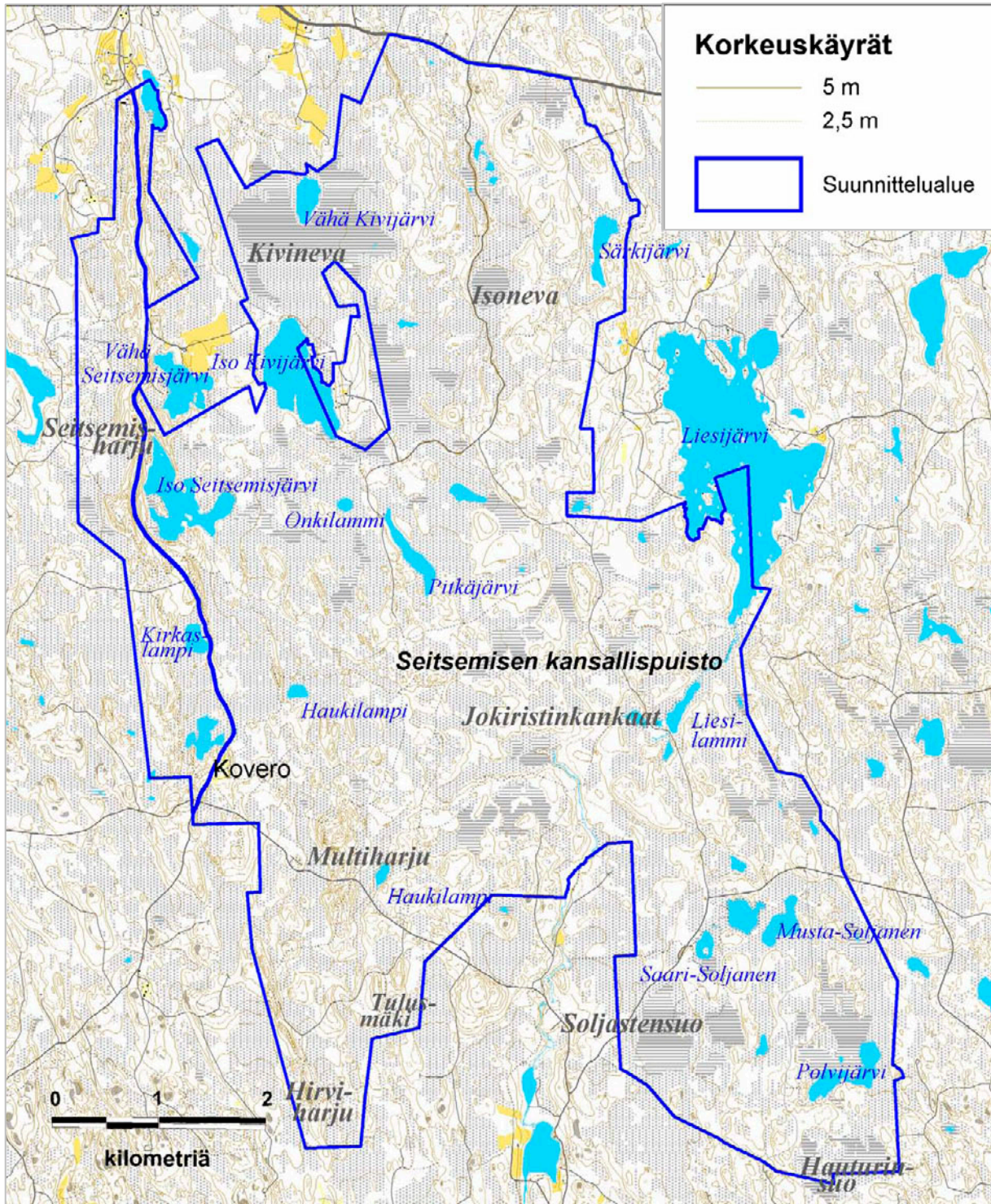
Seitsemisen kansallispuisto

Seitseminen sijaitsee Tampereen liuskejakson pohjoispuolella ja kuuluu kallioperältään laajaan Keski-Suomen syväkivialueeseen, jolle ovat ominaisia pihappoiset syväkivilajit. Seitsemisessä näitä ovat karkearakenteinen graniitti, granodioriitti ja kvartsidioriitti. Emäksisiä syväkivilajeja edustavat kaksi pientä gabroesiintymää puiston eteläosassa. Pintakivilajeista Seitsemisessä tava- taan vain kiilleliusketta, amfiboliittia ja uraliittiporfyyriittia. Seitsemisen kallioperä on lähes kaik- kialla maaperän peitossa. Vain Löytyssä ja Soljastenkankaalla on pienialaisia kalliopaljastumia. Suurin osa maaperästä on turvemaata, jota pilkkovat moreenikumpareet. (Metsähallitus 1997)

Seitsemisen kansallispuiston maaperä on soita lukuun ottamatta viimeiseltä jääkaudelta. Seitsemi- sen harju syntyi ja vanhin moreeni kerrostui noin 9 800 vuotta sitten. Jäätikkö eteni alueen yli uudelleen, ja viimeisimmän kerran jää sulii Seitsemisen seudulta noin 9 000 vuotta sitten, jolloin Salmiharju ja nuorin moreeni kerrostuivat. Meri ei enää ylettynyt Seitsemisen ylimmille paikoille, joten suot alkoivat kehittyä heti jään hävittyä. Puisto on geologisesti sisä-Suomen reuna- muodostumavyöhykkeessä ja laakeaa sisä-Suomen vedenjakaja-alueetta. (Kutvonen & Rainio 1996)

Seitsemisharju on osa kolmisenkymmentä kilometriä pitkää harjujaksosta, ja sillä on parin- kolmen metrin moreenipeite, mikä näkyy harjun pinnalla monin tavoin: kivisyytenä, veden- pitävyytenä ja kasvillisuuden rehevyytenä. Seitsemisharjun laki on puistossa enimmäkseen 185– 195 metrin korkeudella merenpinnasta. Harju nousee ympäristöstään 20–25 metriä. (Kutvonen & Rainio 1996)

Seitsemisessä harjuihin liittyy tavallista enemmän myöhäisjääkautista historiaa. Mannerjään pe- räytyessä toista kertaa pitkälle Seitsemisen pohjoispuolelle oli itse Seitsemisharju kerrostunut ja jäänyt kauas jään reunan ulkopuolelle. Seitsemisen seutu oli tuolloin käytännöllisesti katsoen ve- den peittämä, mutta Seitsemisharjun korkeimmat huiput nousivat juuri ja juuri silloisesta Itä- merestä. Jäätikön laajetessa toista kertaa se kuljetti mukanaan maata, mutta ei hävittänyt kaikkea entistä. Seitsemisharju säilyi jään alla, vaikka virtaava jäätikkö kulutti ja käänteli sen pinta- kerroksia. Jään taas sulaessa tavanomaiset maalajit kerrostuivat joko kallion tai laajenemisen ai- kana säilyneiden kerrosten päälle. Sen takia tällä seudulla on kaksi eri-ikäistä moreenia ja jäätikköjokimuodostumaa. Todennäköisesti myös Multiharjussa ja Tulusmäessä on päällä olevan moreenin alla vanhempaa jäätikköjokikerrostumaa. Kolmisen kilometriä Seitsemisharjusta itään syntyi jäätikön jälkimmäisellä häviämiskerralla nuorempi harju, Salmiharju. Näyttää mahdoliselta, että Salmiharju syntyi Seitsemisen seudulla jään patoamaan matalaan jääjärveen, joka oli Itä- merta korkeammalla. Sen takia Salmiharju on kokonaan selvästi matalampi – ja matalammalla kuin Seitsemisharju. Salmiharjun laki on ylimmillään noin 180 m merenpinnasta. Se on pää- asiassa hiekkaa, jota on vain muutamia metrejä. Moreenia sen peitteenä ei ole. (Kutvonen & Rai- nio 1996) (kuva 9)

Kuva 9. Seitsemisen kansallispuiston korkeussuhteet ja pinnanmuodot. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Aurejärven Natura 2000 -alue

Aurejärven pohjoisosan kallioperää hallitsevat happamat syväkivet, lähinnä graniitit (kvartsidioriittia, ranodioriittia, porfyyrista granodioriittia ja apliittigraniittia). Alueen kautta kulkee myös emäksinen syväkivien gabro- ja dioriittesiintymä. Geomorfologiaa luonnehtivat suhteellisen loivapiirteiset murroslinjat. Aluetta peittää epätasainen moreenipeite, ja rannat ovat tavallisimmin moreenirantoja. Kalliopaljastumia ja kalliorantoja on vähän. (Ympäristöministeriö 1993, Geologinen tutkimuslaitos 1961)

Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alue

Raattaniemi–Vekaraniemen aluetta hallitsevat happamat syväkivet (kvartsidioriitti). Aurejärven etelärannalla sijaitsevaa Raattaniemi–Vekaraniemeä peittää – samoin kuten pohjoisrantaakin – epätasainen moreenipeite, ja rannat ovat tavallisesti moreenirantoja. Kalliopaljastumia ja kalliorantoja on vähän. (Geologinen tutkimuslaitos 1961)

Petäjäjärven Natura 2000 -alue

Petäjäjärveltä löytyy kohtalaisen runsaasti emäksisiä kivilajeja. Alueen itäosa, Petäjäjärven itäpuolella, on suurelta osin liuskeita: emäksistä ja intermediääristä tuffiittia sekä amfiboliittia. Länsipuolella Liinalamminnevan suoalue ja metsät ovat pääosin happamia syväkiviä: granodioriittia ja pieneltä osin myös kvartsidioriittia. Ison Kaitajärven luoteisrannalta löytyy myös pieni alue emäksisiä liuskeita sekä siitä pohjoiseen myös emäksisiä syväkiviä: gabroa ja dioriittia. Kaitajärven pohjoispäästä Petäjäjärven länsirannalle kulkee myös pieni alue tasarakeista graniittia. (Geologinen tutkimuslaitos 1961)

2.3 Vesistöt ja suot

2.3.1 Valuma- ja pohjavesialueet

Valuma-alueet

Koko suunnittelualue kuuluu Kokemäenjoen päävesistöalueeseen, suurimmalta osaltaan ensimmäisen jakovaiheen osa-alueeseen nimeltä Ikaalisten reitin vesistöalue. Aurejärvi kuuluu miltei kokonaan, ja Raattaniemi–Vekaraniemi kokonaisuudessaan, toisen jakovaiheen vesistöalueeseen nimeltä Aurejärven vesistöalue ja kolmannessa jakovaiheessa Aurejärven alueeseen (200,38 km²). Pieneltä osin pohjoisessa ja lännessä Aurejärven suojelukohde kuuluu kolmannessa jakovaiheessa Iso-Tervajärven ja Vähä-Mustajärven valuma-alueisiin. (Ekholm 1993) (kuva 10)

Seitsemisen kansallispuisto kuuluu keskeisiltä osiltaan toisessa jakovaiheessa Sipsijärven vesistöalueeseen, ja kolmannessa jakovaiheessa Liesijoen alueeseen (112,19 km²). Lounaassa kansallispuisto kuuluu osittain kolmannessa jakovaiheessa Juurijärven–Hulppojärven valuma-alueeseen (70,08 km²). Kansallispuiston luoteisosasta osa kuuluu toisessa jakovaiheessa Aurejärven vesistöalueeseen ja kolmannessa jakovaiheessa Vahojärven–Aurejoen alueeseen (311,70 km²). Pohjoisessa Seitsemisen kuuluu osittain Aurejärven vesistöalueeseen ja kolmannessa jakovaiheessa sekä Pitkäjärven valuma-alueeseen (18,64 km²) että Aurejärven alueeseen. Koillisessa Seitsemisen kuuluu osin Sipsijärven vesistöalueeseen ja kolmannessa jakovaiheessa Liesijärven valuma-alueeseen (17,13 km²). Sekä osa kansallispuiston kaakkoisosasta että Petäjä-

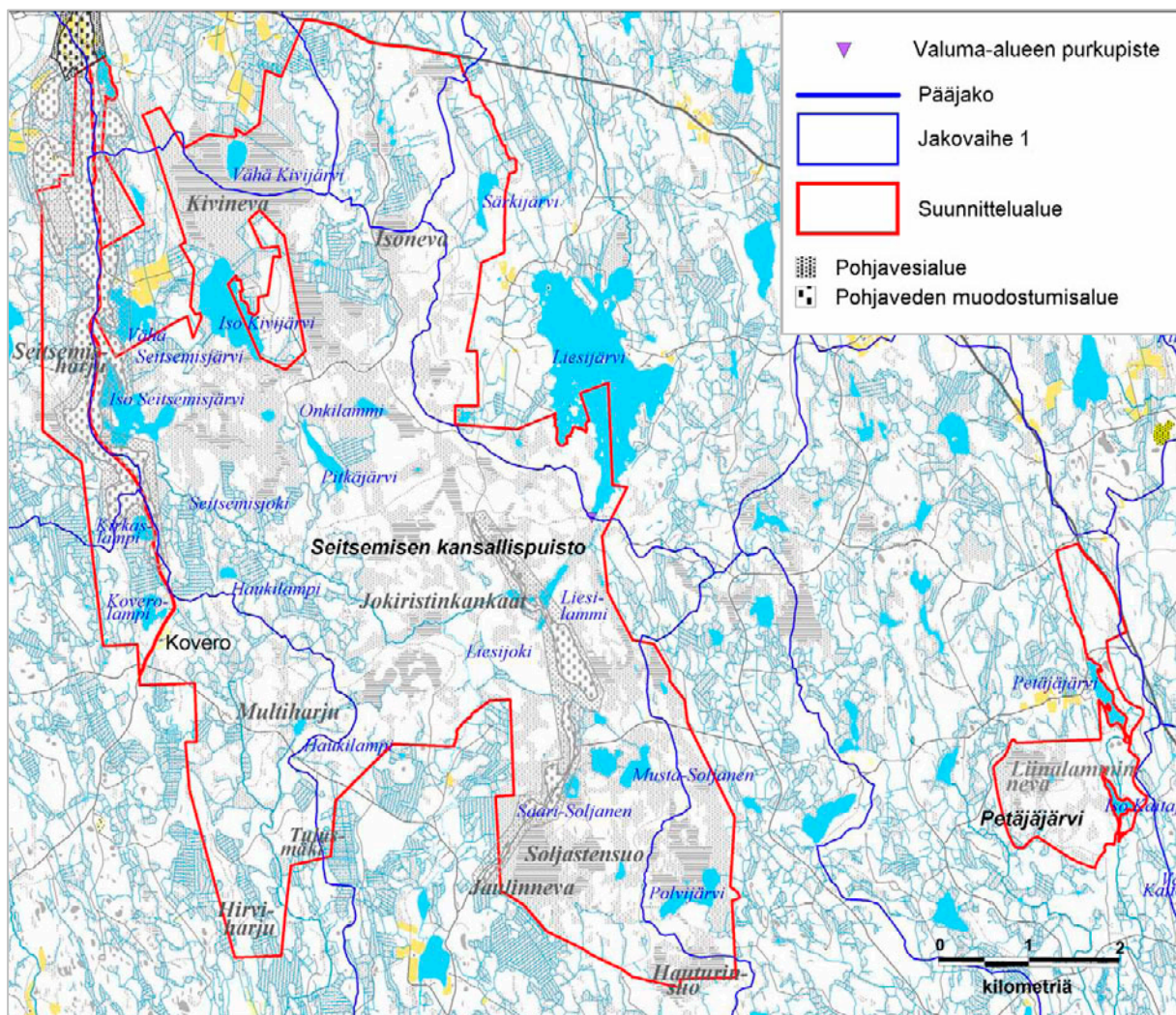
järven alue kuuluvat ensimmäisessä jakovaiheessa Näsijärven–Ruoveden alueeseen, ja toisessa jakovaiheessa Jakaman vesistöalueeseen. Kolmannessa jakovaiheessa Petäjätjärven alue kuuluu Sikkilänjoen yläosan valuma-alueeseen (28,63 km²) ja Seitsemisen kaakkoisosa Myllyojan valuma-alueeseen (14,32 km²). (Ekholm 1993)

Pohjavesialueet

Suunnittelualueella sijaitsee kaksi pohjavesialuetta, molemmat Seitsemisen kansallispuistossa. Hiittenhautakankaan pohjavesialueesta 139 ha (96 %) sijaitsee kansallispuiston alueella ja kuuluu luokkaan III *Muu pohjavesialue*.

Seitsemisharjun pohjavesialueesta 285 ha (56 %) sijaitsee kansallispuiston alueella, ja se kuuluu luokkaan II *Vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue*. Tärkeään muodostumisalueeseen kuuluva osa pohjavesialueesta sijaitsee kuitenkin kansallispuiston ulkopuolella, luontokeskukselta pohjoiseen. Kansallispuistossa sijaitsee luokkiin *Muu pohjavesialue / Varsinainen muodostumisalue* sekä *Muu pohjavesialue* kuuluvia pohjavesialueita.

SYKEN valtakunnallisessa pohjavesiseurantaverkostossa on Seitsemisharjulla kahdeksan pohjavesiasemaa.

Kuva 10. Seitsemisen kansallispuiston ja Petäjätjärven Natura 2000 -alueen valuma-aluejako, purkupisteet, pohjavesialueet, vesistöt ja ojitustilanne. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

2.3.2 Joet ja purot

Aurejärveen laskee vesiä kuuden isomman puron kautta sekä lisäksi useiden ojitusalueiden laskuojien kautta. Aurejärven vedet laskevat Aureskoskien kautta Petäjajärveen aivan järven eteläpäästä, suunnittelualueen ulkopuolelta Koisevanlahdelta. Sieltä vedet laskevat edelleen Aurejoen kautta etelään Vahojärveen. Aurejärven suojelukohteella sijaitsevia puroja on kaksi: Aivan alueen pohjoispäässä Kiisonperällä on pieni joki, joka laskee Iso Tervajärvestä Aurejärveen noin 1 km:n pituisena. Joesta noin 230 m on suunnittelualueen sisällä. Järven pohjoispäässä, sen itälaidalla, laskee vesiä Riitinojaa pitkin Riitinlahteen ja osittain samaa uomaa pitkin Vanhaojaa lähelle Riitinlahtea noin 2,5 km:n pituisena laskuna. Vanhaojasta noin 440 m sijaitsee suunnittelualueella. Suunnittelualueella sijaitsevien uomien pinta-ala on noin 2,2 ha. Vanhaoja on luokiteltu puroksi.

Seitsemisen kansallispuistossa kulkee kaksi jokea. Alueen oma joki, Seitsemisjoki, on 3 km pitkä ja sen pinta-ala on noin 1,9 ha. Lisäksi alueella kulkee 2,8 km:n pituinen osa Seitsemisjokea isommasta Liesijoesta, joka laskee Liesijärvestä Liesilammin kautta alueen ulkopuolelle Särkilammelle. Pinta-ala on 2,6 ha. Lisäksi kansallispuiston lounaisosassa sijaitsee Haukilamminoja, joka laskee Haukilammesta etelään aina kansallispuiston ulkopuolella sijaitsevaan Hulppojärveen asti. Ojasta noin 2,5 km sijaitsee kansallispuistossa, ja sen pinta-ala on noin 0,5 ha. Oja on perattu soiden ojitusten yhteydessä. Seitsemisen virtavesistä mikään ei ole luonnontilainen, vaan molempiin jokiin sekä Haukilamminojaan laskee myös useita kuivatusoja alueen ojituilta soilta.

Raattaniemi–Vekaraniemessä ei ole jokia tai puroja, mutta myös siellä on useita kuivatusoja, joista osa laskee suoraan Aurejärveen.

Petäjajärven alueella kulkee kaksi puroa, jotka eivät ole kuitenkaan täysin luonnontilaisia, vaan niitä on kaivettu. Purojen pinta-ala on noin 1,6 ha.

2.3.3 Järvet ja lammet

Alueen suurin järvi on Suomen 200 suurimman järven joukkoon kuuluva humuspitoinen ja erämainen Aurejärvi (21 km², keskisyvyys 9,6 m). Se ei kuitenkaan kuulu kokonaisuudessaan suunnittelualueeseen – noin 18 % (373 ha) järvestä on suunnittelun piirissä. Aurejärvi ei ole täysin luonnontilainen, vaan ihmistoiminta on vaikuttanut sen tilaan heikentäen veden laatua. Ympäristöalueiden metsätalousojitusten ja maatalouden vesiä laskee suoraan järveen pieniä jokia, puroja ja aikoinaan kaivettuja oja pitkin. Pirkanmaan ympäristökeskuksen tekemän pintavesien ekologisen ja kemiallisen luokittelun mukaan Aurejärvi on erinomaisessa tilassa. Aikaisemmista vesien käyttökelpoisuusluokituksista poiketen vedenlaatu ei enää ole määräävässä asemassa, vaan vesistöjen tila luokitellaan vesieliöstön ja sen elinympäristön perusteella (Pirkanmaan ympäristökeskus 2008). Aurejärven veden puskuriokyky on Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen mukaan kuitenkin heikentynyt, ja pH on selvästi alle 6,0. Aurejärven Natura 2000-alueella sijaitsee myös yksi lampi, Monganlampi (8,4 ha), joka on jokseenkin luonnontilainen humuspitoinen lampi.

Seitsemisen kansallispuistossa on runsaasti (31 kpl) eri kokoisia lampia ja järviä. Lampia on erityisen runsaasti, 22 kpl, ja niistä melkein kaikki ovat humuspitoisia ja ihmistoiminnan vuoksi luonnontilaisuudeltaan heikentyneitä. Alueen mittavat soiden ojitukset ovat vaikuttaneet vesistöjen tilaan. Lammista yksi, Kirkaslampi, on karu kirkasvetinen lampi, jonka luonnontilaa on kuitenkin myös heikennetty ojituksin. Järvistä suurin on Iso Kivijärvi, joka ei kuulu aivan kokonaisuudessaan Seitsemisen kansallispuistoon. Myös järvet ovat suurimmaksi osaksi humuspitoisia. Toiseksi isoin järvi, Iso Seitsemisjärvi, on kuitenkin tyypiltään luontaisesti rehevä järvi, ja se

onkin jo osittain umpeenkasvanut. Järvi ei kuitenkaan ole täysin luonnontilainen, vaan myös siihen on vaikuttanut ihmistoiminta. Pienehkö Kirkas-Soljanen on ainut karu, kirkasvetinen järvi alueella, ja sen luonnontilakin on melko hyvä. Vähäkivijärven veden pinnan tasoa on palautettu korkeammalle patoamalla laskuojaa vuonna 2005. Vain muutamaan lampeen – kuten Kirkaslampeen, Pikkulammiin ja Kirkas-Soljaseen – ei ole johdettu kuivatusvesiä kaivettuja ojia pitkin.

Petäjäjärven alue rajoittuu kahteen järveen, joista kumpikaan ei kuulu suunnittelualueeseen. Alueen keskiosassa sijaitsee kuitenkin yksi pieni lampi, Liinalampi. Se on humuspitoinen ja täysin luonnontilainen. Raattaniemi–Vekaraniemi sijaitsee Aurejärven rannalla, eikä alueella ole lampia tai pienempiä järviä.

2.3.4 Lähteet

Suunnittelualueen kohteista vain Seitsemisen kansallispuistossa on lähteitä. Avolähteitä on kolme: Mullikummunmaan, Seitsemisharjun ja Koverolammin lähteet. Kaikki ovat keskiravinteisia. Seitsemisharjun lähteen ympärillä on myös melko laaja lähteinen tihkupinta-alue. Mullikummunmaan lähteeseen on selkeämmin vaikuttanut soiden ojitustoiminta. Lisäksi Seitsemisestä löytyy Hiittenhautakankaalta yksi pienialainen lähdesuo puroineen, joka on ennallistettu. Kirkaslammista itään, tien itäpuolella, on myös lähteinen tihkupinta aivan polun vieressä. Luonnontilassa olevalta tihkupinnalta tavataan vaaraantunut harsosammal, joka on vaativa lähdelaji. Lähteissä ei ole vedenottoa. Hiittenhautakankaan lähdepurolle on opasviitta Kirkas-Soljaselle vievältä pyöräilyreitiltä.

2.3.5 Suot

Suunnittelualueelta löytyy kohtuullisesti luonnontilaisia soita. Suurin osa soista on kuitenkin ojitettu joko kokonaan tai osittain.

Seitsemisessä soita on runsaasti (noin 2 220 ha), eli noin puolet koko maapinta-alasta. Alueelta löytyy kolme melko suurta ja keskeisiltä osiltaan kohtalaisen luonnontilaisista suota: Kivineva, Soljastensuo–Jaulinneva–Hauturinsuo ja Pikkulamminsuu. Yhdistymätyypiltään suot ovat pääsääntöisesti keidassoita, joihin kuuluu hieman yli puolet kaikista Seitsemisen soista. Loput suot ovat erilaisia piensoita. Suurin osa (85 %) kansallispuiston suotyypeistä on rämeitä. Korpia soista on noin 11 %. Nevoja on melko vähän, vain noin 4 % soista. Soista on ojitettu 62 % ja niistä ennallistettu jo 88 %; ojitettuja ja ennallistamattomia soita on enää noin 164 ha.

Aurejärven rannoilta löytyy runsaasti erilaisia pienialaisia soita. Soita on noin ¼ (noin 74 ha) alueen maapinta-alasta. Soista hieman alle puolet on ojitettu, ja yhtään niistä ei ole ennallistettu. Suurin osa suotyypeistä on rämeitä, mutta myös korpia on melko paljon; nevoja on vähän. Alueen pohjoispäässä sijaitseva Ala-Kiisonneva on edustava lähes luonnontilainen neva. Aurejärven suot eivät kuulu mihinkään yhdistymiin, vaan ovat erillisiä piensoita.

Raattaniemessä soita on noin 1/3 pinta-alasta (noin 27 ha). Suurin osa soista on rämeitä, mutta myös pieniä korpia löytyy. Noin 1/3 soista on ojitettu, eikä soita ole ennallistettu. Raattaniemen suot eivät kuulu mihinkään yhdistymiin, vaan ovat erillisiä piensoita.

Petäjäjärven maapinta-alasta melko suuri osa, noin 39 % (noin 97 ha), on suota. Liinalamminneva on harvinaisen luonnontilainen suo alueella. Suurin osa suotyypeistä on tavalliseen tapaan rämeitä, mutta myös korpia on kohtalaisen runsaasti. Nevoja on vähän. Petäjäjärven soista noin 1/5 on ojitettu. Noin puolet soista kuuluu keidassuoyhdistymiin ja loput ovat piensoita.

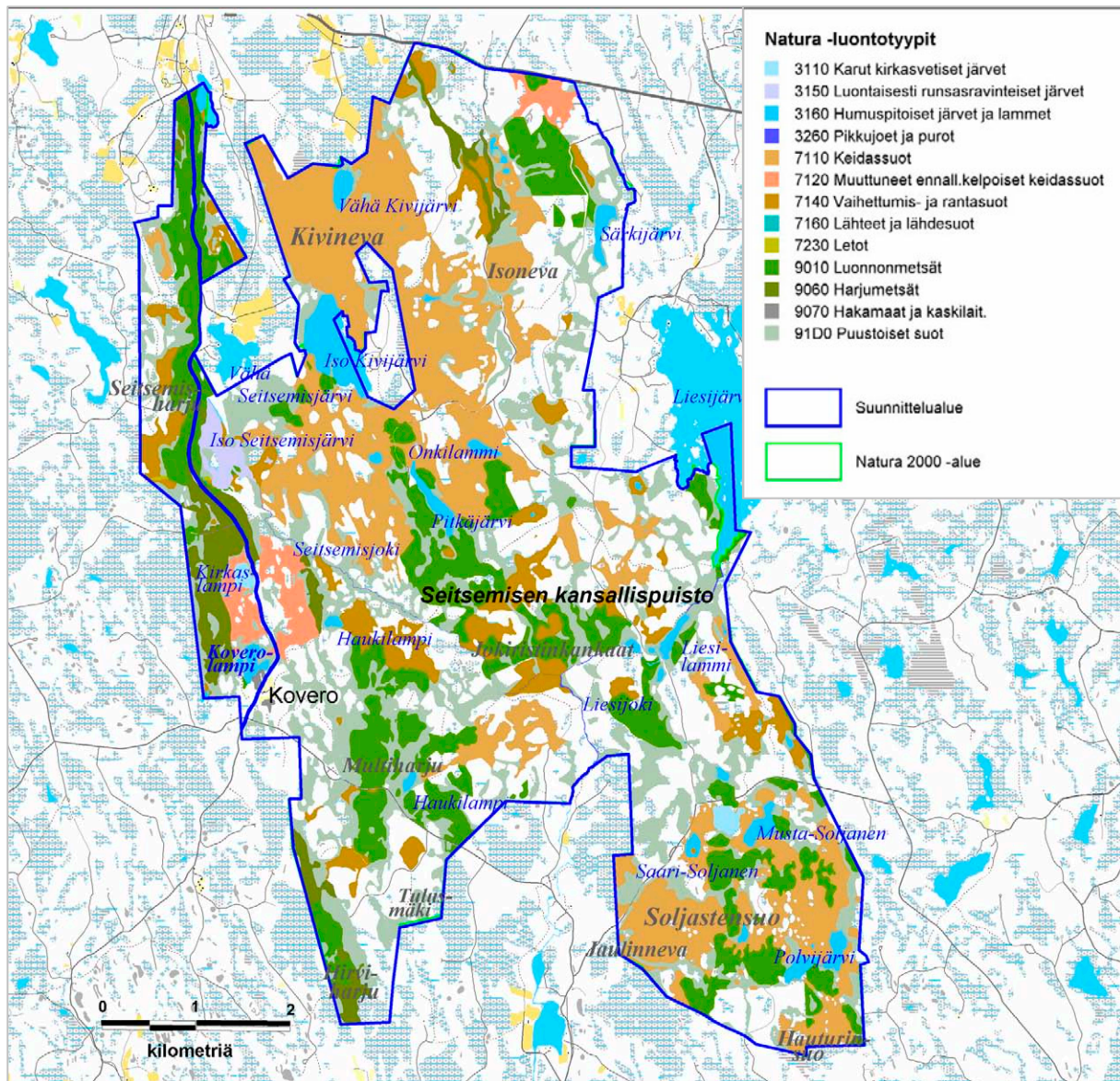
2.4 Natura 2000 -luontotyypit

Natura-luontotyypit käsittävät luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät luontotyypit. Euroopan unionin luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteessä I määritellyt Natura-luontotyypit ovat sellaisia, jotka ovat vaarassa hävitä tai joiden esiintymisalue on pieni tai jotka ovat hyviä esimerkkejä kyseisen luonnonmaantieteellisen alueen ominaispiirteistä Euroopan yhteisön alueella. (Airaksinen & Karttunen 2001)

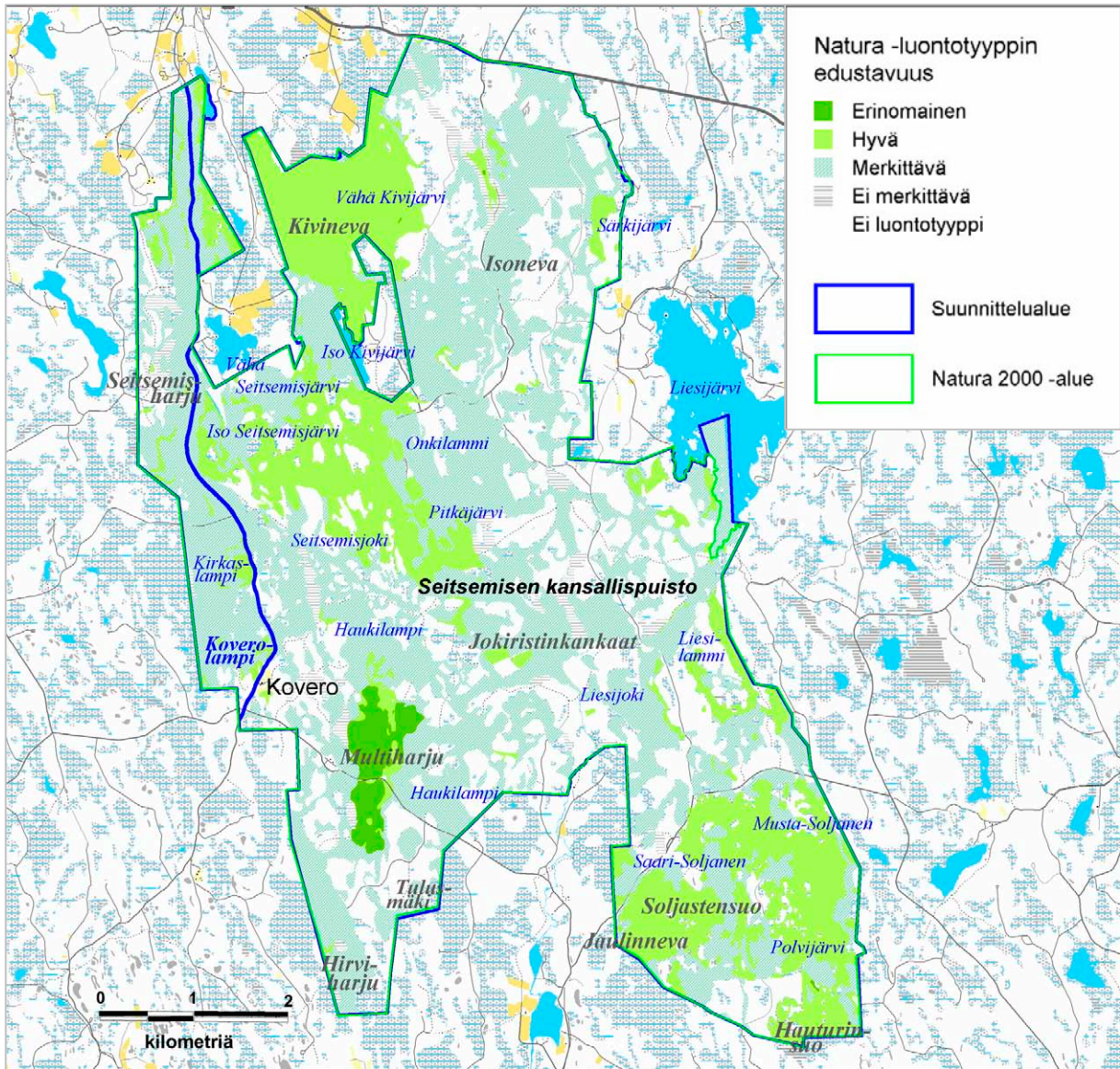
Suunnitelmassa esitetyt Natura-luontotyyppien pinta-alat poikkeavat Natura-tietokantalomakkeissa esitetyistä. Poikkeamat johtuvat maastokartoitusten myötä täsmentyneestä tiedosta sekä siitä, että pieniltä osin Metsähallituksen hallinnassa olevat alueet eivät ole Natura 2000 -rajausten mukaisia. Näin ollen Metsähallituksen tiedot eivät ole täysin yhtenevät Natura 2000 -alueen tietojen kanssa. Metsähallitus inventoi luontotyyppiä Suomen ympäristökeskuksen ohjeistuksen mukaisesti. Alueen luontotyypit inventoitiin maastokartoituksena vuosina 2003–2008.

2.4.1 Seitsemisen Natura 2000 -alue

Seitsemisen alueen pinta-alaltaan laajin Natura 2000 -luontotyyppi on keidassuot, joita on noin 1 100 ha. Myös puustoisia soita on runsaasti, noin 600 ha. Boreaalisia luonnonmetsiä löytyy myös melko runsaasti, yli 500 ha. Edustavuudeltaan luontotyypit eivät kuitenkaan ole erinomaisia: Vain 2 % luontotyypeistä kuuluu tähän luokkaan. Luonnonmetsistä erinomaisia löytyy eniten, 11 %. Suurin osa Seitsemisen alueen luontotyypeistä kuuluu luokkaan merkittävä. Tähän suurimpana syynä on Seitsemisen yleisimpien luontotyyppien, soiden ja metsien, varhaisempien aikojen ojitus ja intensiivinen metsätalouskäyttö. Täysin luonnontilaisia luontotyyppiä alueelta löytyy edelleen vähän. Koveron alueella on melko runsaasti hakamaa-luontotyyppiä. Alueen pinta-alasta noin kolmasosa ei edusta mitään Natura-luontotyyppiä. (taulukot 1 ja 2, kuvat 11 ja 12)

Kuva 11. Seitsemisen kansallispuiston Natura 2000 -luontotyytit. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Kuva 12. Seitsemisen kansallispuiston Natura 2000 -luontotyyppien edustavuus. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Taulukko 1. Seitsemisen Natura 2000 -alueen luontotyypit 4.8.2008. * = priorisoitu luontotyyppi. MH = Metsä-hallitus. *Kursivoitu* = päällekkäinen luontotyyppi.

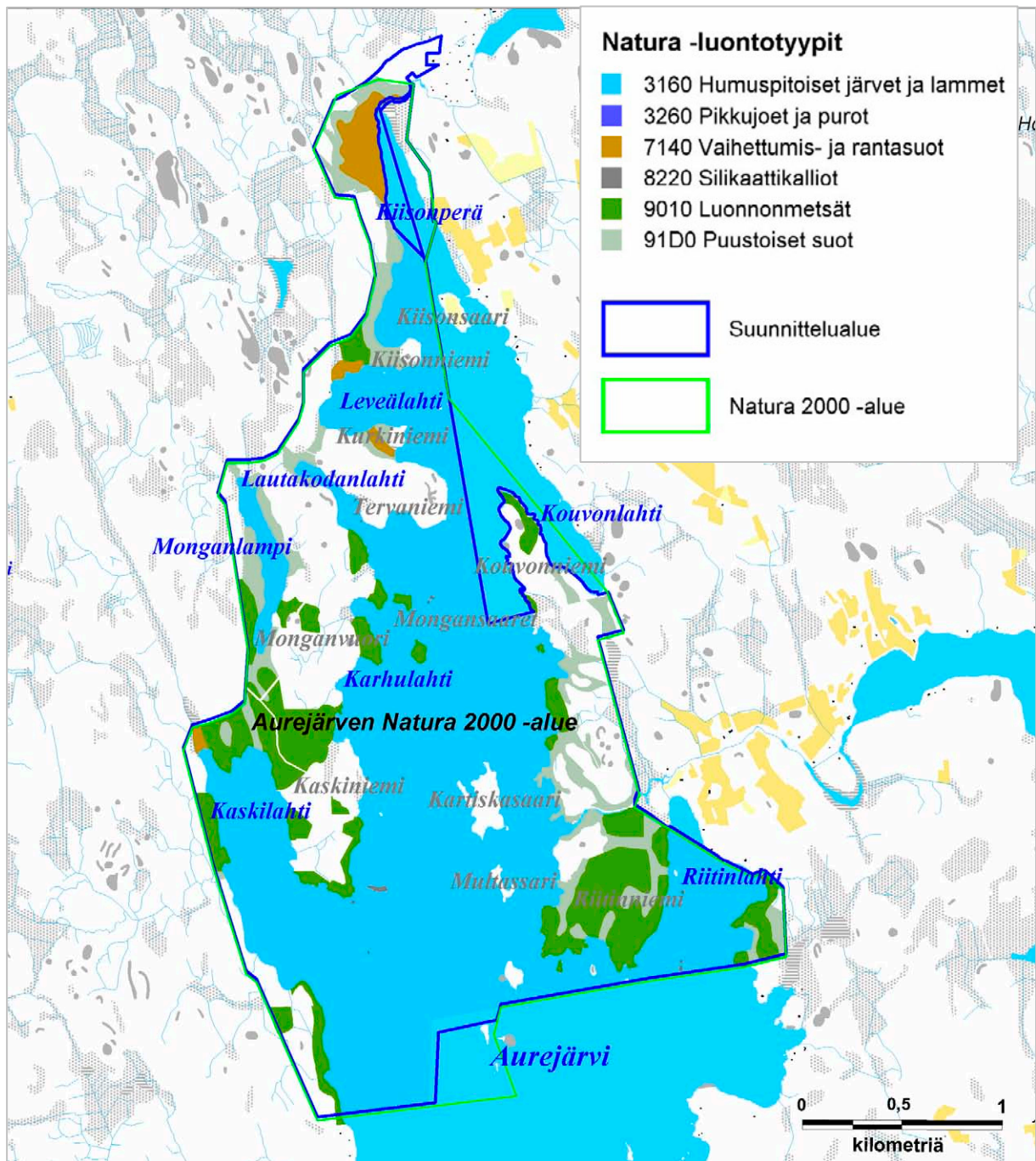
Koodi	Natura-luontotyyppi	Natura-tietokanta %	MH:n luontotyyppi-inventointi	
			%	ha
3110	Karut kirkasvetiset järvet	-	<1	12,1
3150	Luontaisesti ravinteiset järvet	-	<1	23,5
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet	4	3,2	143,6
3260	Pikkujoet ja purot	1	<1	4,5
6270	Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt	<1	0	0
7110	Keidassuot*	18	25	1 162,4
	- <i>Puustoiset suot*</i>			245,7
	- <i>Lähteet ja lähdesuot</i>			0,01
7120	Muuttuneet ennallistamiskelp. keidassuot	28	2,3	101,5
	- <i>Puustoiset suot*</i>			26,7
7140	Vaihettumis- ja rantasuot	-	5,3	241,9
7160	Lähteet ja lähdesuot	-	<1	0,2
7230	Letot	-	<1	1
9010	Boreaaliset luonnonmetsät*	24	11,7	533,6
	- <i>Harjumetsät</i>			20,18
9060	Harjumetsät	8	5,2	239,5
	- <i>Boreaaliset luonnonmetsät*</i>			124,9
9070	Hakamaat ja kaskilaitumet	0	<1	3
91D0	Puustoiset suot*	5	12,7	579,2
	Natura-luontotyypit yhteensä	88	66	3 046
	Ei Natura-luontotyyppiä	12	34	1 502,3
	Yhteensä			4 548,3

Taulukko 2. Seitsemisen Natura 2000 -alueen luontotyyppien edustavuus 4.8.2008. * = priorisoitu luontotyyppi. *Kursivoitu* = päällekkäinen luontotyyppi.

Koodi	Natura-luontotyyppi	Erin-omainen %	Hyvä %	Merkittävä %	Ei merkittävä %
3110	Karut kirkasvetiset järvet		100		
3150	Luontaisesti ravinteiset järvet		52	48	
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet	0	35	65	
3260	Pikkujoet ja purot		1	99	
7110	Keidassuot*		70	30	
	- <i>Puustoiset suot*</i>	1	28	67	4
	- <i>Lähteet ja lähdesuot</i>		100		
7120	Muuttuneet ennallistamiskelp. keidassuot			100	
	- <i>Puustoiset suot*</i>		23	77	
7140	Vaihettumis- ja rantasuot		15	79	6
7160	Lähteet ja lähdesuot		83	17	
7230	Letot		100		
9010	Boreaaliset luonnonmetsät*	11	19	70	
	- <i>Harjumetsät</i>			100	
9060	Harjumetsät			86	14
	- <i>Boreaaliset luonnonmetsät*</i>			100	
9070	Hakamaat ja kaskilaitumet			100	
91D0	Puustoiset suot*	1	13	79	7
	Natura-luontotyypit yhteensä	2	33	62	3

2.4.2 Aurejärven Natura 2000 -alue

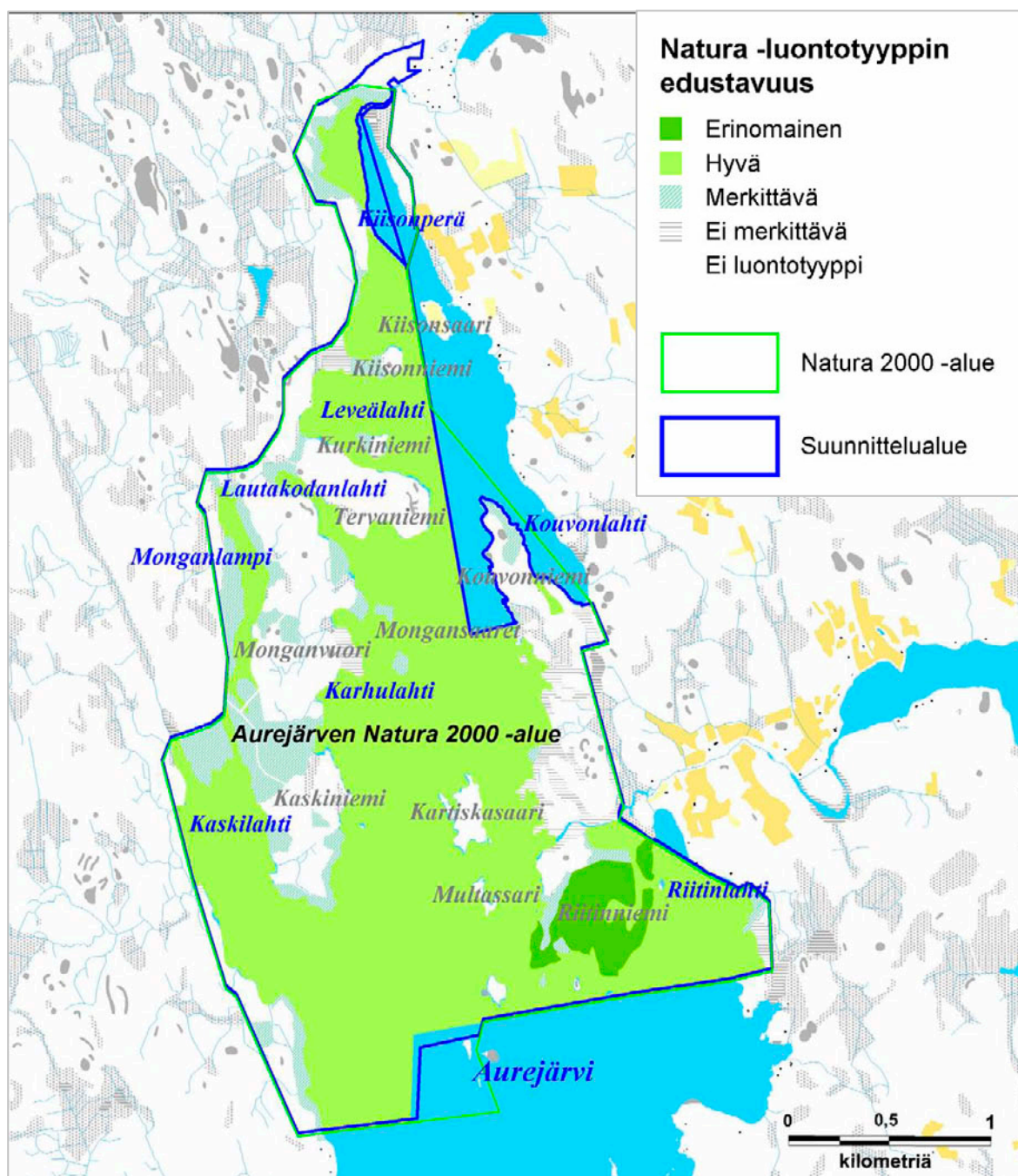
Aurejärven luontotyypeistä laaja-alaisin on humuspitoiset järvet ja lammet. Alueelta löytyy jonkin verran myös boreaalisia luonnonmetsiä sekä puustoisia soita. Edustavuudeltaan paras luontotyyppi on luonnonmetsät, joista 26 % on luokiteltu erinomaisiksi. Suurin osa (80 %) luontotyypeistä on edustavuudeltaan hyviä – mm. koko järviolue kuuluu tähän luokkaan. Edustavuudeltaan ei merkittäviä löytyy puustoisista soista (27 %), joiden luonnontilaa on heikennetty ojituksin. Alueen pinta-alasta neljäsosa ei edusta mitään Natura 2000 -luontotyyppiä. (taulukot 3 ja 4, kuvat 13 ja 14)

Kuva 13. Aurejärven Natura 2000 -luontotyypit. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Taulukko 3. Aurejärven Natura 2000 -alueen luontotyytit 18.7.2007. * = priorisoitu luontotyyppi. MH = Metsähallitus.

Koodi	Natura-luontotyyppi	Natura-tietokanta		MH:n luontotyyppi-inventointi	
		%		%	ha
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet	80		56	379,3
3260	Pikkujoet ja purot	-		<1	0,1
7140	Vaihettumis- ja rantasuot	10		2	12,8
8220	Silikaattikalliot	-		<1	0,3
9010	Boreaaliset luonnonmetsät*	-		11	77,5
91D0	Puustoiset suot*	-		7	48,86
	Natura-luontotyytit yhteensä	90		76	518,9
	Ei Natura-luontotyyppiä	10		24	160,2
	Yhteensä				679,1

Kuva 14. Aurejärven Natura 2000 -luontotyyppien edustavuus. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Taulukko 4. Aurejärven Natura 2000 -alueen luontotyyppien edustavuus 18.7.2007. * = priorisoitu luontotyyppi.

Koodi	Natura-luontotyyppi	Erin- omainen %	Hyvä %	Merkittävä %	Ei merkittävä %
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet		100		
3260	Pikkujoet ja purot			100	
7140	Vaihettumis- ja rantasuot		89	11	
8220	Silikaattikalliot		100		
9010	Boreaaliset luonnonmetsät*	26	17	52	5
91D0	Puustoiset suot*	1	26	46	27
	Natura-luontotyypit yhteensä	5	80	12	3

2.4.3 Petäjäjärven Natura 2000 -alue

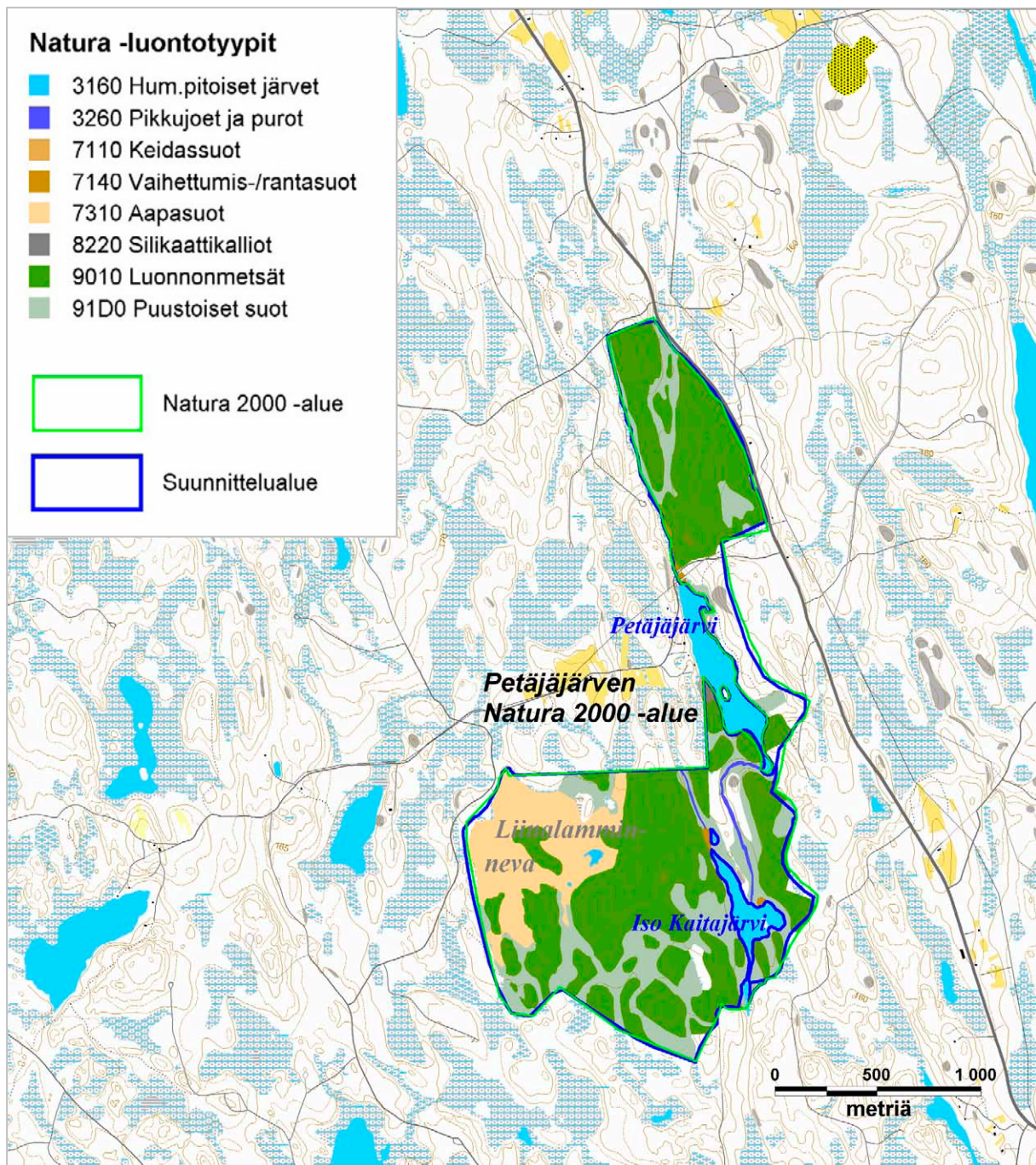
Petäjäjärven pinta-alaltaan laajin luontotyyppi on boreaaliset luonnonmetsät (53 % alueesta). Alueelta löytyy myös edustavia puustoisia soita sekä aapasuita. Yli 2/3 Petäjäjärven luontotyypeistä on edustavuudeltaan joko erinomaisia tai hyviä. Luonnonmetsistä yli puolet on edustavuudeltaan erinomaisia, ja myös puustoisista soista lähes 20 %. Aapasuon edustavuus on Liinalamminnevan luontaisesta välimuotoluonteesta johtuen heikompi. Edustavuudeltaan ei merkittäviä luontotyyppisiä löytyy alueen puustoisista soista (14 %), joiden luonnontilaa on heikennetty ojituksin. Alueen pinta-alasta noin 1/8 ei edusta mitään Natura-luontotyyppiä. (taulukot 5 ja 6, kuvat 15 ja 16)

Taulukko 5. Petäjäjärven Natura 2000 -alueen luontotyypit 19.12.2007. * = priorisoitu luontotyyppi. MH = Metsähallitus. *Kursivoitu* = päällekkäinen luontotyyppi.

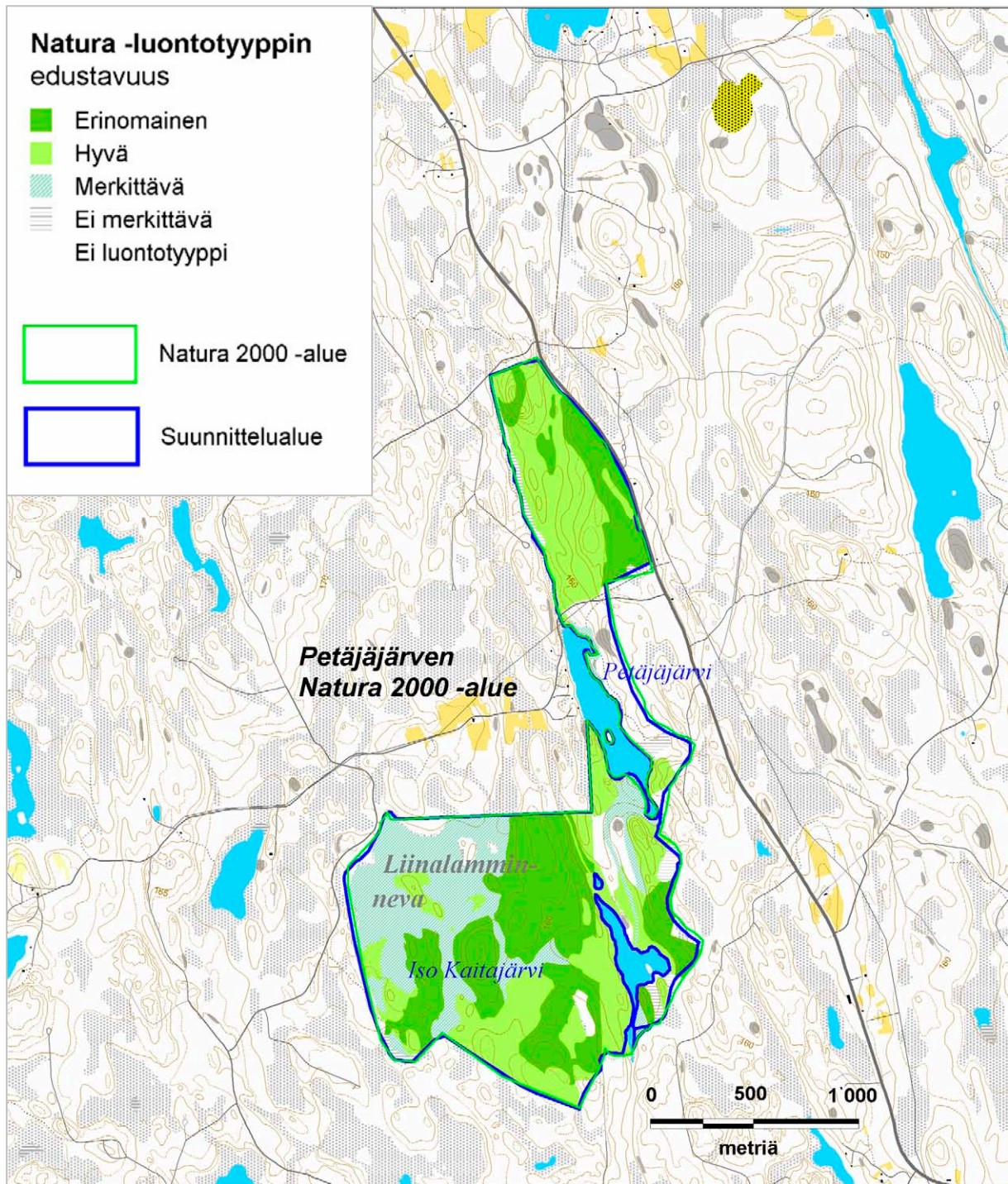
Koodi	Natura-luontotyyppi	Natura- tietokanta %	MH:n luontotyyppi-inventointi	
			%	ha
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet	5	<1	0,5
3260	Pikkujoet ja purot	-	<1	1,6
7110	Keidassuot*	-	3	7,2
7140	Vaihettumis- ja rantasuot	-	<1	1,1
7310	Aapasuot*	7	15	38,4
	<i>-Puustoiset suot*</i>			13,5
8220	Silikaattikalliot	-	<1	0,4
9010	Boreaaliset luonnonmetsät*	68	53	131,9
91D0	Puustoiset suot*	18	17	42,1
	Natura-luontotyypit yhteensä	98	88	223,2
	Ei Natura-luontotyyppiä	2	12	26,6
	Yhteensä			249,8

Taulukko 6. Petäjäjärven Natura 2000 -alueen luontotyyppien edustavuus 19.12.2007. * = priorisoitu luontotyyppi. *Kursivoitu* = päällekkäinen luontotyyppi.

Koodi	Natura-luontotyyppi	Erin- omainen %	Hyvä %	Merkittävä %	Ei merkittävä %
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet		100		
3260	Pikkujoet ja purot		21	79	
7110	Keidassuot*			100	
7140	Vaihettumissuot ja rantasuot		100		
7310	Aapasuot*			100	
	<i>-Puustoiset suot*</i>		64	32	4
8220	Silikaattikalliot		100		
9010	Boreaaliset luonnonmetsät*	54	42	4	
91D0	Puustoiset suot*	18	48	19	15
	Natura-luontotyypit yhteensä	33	37	27	3

Kuva 15. Petäjäjärven Natura 2000 -luontotyypit. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

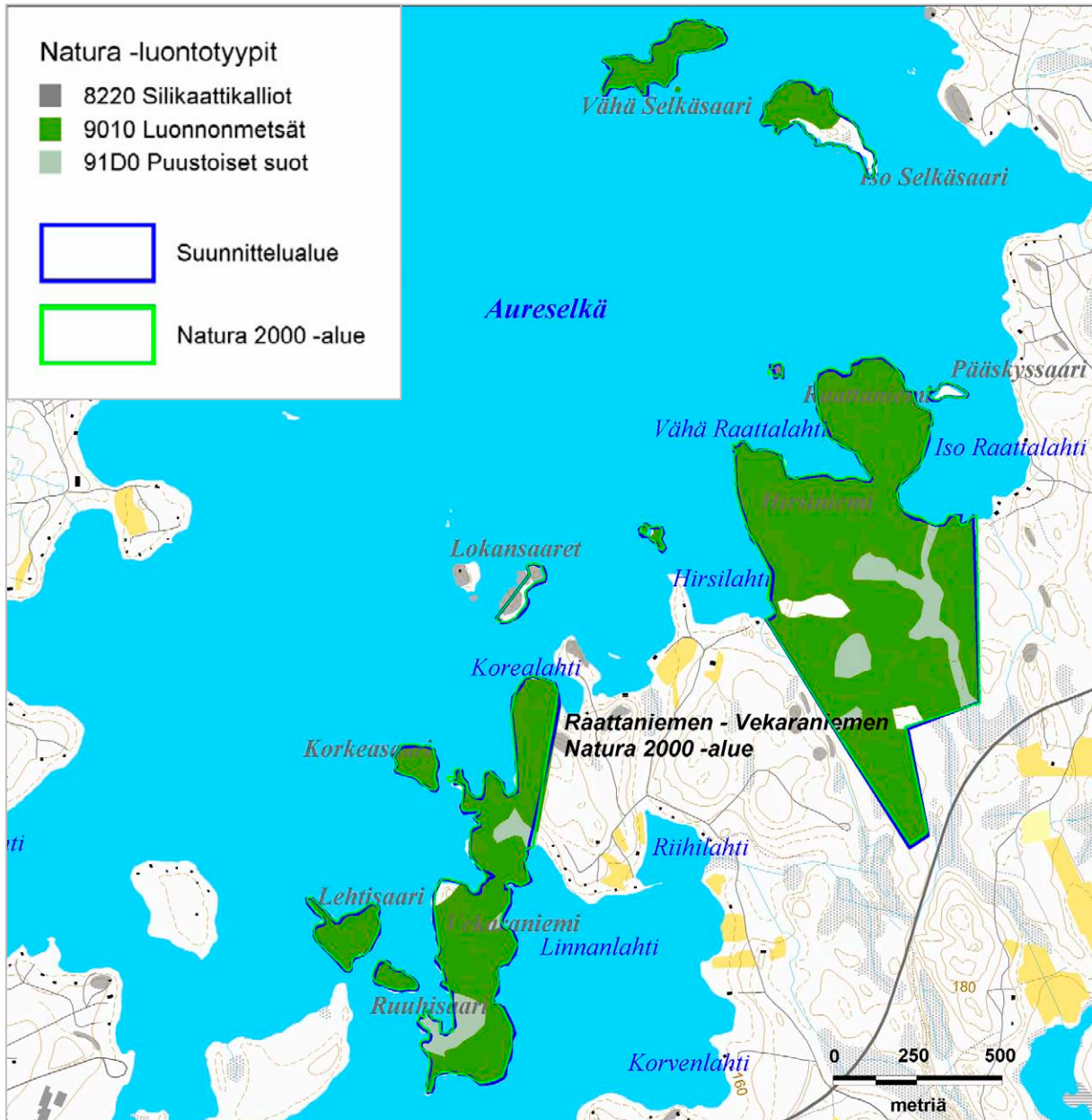
Kuva 16. Petäjäjärven Natura 2000 -luontotyyppien edustavuus. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

2.4.4 Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alue

Raattaniemi–Vekaraniemen pinta-alaltaan laajin luontotyyppi on boreaaliset luonnonmetsät. Alueelta löytyy myös jonkin verran puustoisia soita. Suurin osa luonnonmetsistä on edustavuudeltaan hyviä, ja vain 2 % on erinomaisia. Puustoiset suot ovat suurimmaksi osaksi merkittäviä, ja mm. ojitusten vuoksi luokkaan ei merkittävä luokiteltuja löytyy 14 %. Vain 5 % alueen pinta-alasta ei edusta mitään Natura-luontotyyppiä. (taulukot 7 ja 8, kuvat 17 ja 18)

Taulukko 7. Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alueen luontotyytit 18.7.2007. * = priorisoitu luontotyyppi. MH = Metsähallitus.

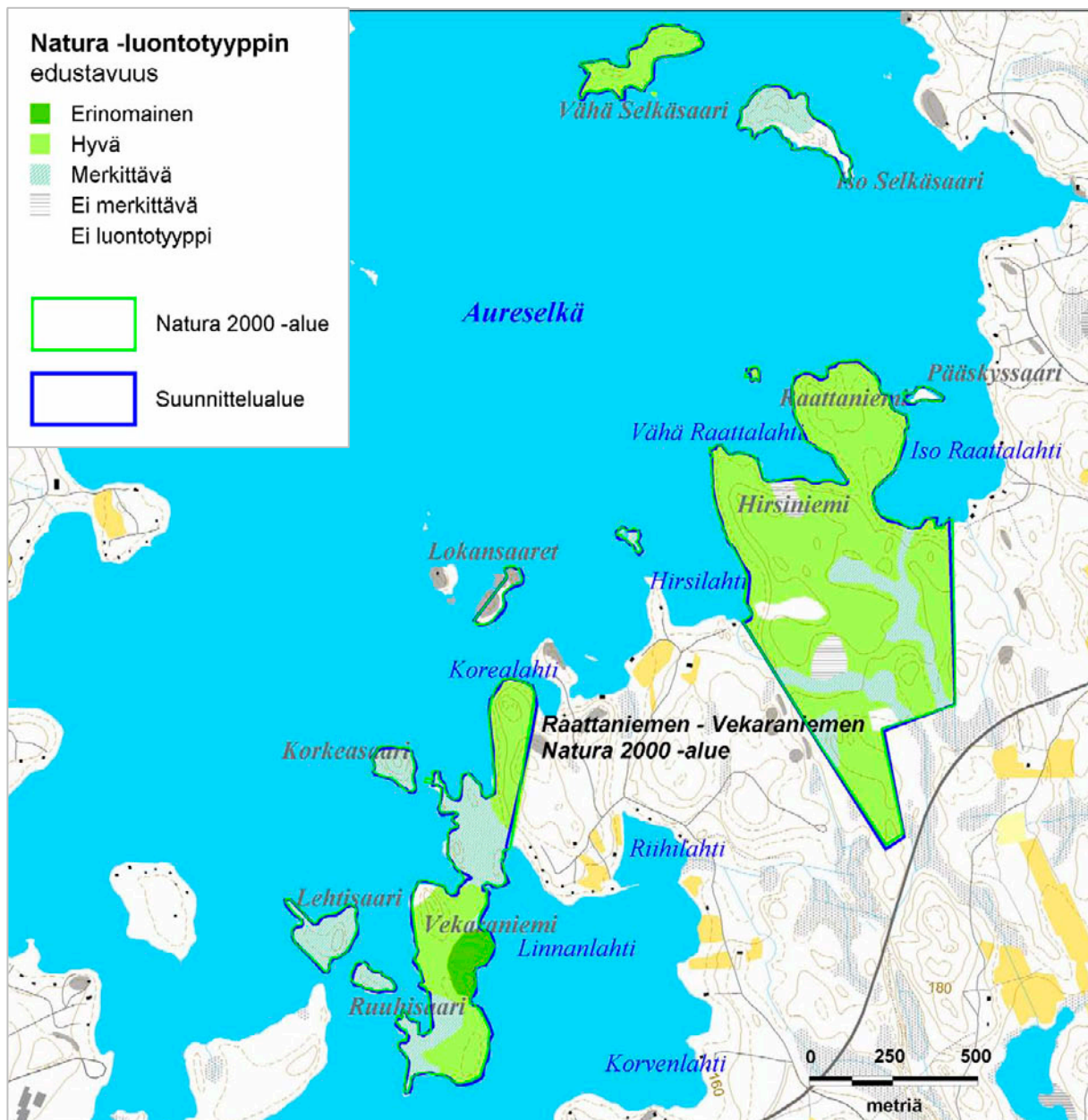
Koodi	Natura-luontotyyppi	Natura-tietokanta %	MH:n luontotyyppi-inventointi	
			%	ha
8220	Silikaattikalliot	5	<1	0,1
9010	Borealiset luonnonmetsät*	73	86	76,5
91D0	Puustoiset suot*	15	9	7,7
	Natura-luontotyypit yhteensä	93	95	84,3
	Ei Natura-luontotyyppiä	7	5	4,3
	Yhteensä			88,6

Kuva 17. Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -luontotyypit. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

Taulukko 8. Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alueen luontotyyppien edustavuus 18.7.2007.
* = priorisoitu luontotyyppi.

Koodi	Natura-luontotyyppi	Erinomainen %	Hyvä %	Merkittävä %	Ei merkittävä %
8220	Silikaattikalliot		100		
9010	Borealiset luonnonmetsät*	2	79	18	1
91D0	Puustoiset suot*			86	14
	Natura-luontotyypit yhteensä	2	72	24	2

Kuva 18. Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -luontotyyppien edustavuus. Aineisto: © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/2008, © Suomen ympäristökeskus 2008, © Genimap Oy, Lupa L5293.

2.4.5 Uhanalaiset luontotyypit

Seitsemisen suunnittelualueelta löytyy useita luontotyyppien uudessa uhanalaisuusarvioinnissa (Raunio ym. 2008) luokitelluista uhanalaisista luontotyypeistä. Alueilla esiintyviä valtakunnallisesti uhanalaisia luontotyyppiejä on esitelty taulukossa 9. Luokittelun erilaisuus suhteessa Metsähallituksen paikkatietoihin hankaloittaa kuitenkin vertailua, joten tätä listaa ei voida vielä pitää kattavana. Alueiden uhanalaiset luontotyypit on kuitenkin tarkoitus myöhemmin todentaa kattavammin suojelualueilla.

Taulukko 9. Seitsemisen suunnittelualueelta oletettavasti löytyvät valtakunnallisesti uhanalaiset luontotyypit. IUCN-uhanalaisuusluokat: EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, CR = elinvoimainen. Luokittelun erilaisuus suhteessa Metsähallituksen paikkatietoihin hankaloittaa kuitenkin vertailua, joten tätä listaa ei voida vielä pitää kattavana. Uhanalaisuusarvioinnin luokitukset löytyvät internetistä www.ymparisto.fi > Luonnonsuojelu > Luontotyyppien suojelu > Suomen luontotyyppien uhanalaisuus.

Luontotyyppi (uhanalaisuusluokka)	Seitseminen	Aurejärvi	Petäjäjärvi	Raattan.- Vekaran.
Vesistöt				
Runsasravinteiset järvet (EN)	x			
Lähteiköt (VU)	x			
Havumetsävyöhykkeen kangasmaiden purot (VU)	x		x	
Havumetsävyöhykkeen turvemaiden purot (VU)	x			
Suot (luontotyyppiryhmät)				
Keskiborealiset aapasuot (EN)			x	
Kangaskorvet (VU)	x	x	x	x
Ruohokorvet (VU)	x			
Aitokorvet (VU)	x			
Korpirämeet (VU)	x			
Lettorämeet (VU)	x			
Viettokeitaat (VU)	x			
Metsät (luontotyyppiryhmät)				
Karukkokankaat (CR)		x		
Perinnebiotoopit (luontotyyppiryhmät)				
Tuoreet niityt (CR)	x			
Hakamaat (CR)	x			
Metsälaitumet (EN)	x			

2.5 Lajisto

Tässä suunnitelmassa ei ilmoiteta sellaisten uhanalaisten lajien tietoja, jotka saattaisivat vaarantaa kyseisten lajien suojelun (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999, 24 § 1 mom. 14. kohta). Ne on kuitenkin otettu huomioon suunnitelmaa laadittaessa, ja niitä koskevat tiedot on koottu viranomaiskäyttöä varten erilliseen ei-julkiseen liitteeseen.

2.5.1 Direktiivilajit

Putkilokasvit, jäkälät, sammaleet ja sienet

Suunnittelualueelta on tähän mennessä löydetty ainoastaan direktiivilajiryhmiin rahkasammalet (*Sphagnum* spp.) ja poronjäkälät (*Cladonia* spp.) kuuluvia luontodirektiivin V liitteen lajeja. Lajeja esiintyy jokaisella kohteella.

Nisäkkäät

Direktiivin nisäkkäistä suunnittelualueella esiintyy pysyvästi tai satunnaisesti 10 lajia. Liito-orava pesii jokaisella suunnittelualueen kohteella. Pienlepakoista Seitsemisessä esiintyy isoviiksisipiippa ja viiksisipiippa, pohjanlepakko ja korvayökkö. Hyvin todennäköisesti alueella on lisäksi ainakin vesisiippaa. Saukkoa löytyy Seitsemisen puroista ja Aurejärveltä. Euroopanmajava esiintyy aivan Seitsemisen kansallispuiston tuntumassa, ja todennäköisesti ainakin ajoittain myös puistossa.

Suurpedoista alueelta on havaintoja sekä karhusta että sudesta. Alueet kuulunevat kummankin lajin vakituiseen elinpiiriin.

Linnut

Lintudirektiivin (79/409/ETY) lajeista suunnittelualueella on havaittu 14 lajia. Pyyllä ja kurjella on suunnittelualueella melko vahvat kannat. Pyytä esiintyy kaikilla kohteilla. Kurki on lisääntynyt alueella ja levittäytynyt myös ennallistetuille soille. Kapustarinnalla on Seitsemisessä yhteensä 9 reviiriä, ja sitä tavataan myös Petäjäjärvellä. Hyvin vaikeasti havaittavalla varpuspöllöllä on 3–5 reviiriä Seitsemisessä. Viirupöllö pesii sekä Seitsemisessä että Petäjäjärvellä (yhteensä 5–6 reviiriä). Muita direktiivin lajeja suunnittelualueella ovat kaakkuri, kuikka ja kalatiira mm. Aurejärvellä, sekä laulujoutsen, metso, palokärki, pohjantikka, liro, helmipöllö ja pikkusieppo.

Kalat

Koekalastuksessa vuonna 1989 Aurejärvestä on saatu pienessä määrin muikkua. Muikkua tarttuu verkkoihin ajoittain vielä näinä päivinäkin.

Selkärangattomat

Alueelta on löytynyt tähän mennessä yksi selkärangan direktiivilaji: lahopapo (*Boros schneide-ri*).

2.5.2 Uhanalaiset ja muut huomionarvoiset lajit

Putkilokasvit, jäkälät, sammalet ja sienet

Suunnittelualueella esiintyy 13 valtakunnallisesti uhanalaista ja 14 silmälläpidettävää lajia. Lisäksi alueelta löytyy yksi alueellisesti uhanalainen laji. Suurin osa lajeista esiintyy Seitsemisen kansallispuistossa; tosin Seitsemisen alueelta myös selvityksiä on tehty eniten. Aurejärveltä ei ole tähän mennessä löydetty yhtään uhanalaista tai silmälläpidettävää lajia ko. ryhmistä. (taulukko 10)

Taulukko 10. Valtakunnallisesti tai alueellisesti uhanalaiset sekä silmälläpidettävät kasvi-, sammal-, sieni- ja jäkälälajit Seitsemisen suunnittelualueella. IUCN-uhanalaisluokat: EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, RT = alueellisesti uhanalainen.

Latinalainen nimi	Laji	Uhanalais-luokka	Seitsemisen	Petäjäjärvi	Raattaniemi-Vekaran.	Aurejärvi
<i>Amyloporia crassa</i>	kalkkikäpä	EN	x			
<i>Amylocystis lapponica</i>	pursukäpä	VU		x	x	
<i>Anomoporia myceliosa</i>	valkorihmakäpä	VU	x			
<i>Antrodia infirma</i>	erakkokäpä	VU	x			
<i>Neckera pennata</i>	haapariippusammal	VU	x			
<i>Phlebia centrifuga</i>	pohjanrypykkä	VU		x	x	
<i>Pholiota subochracea</i>	salohelokka	VU	x			
<i>Postia lateritia</i>	hentoahprakäpä	VU	x			
<i>Protomerulius caryae</i>	rustikka	VU	x			
<i>Skeletocutis brevispora</i>	lumokäpä	VU		x		
<i>Skeletocutis lenis</i>	sirppikäpä	VU	x			
<i>Skeletocutis stellae</i>	välkkyludekäpä	VU	x	x		
<i>Tichocolea tomentella</i>	harsosammal	VU	x			
<i>Anomoporia bombycina</i>	käpäläkäpä	NT	x			
<i>Antrodia albobrunnea</i>	riekonkäpä	NT	x	x		
<i>Arthonia incarnata</i>	raidanpiilojäkälä	NT	x			
<i>Botrychium lunaria</i>	ketonoidanlukko	NT	x			
<i>Dianthus deltooides</i>	ketoneilikka	NT	x			
<i>Fomitopsis rosea</i>	rusokantokäpä	NT		x		
<i>Gelatoporia pannocincta</i>	silokäpä	NT	x			
<i>Haploporus odoros</i>	raidantuoksukäpä	NT	x			
<i>Odonticum romellii</i>	mäntyraspikka	NT	x			
<i>Penniporia subacida</i>	korkkikerroskäpä	NT	x	x		
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	ruostekäpä	NT		x	x	
<i>Phlebia cornea</i>	aihkirypykkä	NT	x			
<i>Postia guttulata</i>	tippahaprakäpä	NT	x	x	x	
<i>Postia hibernica</i>	kituhaprakäpä	NT			x	
<i>Coeloclossum viride</i>	pussikämmekkä	RT	x			

Nisäkkäät

Uhanalaisia nisäkkäitä esiintyy suunnittelualueella kuusi lajia. Uhanalaisista nisäkkäistä yleisin on liito-orava (VU). Sitä esiintyy Seitsemisen, Petäjäjärven, Raattaniemen ja Aurejärven alueilla. Seitsemisessä lajilla on melko vakaa kanta. Sitä esiintyy Seitsemisessä 8–10:llä melko erillisellä kohteella. Muilla osa-alueilla lajista on yksittäisiä havaintoja. Saukkoa (NT) esiintyy Seitsemisen puroissa ja Aurejärvellä.

Satunnaisena suunnittelualueella esiintyvät myös susi (EN), euroopanmajava (NT), karhu (NT) sekä ilves (NT).

Linnut

Uhanalaisia sekä silmälläpidettäviä lintuja suunnittelualueella esiintyy 19 kpl. Valtakunnallisesti vaarantuneita (VU) lajeja on neljä. Silmälläpidettäviä on 10 ja alueellisesti uhanalaisia viisi lajia. (taulukko 11)

Silmälläpidettävistä linnuista pensastaskua todettiin vuonna 2007 noin 30 reviiriä. Laji on leviyttänyt myös ennallistetuille soille. Vaarantuneeksi arvioitua tiltalttia löydettiin Seitsemisestä noin 30 laulavaa koirasta. Kuikkaa tavataan sekä Seitsemisessä että Aurejärvellä. Selkälokki pesii Aurejärvellä, missä verkkokalastus Paskokarin kupeella ja veneliikenne karin läheltä aiheuttavat pesintää haittaavaa häiriötä. Riekon kanta on Pirkanmaalla viime vuosina selvästi vähentynyt (R. Mäkelä, suullinen ilm.). Kanta on myös suunnittelualueella vähentynyt, ja vuoden 2007 inventoinnissa löydettiin esim. Seitsemisestä enää kolme reviiriä. Vielä vuonna 1997 reviirejä oli kaksinkertainen määrä (Mäkelä & Mustalahti 2007). Aurejärven ja Raattaniemi–Vekaraniemen alueiden erikoisuus ovat saarissa ja rannoilla tavattavat riekot.

Seitsemisessä on useita tärkeitä teeren soidinpaikkoja. Suurimmalta soitimelta tavattiin 22 soidinkukkoa vuonna 2007. Metsokanta on tällä hetkellä melko vahva, ja lajia tavataan kaikilla osalualueilla. Kahlaajat, mm. liro, ovat vähentyneet selvästi ympäröivien alueiden soilla (R. Mäkelä, suullinen ilm.). Seitsemisessä liroreviirejä todettiin vuonna 2007 saman verran kuin 25 vuotta sitten tehdyssä linjalaskennassa arvioitiin olevan. Keltävästäräkkejä arvioitiin 25 vuotta sitten olevan noin 85 reviiriä. Vuonna 2007 Seitsemisestä löydettiin vain kolme reviiriä, mutta laskenta ei ollut kokonaisvaltainen. Pohjansirkulta havaittiin viisi reviiriä Seitsemisessä 2007; laji on taantunut voimakkaasti Pirkanmaalla viimeisten 20 vuoden aikana (Mäkelä & Mustalahti 2007). Kuukkeli ei kuulu enää alueen lajistoon. Kuukkelista viimeisin varmistettu havainto on Seitsemisestä vuodelta 2001 (Pihlajaniemi 2006).

Taulukko 11. Valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaiset sekä silmälläpidettävät lintulajit Seitsemisen suunnittelualueella. IUCN-uhanalaisuusluokat: VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, RT = alueellisesti uhanalainen.

Latinalainen nimi	Laji	Uhanalaisluokka	Seitseminen	Petäjäjärvi	Raattaniemi–Vekaran.	Aurejärvi
<i>Larus ridibundus</i>	naurulokki	VU	x			
<i>Larus fuscus</i>	selkälokki	VU				x
<i>Jynx torquilla</i>	käenpiika	VU	x	x		
<i>Phylloscopus collybita</i>	tiltalti	VU	x		x	x
<i>Gavia stellata</i>	kaakkuri	NT	x	x		
<i>Gavia arctica</i>	kuikka	NT	x			x
<i>Falco tinnunculus</i>	tuulihaukka	NT	x			
<i>Cuculus canorus</i>	käki	NT	x	x	x	
<i>Picoides tridactylus</i>	pohjantikka	NT	x	x	x	x
<i>Saxicola rubetra</i>	pensastasku	NT	x			
<i>Ficedula parva</i>	pikkusieppo	NT	x			
<i>Lanius excubitor</i>	isolepinkäinen	NT	x			
<i>Tetrao tetrix</i>	teeri	NT	x	x		
<i>Tetrao urogallus</i>	metso	NT	x	x	x	x
<i>Gallinago gallinago</i>	taivaanvuohi	RT/2a	x			
<i>Lagopus lagopus</i>	riekko	RT/2a	x		x	x
<i>Numenius arquata</i>	isokuovi	RT/2a	x			
<i>Motacilla flava</i>	keltävästäräkki	RT/2a, 3a	x			
<i>Tringa glareola</i>	liro	RT/2a, 3a	x	x		

Selkärangattomat eläimet

Uhanalaisia tai silmälläpidettäviä selkärangattomia eläimiä löytyy suunnittelualueelta tällä hetkellä yhdeksän lajia. Vaarantuneita (VU) lajeja on neljä, silmälläpidettäviä kaksi ja alueellisesti uhanalaisia kolme lajia. Uhanalaisista selkärangattomista tärkeimmät ja uhanalaisimmat lajit ovat lahoppulajeja ja esiintyvät runsaslahopuustoissa luonnonmetsissä Seitsemisessä ja Petäjäjärvellä. (taulukko 12)

Muista huomionarvoisista lajeista voidaan mainita aikaisemmissa uhanalaistarkasteluissa silmälläpidettäviksi arvioitua jättiläiskääpäköi (*Scardia boletella*) ja nuoliharmoyökkönen (*Xestia fennica*). Jättiläiskääpäköi on todettu Petäjäjärveltä ja nuoliharmoyökkönen Seitsemisestä. Lisäksi on havaittu pulskahelysieniäinen (*Triplax rufipes*).

Taulukko 12. Valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaiset sekä silmälläpidettävät perhoset, kovakuoriaiset ja vesiperhoset Seitsemisen suunnittelualueella. IUCN-uhanalaisuusluokat: VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, RT = alueellisesti uhanalainen.

Latinalainen nimi	Laji	Uhanalaisluokka	Seitseminen	Petäjäjärvi	Raattaniemi-Vekaran.	Aurejärvi
<i>Boros schneideri</i>	lahokapo	VU	x	x		
<i>Ceruchus chrysomelinus</i>	liekohärkä	VU	x	x		
<i>Cerylon impressus</i>	lovikerri	VU		x		
<i>Pytho abieticola</i>	murroskolva	VU	x	x		
<i>Peltis grossa</i>	isopehkiäinen	NT		x		
<i>Limnephilus diphyses</i>	rimpiputkisirvikäs	NT	x			
<i>Boloria frigga</i>	raukahopeatäplä	RT/2a	x			
<i>Xestia sincera</i>	vaaleaharmoyökkönen	RT/2a	x			
<i>Alcis jubatus</i>	naavamittari	RT/2a, 3a	x			

2.6 Historia

2.6.1 Maankäytön historia

Esihistoria

Ihmisen tiedetään asuneen Keski-Suomessa, eteläisessä Hämeessä ja Etelä-Karjalan alueella jo 8 200 eKr. Lähialueiden varhaisimmat löydöt ajoittuvat Suomensjärven kulttuurin aikaan, joka ajanjakso voidaan ajoittaa aikaan ennen vuotta 6 000 eKr. Alueen asuinpaikat ovat kaiketi olleet lyhytaikaisia pysähdyspaikkoja: Järvialueella on harjoitettu kalastusta ja harjujen liepeillä metsästystä. (Luho 1959)

Ancylusjärven rannan tiedetään sijaitsevan Kurun alueella noin 138–132 m mpy korkeudella. Kurun luoteisosasta voidaan löytää muinaisen pyyntikulttuurin rantasidonnoisia asuinpaikkoja noin 140 m mpy alapuolelta. (Jussila 2002) Ikaalisten alueen muinaisjäännöksistä ei yhtäkään voida varmuudella ajoittaa Suomensjärven kulttuurin aikaan, eikä alueelta tunnettuja, tälle ajanjaksolle ajoittuvia irtolöytöjä voida yhdistää asuinpaikkoihin. Ikaalisten tunnetut kivikautiset asuinpaikat sijaitsevat korkeuskäyrien 85–100 m mpy välillä (Alhonen ym. 1996).

Arkeologisesta näkökulmasta omaleimaisen osan Kurusta muodostavat pienvesistöt ja vesireitit kunnan karulla luoteisella ylänköalueella. Alueella oletetaan olevan pyyntikuoppa-alueita, mutta niitä ei Jussilan vuonna 2001 tekemässä inventoinnissa löytynyt. Jussilan mukaan Aurejärven pohjoispäähän johtavaan vesireitti on arkeologisesti mielenkiintoinen: Sen varrelta tunnetaan neljä esihistoriallista asuinpaikkaa (Jussila 2002: 7). Kurun inventoinnin yhteydessä Jussila (2002) tarkasti mm. Liesijärven koillisosan, jonka lounaisrannat kuuluivat tämän inventoinnin alueeseen.

Kurun Länsi-Aureen kylässä sijaitseva Ainesjärven kivikautinen asuinpaikka sijaitsee tutkimusalueen läheisyydessä (Jussila 2002, Suni 1974). Aurejärven eteläpuolisen Ainesjärven rannalta tunnetaan yksi kivikautinen asuinpaikka. Vuonna 2001 Timo Jussila löysi tekemässään Kurun inventoinnissa viitteitä toisesta asuinpaikasta järven pohjoisosassa. Aurejärven eteläpuolella Ainesjärven–Valkeajärven alueella on muinaisjäännösten kannalta erinomaista harjumaastoa. Kuitenkaan Jussila ei löytänyt alueelta merkkejä kiinteistä muinaisjäännöksistä (Jussila 2002). Toinen lähistön tutkimusalueita lähellä sijaitseva kivikautinen kohde on Parkanon puolella sijaitseva Lannetan kourutaltan (SM 10326) löytöpaikka Aurejärven länsirannalla (Sunni 1974).

Seitsemisen alue on ollut harvaan asuttua saloseutua. Entisen Ikaalisten alueesta Wilhelm Carlson laati vuonna 1871 historiallis-maantieteellisen pitäjänkuvauksen keräämänsä aineiston pohjalta. Tässä esityksessä hän oletti lappalaisten asuneen Pohjois-Pirkanmaalla ennen suomalaisten tuloa alueelle. Nykyisin oletetaan, että syrjäseutujen lappalaiset olivat elinkeinonsa metsästyksen ja kalastukseen perustaneita suomalaisia. Alueen lappalaisperäisiltä vaikuttavat paikannimet ovat kiinnostavia; mutta on muistettava, että *kota-*, *peura-* ja *poro-*alkuiset nimet viittaavat ennen muuta suomalaiseen nimistöön. Saamelaista nimiperintöä voivat edustaa paikannimet Aure (*jaure* → järvi), Karttipera (*karddi* → aitaus, kaarre), Riutaskorpi (*riudta, reuda* → peurahirvas) ja Seitsemisen (*siedi* → seita, uhripaikka tai *seid, seit* → haltija). Pirkkalaisten lappalaisiin kohdistama veroherruus lienee alkanut 1200-luvulla. Siihen liittyy myös laaja kauppa- ja asutustoiminta, joka jatkui aina 1500-luvulle. (Papunen 1996)

Erätalouden aikakausi

Seitseminen on ollut syrjäistä ja harvaan asuttua seutua, jossa asutus vakiintui vasta 1800-luvulla ensimmäisten kruununmetsätorppien perustamisen myötä. Vakituisen asutuksen aikaa edelsi pitkä liikkuvan elämäntavan eräkausi, jolloin kalastus ja pienriistan metsästyks oli keskeinen osa ihmisten toimeentuloa. Se seurasi historiassa suuremman riistan pyyntiin keskittyntä kulttuuria. (Vilkuna 1998)

Maja- tai *pirtti-*nimeä voidaan pitää merkinä eränkävynnistä. Pohjoisia korpialueita pitivät eräalueinaan Kyröselän rantakylät (Papunen 1996: 173). Aurejärvi – kuten suuri osa nykyisestä Kurun seudusta, Kihniön itäosa ja Juhtimäki – kuului 1500-luvulla Ruoveden pitäjään. Keskiaikainen eränautinta loppui 1500-luvun kuluessa, kun erä-asutukset peruutettiin kruunulle ja luetteloiitiin asuttamista varten (Jokipii 1959: 77, 81, 82). Aurejärvellä oli vuonna 1522 kuusi eräsijaa, joista muutamien voidaan olettaa sijainneen nykyisen Kurun alueella Itä-Aureessa. Vuoden 1589 maantarkastuksen yhteydessä tervaniemeläiset kertoivat Savon talonpoikien ottaneen heidän eräsijansa asutuskäyttöön, kuten esivalta oli halunnutkin (Papunen 1996: 174).

Sisämaan pienillä järville jatkettiin kalastusta vielä senkin jälkeen, kun päävesistön rannat olivat joutuneet uudisasutuskäyttöön (Jokipii 1959: 163). Uusia eräsijoja vallattiin mahdollisesti vielä 1600-luvulla, mutta joukossa täytyy olla myös vanhempia valtauksia. Papunen mainitsee Ikaalisten Iso-Röyhiön kylän eräomistuksen ”Seittämys urfjell” sijainneen koillisessa, kruununmaan keskellä noin 20 km:n etäisyydellä kylästä (Papunen 1996: 188). Perimätieto kertoo Vähä-

Seitsemisjärven Tuomaanniemessä olleen eräkaudella Vaholta päin tulleen Tuomas-nimisen miehen eräsijan (Tampereen seutukaavaliitto 1980: 5). Lisäksi kerrotaan, että suurten nälkävuosien aikoina (1867–1868) Seitsemisen alueelle tuli kerjäläisiä Pohjanmaalta. Heidän kerrotaan rakentaneen kodan Iso-Seitsemisjärven rannalle. Talven aikana moni kerjäläinen kuoli (Tampereen seutukaavaliitto 1980: 10).

Valtion maanomistus

Maahan ja metsiin oli aluksi vain kirjaamattomia nautintaoikeuksia. Kiinnostus syrjäseutuihin heräsi laajemmin vasta metsän arvon kohotessa 1800-luvun puolivälin tienoilla. Maan omistus haluttiin täsmentää ja sen käyttöä kontrolloida. Isojako selkiytti yleisesti tilojen pelto- ja metsäomistuksen. Jaossa kukin maatila sai koon ja maantuoton mukaan määrätyn veronmaksukykynsä verran peltoa ja metsää. Kylien yhteisnautinta-alueina olleita metsiä alettiin jakaa 1800-luvun puolivälissä.

Suuri osa metsistä jäi edelleen valtion omistukseen, etenkin alueilla, jossa oli vähän asutusta ja maatiloja. Seitsemisen alue on tällaista vanhaa valtionmaata. Valtion alueita hallinnoimaan ja metsätalousoloja parantamaan perustettiin vuonna 1859 Suomen vakinainen metsänhoitolaitos, ja elokuussa 1863 vahvistettiin asetus Metsähallituksen perustamisesta. Seitsemisen alue kuului aluksi vuonna 1860 perustettuun Länsi-Aureen hoitoalueeseen, vuodesta 1892 Aureen ja vuodesta 1965 Parkanon hoitoalueeseen.

Pysyvä asutus ja maanviljely

Metsähallitus ryhtyi 1860-luvulla laatimaan valtionmailla asuvien mökkiläisten ja uusien tilavuokraajien kanssa sopimuksia, jotka takasivat heille määräaikaisen vuokra-asumisoikeuden valtionmaalla. Asumukset virallistettiin kruununmetsätorpiksi. Pysyvä asutus toi mukanaan peltoviljelyyn, ja kaskeaminen sai vähitellen väistyä.

Ensimmäiset kruununmetsätorpat perustettiin Seitsemisen alueelle 1800-luvun puolivälin tienoilla. Torppasopimuksessa eli *kontrahdissa* torppari velvoitettiin maksamaan veroa viljana tai rahana valtiolle sekä raivaamaan ja viljelemään tietyn määrän peltoa ja niittyjä vuosittain. Viljelymaan lisäksi torpparilla oli kotitarveoikeudet kruunun metsiin, mutta vain metsänhoitajan luvalla. Luvattomista toimista oli torpparin uhkana häätö. Kotitarveoikeuden nojalla torppari sai kuitenkin ottaa työkaluihin ja rakennuksiin tarvittavat puut valtion metsästä. Kruununtorppien rakennukset saattoivatkin olla etenkin Länsi-Suomessa muita torpparakennuksia komeampia.

Tästä esimerkkinä on alueen suuri säilynyt torppa, Kovero. Torpan kokoon vaikutti myös se, että ennen kämppien rakentamisen aikaa kruununmetsätorpat velvoitettiin majoittamaan alueen metsätyömiehiä. Koveron kruununmetsätorppa perustettiin virallisesti vuonna 1859, vaikka paikalla lienee asuttu jo vuosi aiemmin. Kun torpparilaki vuonna 1923 oli astunut voimaan, alkoivat torpparit lunastaa tiloja itselleen. Koverossakin haviteltiin itsenäisyyttä, mutta maanmittausten ja valitusten seurauksena torpan lunastus viivästyi aina vuoteen 1931. Tila pysyi asuttuna 1960-luvun loppupuolelle asti. Kukoistuskautenaan, 1900-luvun alkuvuosikymmeninä, Koveroa asutti Ananias Kovero perheineen.

Seitsemisen tila syntyi, kun Venesjärvellä asunut Ananias Antinpoika Heinäaho osti Itä-Aureen Kovasen Vähä-Seitsemisjärven rannalla sijainneen niittypalstan vuonna 1886. Vuonna 1888 hän otti sukunimekseen Seitsemisen. Tila toimii edelleen maitotilana. (Tampereen seutukaavaliitto 1980: 10)

2.6.2 Kulttuuriperintöarvot

Seitsemisen kansallispuistossa toteutettiin vuonna 2007 laajempi kulttuuriperintöinventoinnin pilotointi (Luoto 2007).

Seitsemisen alueelta on löydetty kesän 2007 arkeologisessa inventoinnissa 30 muinaisjäännöskohdetta, joista 19 löytyi suunnittelualueelta (Luoto 2007). Lisäksi kansallispuiston Koveron kruununmetsätorppa, Pitkäjärven metsäkämpä ja Kortosalon asutustila on luokiteltu valtakunnallisesti merkittäviksi kulttuurihistoriallisiksi ympäristöiksi (Museovirasto 1993). Alueella ei ole valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita.

Ennen vuoden 2007 inventointia alueelta ei tunnettu yhtään muinaisjäännöstä. Inventoinnissa löydetyistä kohteista voidaan mielenkiintoisina pitää ainakin Sikomäen pyyntikuoppia, Liesjoki I:n myllyä, Korsukankaan korsua ja Tasainenkankaan hiilikämpää. Kohteiden muinaisjäännösstatuksesta päättää Museovirasto. Ennen sitä kaikkia inventointikohteita on kohdeltava kuten muinaisjäännöksiä.

Seitsemisen kansallispuiston merkittävimpiä kulttuuriperintökohteita ovat kaksi asetuksella valtion omistamien rakennusten suojelusta (480/1985) suojeltua rakennusryhmää: Pitkäjärvi ja Kovero. Pirkanmaan maakuntakaavaan ainoastaan Kovero on merkitty valtakunnallisesti arvokkaana kulttuurikohteena. Kohteet on kuntokartoitettu kesällä 2007.

Pitkäjärven ja Koveron suojellut rakennukset on merkitty Museoviraston rekistereihin. Arkeologisessa inventoinnissa löydetyt kohteet on raportoitu Museovirastolle. Museovirasto siirtää muinaisjäännöksiksi toteamansa kohteet muinaisjäännösrekisteriin, joka avautuu Metsähallituksen Suti-Gis-paikkatietojärjestelmän kautta.

Pitkäjärven kämpä

Asetuksen (480/1985) perusteella on suojeltu Pitkäjärven kämpä (S1, suojeltu kokonaan) ja talli (S1, suojeltu kokonaan).

Pitkäjärven kämpää ryhdyttiin rakentamaan kelohirrestä vuonna 1939, ja talvisodan keskeyttämät rakennustyöt saatiin valmiiksi seuraavana vuonna. Kämpässä majoitettiin metsätyömiehiä 1960-luvulle asti. Talli on hirsirakenteinen ja se on valmistunut vuonna 1949. Suuren tallin molemmissa päädyissä on harvaan asetetuista hirsistä muodostetut rehukatokset. Tallissa on pärekatto.

Pitkäjärven kämpä edustaa kämppätyyppiä, jossa työmiesten ja työnjohtajien majoitushuoneet olivat samassa rakennuksessa ja emäntä valmisti ruoan keittiössä. Seitsemisen kansallispuistoalueella sijaitseva kämppäkartano antaa edustavan kuvan ”hevoskauden” metsätaloudesta. Kämpän ympäristö on säilytetty puistometsänä.

Kämpä on kooltaan noin 6 x 15,5 metriä. Rakennukseen kuuluu suuri majoitushuone eli miehistökämpä, joka on kooltaan noin puolet pinta-alasta, sekä keittiö, varusteiden kuivatushuone, työnjohtajien huone ja pienet eteiset rakennuksen pitkillä sivuilla. Keittiön ja miehistökämpän välillä on ollut ruoantarjoiluluukku, ns. *elämänluukku*, jonka paikalle on myöhemmin sijoitettu ovi. Katteena on nyt huopa. Ikkunoiden edessä on suljettavat puuluukut.

Koveron kruununmetsätorppa

Asetuksen (480/1985) perusteella on suojeltu Koveron entisen kruununmetsätorpan vanhimmat rakennukset. Kokonaisuuteen kuuluvina on suojeltu päärakennus (S1, suojeltu kokonaan), pakari (S1, suojeltu kokonaan), karjarakennus (S1, suojeltu kokonaan), aittarati (S1, suojeltu kokonaan) ja liiteri (S1, suojeltu kokonaan), sekä varjeltu riihi, sauna, paja, Saunakankaan kaksi heinälatoa ja Koverolammenniemen lato sekä kaksi kaivoa.

Koveron kruununmetsätorppa perustettiin Wahojärven kruununpuistoon Metsähallituksen syntyaikoihin 1800-luvun puolivälissä. Kovero on Metsähallituksen kruununmetsätorpista ainoa suu-remmiltä muutoksilta säilynyt kokonaisuus ja esimerkki niistä vaatimuksista, joita metsähallinto kruununmetsätorpan rakennuksille asetti. Koveron kruununmetsätorppa on ollut tyypillinen valtionmailla sijaitseva vuokratila. 1800-luvun puolivälissä perustetun kruununmetsätorpan alkuperäiseen rakennuskantaan kuuluvat torppa, pakari, karja- ja viljasuojat. Lisäksi pihapiiriin kuuluneiden, mutta tuhoutuneiden talousrakennusten tilalle on siirretty vastaavia lähiseudulta. Pihapiiriä, jossa on monia vanhoja koriste- ja hyötykasveja, on täydennetty myös välillä kadonneilla aidoilla. Koveron perinnetila esittelee elävästi viime vuosisadan elämänmenoa. Tila elää 1900-luvun vuotuiskierron mukaan ja siellä on kesäisin maatiaisrodun kotieläimiä. Tila on avoinna kesäaikaan ja siellä järjestetään yleisötapahtumia.

Nisulan talon renki rakensi paikalle torpan 1800-luvun puolivälissä, ja Koveron kruununmetsätorppa perustettiin virallisesti vuonna 1859. Tilan kukoistuskautta olivat 1900-luvun alkuvuosikymmenet Ananias Koveron aikana. Kovero lunasti torpan valtiolta vuonna 1931. Tila säilyi asuttuna 1960-luvun loppupuolelle asti ja siirtyi takaisin valtiolle, kun Metsähallitus osti sen 1970. Pellot metsitettiin ja rakennukset jäivät tyhjilleen.

Kovero liitettiin osaksi Seitsemisen kansallispuistoa, kun puisto perustettiin vuonna 1982. Metsähallitus entisöi tilan mahdollisimman tarkoin 1930-luvun hevosmaatalouden asuun, ja sitä alettiin ylläpitää perinteisin menetelmin.

2.6.3 Perustamisen ja suojelun historia

Seitsemisen kansallispuiston suojelu ja perustaminen

Seitsemisen alueelle perustettiin vuodesta 1955 lähtien Metsähallituksen päätöksellä useita erikoismetsiä vanhojen metsien, soiden ja harjujen säilyttämiseksi. Multiharjun aarnialue ja Seitsemisharjun luonnonhoitometsä perustettiin vuonna 1955, Kivinevan ja Jaulinnevan aarnialueet vuonna 1968. Pitkäjärven puistometsä-luonnonhoitometsä on perustettu vuonna 1964 ja sitä on laajennettu 1968.

Seitseminen oli tunnettua retkeilyaluetta jo ennen kansallispuiston perustamista. Puiston perustamisajatus esitettiin ensimmäisen kerran vuonna 1966, kun Suomen Luonnonsuojeluyhdistyksen ja Suoseuran asettama soidensuojelutoimikunta laati ehdotuksen Etelä-Suomen soiden säilytysuunnitelmaksi. Vireillä olleen suojeluhankkeen vuoksi alueella ei harjoitettu metsätaloutta enää vuoden 1976 jälkeen. Viimeiset metsätaloustoimet luonnonhoitometsissä tehtiin syksyllä 1978 riehuneen myrskyn jälkeen, jolloin korjattiin tuulenkaadot.

Lakisäätöisen seutukaavoituksen alustavassa luonnonsuojelusuunnitelmassa vuonna 1971 pidettiin tarkoituksenmukaisena kansallispuiston perustamista seutukaava-alueelle. Seitsemisen kansallispuisto sai nimensä vuonna 1974 ilmestyneen selvityksen ”Seitsemisen kansallispuisto, yleisuunnitelma vaihekaavan pohjalta” perusteella. Kyseisessä tarkastelussa (Tampereen seutukaavaliitto 1974) käsitellään aluetta luonnontieteen, matkailun ja metsätalouden näkökulmista. Seitsemisen alueen valtionmaat hyväksyttiin ja vahvistettiin vaihekaavassa suojelualueeksi. Vaihekaava hyväksyttiin seutukaavaliiton liittovaltuustossa lokakuussa 1976 ja se tuli voimaan toukokuun alussa 1978. Seitsemisen kansallispuisto perustettiin vuonna 1981 annetulla lailla (674/1981). Virallisesti puisto perustettiin vuonna 1982.

Muut alueet

Petäjajärven aarnialueen on perustanut Metsähallitus vuonna 1965 ennen vanhojen metsien suojeluohjelmaa. Aikaisemmin se oli myös Metsähallituksen säästömetsänä, joka perustettiin vuonna 1956. Petäjajärven alueeseen liittyvä Lehtivehmaan luonnonhoitometsä perustettiin vuonna 1964.

Raattaniemi–Vekaraniemen alue on otettu suojelualueeksi vanhojen metsien suojeluohjelman yhteydessä vuonna 1992. Tätä ennen se on ollut valtion talousmetsää. Aurejärven alue on myös pääosin vanhoja valtionmaita, ja se on otettu rantojensuojeluohjelman kohteeksi vuonna 1992.

2.7 Nykyinen käyttö

2.7.1 Retkeily ja opastus

Suunnittelualan kohteista Seitsemisen kansallispuisto on erittäin vilkkaassa retkeilykäytössä. Muista alueista Aurejärvellä on jonkin verran retkeily- ja varsinkin lähivirkistyskäyttöä. Aurejärven Natura 2000 -alueen itäpuolella, järven rannalla, on runsaasti kesämökkiasutusta. Myös Petäjajärvellä saattaa olla satunnaista retkeilykäyttöä, sillä alueen läpi kulki ennen osa Pirkan Taital -reitistöä.

Raattaniemi–Vekaraniemellä ei ole ylläpidettäviä retkeilyn palvelurakenteita tai reittejä. Alueella ei ole koskaan ollut minkäänlaisia rakenteita.

Seitsemisen kansallispuisto

Seitsemisen suosituimpia käyntikohteita ovat luontokeskus, Koveron kruununmetsätorppa ja Multiharjun vanha metsä. Seitsemisen luontokeskus on Etelä-Suomen toiseksi suosituin, ja luontokeskuksen toimintaa on kehitetty määrätietoisesti jo vuosien ajan. Luontokeskukseen tukeutuen puistossa järjestetään paljon tapahtumia ja toteutetaan tilauksesta opastuspaketteja eri kohderyhmille. Luontokeskus toimii myös puiston ”porttina”, sillä se sijaitsee puiston päätuloväylän varrella. Kansallispuisto on ympäristökasvatuksen aktiivinen toimija Pirkanmaalla. Seitsemisessä on ollut vuosittain 40 000–42 000 kävijää. Vuonna 2007 määrä kasvoi 44 000 henkilöön. Luontokeskuksella on vierailut vuosittain noin 30 000 kävijää. Vuonna 2007 vierailijoita oli jo kuitenkin lähes 35 000. Kävijämäärissä on siis havaittavissa lievä noususuunta sekä puistossa että luontokeskuksessa. (Metsähallitus 2008) Koveron käyntimäärät ovat vaihdelleet 2000-luvulla välillä 11 000–15 000; alhaisimmat määrät kirjattiin vuosina 2005 ja 2006. Koveron kävijämäärä vuonna 2007 oli noin 12 500.

Reitit ja rakenteet

Seitsemisen kansallispuistossa on pinta-alaan nähden kohtuullisen suuri määrä eri pituisia reittejä ja polkuja (taulukko 13). Suurin osa niistä on hyvin helppokulkuisia. Seitsemisessä on mahdollista tehdä useita erilaisia päivän kestäviä tai lyhyempiä retkiä sekä myös joitakin useamman päivän vaelluksia. Seitsemisen ei pääsääntöisesti sovellu pitkien, viikon kestävien vaellusten tekemiseen, mutta yhdistämällä Pirkan Taival -reitistöä vaellukseen voi kansallispuiston kokea myös pitemmän vaelluksen yhtenä kohteena. Itään päin mentäessä reitti kulkee Kurun kautta Helvetinjärven kansallispuistoon, lännessä Kyrösjärven rannalle. Seitsemisen soveltuu hyvin myös pyöräretkeilyyn aluetta halkovien useiden teiden sekä itäosan pyöräilyreitien johdosta, joka on osittain valtateiden ja kunnallisten pyöräilyreittien kautta. Seitsemisen kansallispuistossa ei ole melontareittiä, mutta Sipsiönjoen melontareitti lähtee puiston eteläpuolelta Jaulista (Pirkanmaan liitto 2002). (kuva 19)

Taulukko 13. Seitsemisen reitit ja polut.

Tyyppi	Km
Kesäretkeilyreitti	68
Luontopolku	6
Pyöräilyreitti	14
Hiihtoladut	30
Yhteensä	118

Talvikäyttöä varten kansallispuistossa ajetaan pisimmillään noin 30 km latuja. Kaikki ladut ovat perinteisen hiihdon latuja. Luontokeskukselta lähtee 8 km pitkä latu Kivinevan kautta Koverolle. Kivinevalta ladun voi hiihtää myös takaisin luontokeskukselle 7,5 km:n pituisena hiihtolenkinä. Myös Koverosta voi hiihtää noin 5 km:n lenkin. Lisäksi luontokeskukselta ajetaan Pitkäjärven kautta Liesijärvelle yhdyslatu, jolta hiihtoa voi jatkaa Pirkan Taival -reittiä pitkin puiston ulkopuolelle. Lisäksi Särkilammen marjatilan matkailuyrittäjä ajaa puistossa ja osin sen ulkopuolella noin 14 km:n pituisen ladun Koverolta Hirviharjun kautta Särkilammen marjatilalle ja sieltä Soljasten ja Liesilammen kautta Liesijärvelle menevään yhdyslatuun. Tästä noin 7 km on kansallispuiston sisällä.

Pitkospuuta Seitsemisessä on noin 8,5 km. Pitkospuuta noin kolmasosa on arvion mukaan tällä hetkellä huonossa kunnossa. Toinen kolmasosa pitkospuuta on keskinkertaisessa ja loput hyvässä kunnossa. Liikuntaesteisille soveltuvia reittejä ja polkuja on yhteensä noin 0,5 km. Pitkospuuta lukuun ottamatta reitit ovat pääosin hyväkuntoisia. Sorastettuja polkuja on kansallispuistossa tällä hetkellä arviolta noin 3,5 km.

Seitsemisen taukopaikkapalvelut ovat melko kattavat. Taukopaikoista suurin osa sijaitsee alueen keskiosan kattavalla vyöhykkeellä. Noin puolet (7/15) tulipaikoista ja keittokatoksista on saavutettavissa autolla. Viitoitus ja opastus on pääsääntöisesti kattavaa, ja pääosa opasteista on uusittu vuonna 2007. Osa tarvitsee sisällön uusimista. Alueella on pääsääntöisesti voimassa roskaton retkeily, mutta luontokeskuksella sekä Kortosalon leirikoulukeskuksella on ekopisteet. Pitkäjärven kämppäkohteella on lisäksi kompostiastia. Pääsääntöisesti rakenteet ovat hyvässä kunnossa. (taulukko 14)

Varsinaisia rakennuksia Seitsemisen kansallispuistossa on kuudessa eri paikassa: luontokeskuksella, Koverossa, Kortosalossa, Pitkäjärvellä, Salmijärvellä ja Kettulammilla. Luontokeskuksessa on itse luontokeskuksen lisäksi varastorakennus sekä asuntola/toimistorakennus.

Taulukko 14. Seitsemisen rakenteet ja rakennelmat.

Tyyppi	Kpl	Tyyppi	Kpl
Aitarakennelma	15	Polttopuusoja	13
Jätehuoltorakennelma	3	Portti, veräjä	9
Kaivo	2	Pysäköintialue	9
Keittokatos, grillikatos	3	Pöytäpenkki	7
Kohdeopaste	77	Rajakilpi, rajoituskilpi	16
Kuivakäymälä	18	Sisääntulotaulu	6
Luontotorni	1	Telttailualue	6
Metsäkatsomo	1	Tulentekopaikka	13
Maastoportaat	7	Uimalaituri	5
Matkailuvaunualue	2	Viitta, paikanmerkki	168
Muu maastokaluste	2		

Koveron vanhan kruununmetsätorpan piirissä on päärakennuksen lisäksi 10 muuta rakennusta: kolme latoa sekä pakaritupa, paja, aitta, riihi, varikeittiö, navetta/talli ja viljamakasiini. Koveron tila on perustettu 1850-luvulla. Kortosalossa on leirikoulutilan eli vuokratuvan (vanha tila rakennettu vuonna 1937) lisäksi koulu/saunarakennus sekä ulkovarasto. Kortosalolla on eniten käyttöä touko–lokakuun välisenä aikana. Rakennus on vuokrattuna tuolloin pääsääntöisesti viikoittain (vuoden 2007 tiedot). Suurin käyttäjäryhmä ovat erilaiset seurat ja koulut, ja tila on paljon myös Metsähallituksen työkäytössä. Pitkäjärvellä on vanhan metsäkämpän lisäksi sauna ja talli. Pitkäjärvi on rakennettu niin ikään 1930-luvulla. Pitkäjärveä käytetään välillä mm. Seitsemisessä työtä tekevien tutkijoiden majapaikkana. Salmijärvellä on kulttuuriperinnön vaalimiseksi rakennettu vanhan pehkuladon tilalle uusi. Kettulammilla on vanha myllyrakennus.

Opastusviestintä

Kansallispuiston opastus keskittyy vahvasti luontokeskukseen. Keskuksen lisäksi henkilökohtaista opastusta on tarjolla myös Koverossa, jossa opas päivystää kesäkaudella päivittäin toukokuun alusta syyskuun loppuun. Luontokeskuksen oppaat tarjoavat opastettuja retkiä ja opastuspaketteja myös eri puolilla puistoa. Puistossa toimii myös lasten luontokerho Liitis on puistossa. Puiston muuta opastusviestintää ovat opettajille suunnatut maksulliset omatoimiopastusmateriaalit sekä 6,8 km luontopolkuja luontoaiheisine opastustauluineen. Puistoa esitteleviä isompia maasto-opasteita on luontokeskuksen pihakatoksen lisäksi myös Koverolla, Soljasilla, Kortosalossa, Multiharjussa, Kirkkaanlamminkankaalla ja Pitkäjärvellä.

Seitsemisen luontokeskus

Seitsemisen luontokeskus on avattu vuonna 1989. Luontokeskus sisältää kolme perusnäyttelyä sekä tilan vaihtuville näyttelyille. Yhteensä näyttelytilaa on 300 m². Lisäksi luontokeskuksessa on auditorio sekä yksityisen yrittäjän ylläpitämä kahvioruokala. Luontokeskuksesta löytyy myös toimistotilaa sekä varasto ja sosiaalitulat. Luontokeskuksessa on vakituista henkilökuntaa 2 htv, ja lisäksi kesäaikaan vaihtelevasti määräaikaista työntekijöitä sekä harjoittelijoita. Luontokeskus on tarjonnut jo vuosien ajan myös siviilipalvelupaikan.

Luontokeskuksessa on ympärivuotisesti avoinna oleva asiakaspalvelupiste sekä asiakaskirjasto. Keskus tarjoaa maksuttomia ja maksullisia teemaopastuksia sekä luontokeskuksen tiloissa että itse kansallispuistossa. Lisäksi keskuksessa vuokrataan lumikenkiä ja pyöriä sekä myydään erilaisia alueeseen ja luontoon liittyviä tuotteita. Luontokeskus järjestää useita yleisötapahtumia vuosittain. Keskus on panostanut erityisesti koululaisopastuksiin, joihin löytyy mm. useita eri kohderyhmille räätälöityjä maksullisia paketteja.

Luontokeskuksessa vierailee vuosittain yli 30 000 kävijää, ja käyntimäärän kasvu on ollut tasaista vuodesta 2000 lähtien. Vuonna 2007 kävijöitä oli 35 000. Luontokeskuksen sesonkiaika on touko–syyskuu. Marras–joulukuu on luontokeskuksessa yleensä hiljaisinta aikaa.

Kävijät

Metsähallitus toteutti Seitsemisen kansallispuiston kävijätutkimuksen 2006–2007. Kyselyjä toteutettiin kesäkaudella ensisijaisesti neljässä paikassa: luontokeskuksella, Koverossa, Multiharjun metsässä sekä Kirkas-Soljasella. Lisäksi tehtiin muutama pistokeruupäivä, jolloin kuljettiin Pitkäjärven ja Multiharjun välistä reittiä. Talvikaudella kyselyjä tehtiin luontokeskuksella ja Koverossa. (Tunturi 2007a) Lisäksi toteutettiin Seitsemisen kansallispuiston aluetaloudellinen tutkimus (Berghäll & Vatanen 2008), jossa selvitettiin myös tarkemmin kävijöiden laatua ja määriä. Tutkimuksen mukaan eri kävijäryhmien suuruus vaihtelee selvästi. Seitsemisen kansallispuiston noin 42 000 käynnistä 68,6 % luokitellaan matkailijoiden, 13,8 % paikallisten, 13,2 % mökkiläisten ja 4,4 % ulkomaalaisten käynneiksi (Berghäll & Vatanen 2008).

Kävijöitä tuli Seitsemiseen eniten Tampereelta ja Helsingistä, joiden asukkaat muodostivat lähes kolmasosan (30 %) kävijätutkimukseen vastanneista. Neljäsosa (25 %) vastanneista tuli kansallispuistoon lähettyviltä: Parkanosta, Ylöjärveltä, Ikaalisista, Hämeenkyröstä ja Kangasalta. Ulkomaalaisia oli 5 % vastanneista. Yleisimmin kävijät liikkuvat kansallispuistossa pareittain, ja seurue koostui useimmiten oman perheen jäsenistä (59 %). Suosituimmat käyntikohteet kansallispuistossa olivat luontokeskus, Kovero ja Multiharju, joissa kävi noin kolme neljäsosaa (74 %), kolme viidesosaa (63 %) ja puolet vastanneista. Keskimääräinen kävijä oli viimeisen viiden vuoden aikana käynyt Seitsemisessä 14 kertaa. Kesäkauden kävijöistä 43 % oli ensi kertaa alueella ja talven kävijöistä 20 %. Neljä viidesosaa (79 %) oli päiväkävijöitä, jotka viettivät alueella yleisimmin kolme tuntia. Kävijöistä suurin osa on keski-ikäisiä (45–54 vuotta); lapsia (alle 14 vuotta) kävijöistä on kyselyn mukaan alle 2,5 %. (Tunturi 2007a)

Kävijöiden yleisin harrastus oli kävely, jota 73 % vastanneista ilmoitti harrastavansa käynnillään. Luonnon tarkkailu (59 %) ja luontokeskuksessa käynti (46 %) olivat toiseksi ja kolmanneksi yleisimmät harrastukset. Kävijöiden tärkeimmät virkistysmotiivit olivat luonnon kokeminen, maisemat, rentoutuminen, poissa melusta ja saasteista oleminen sekä yhdessäolo oman seurueen kanssa. Merkityksettömin virkistysmotiivi oli tutustuminen uusiin ihmisiin. (Tunturi 2007a)

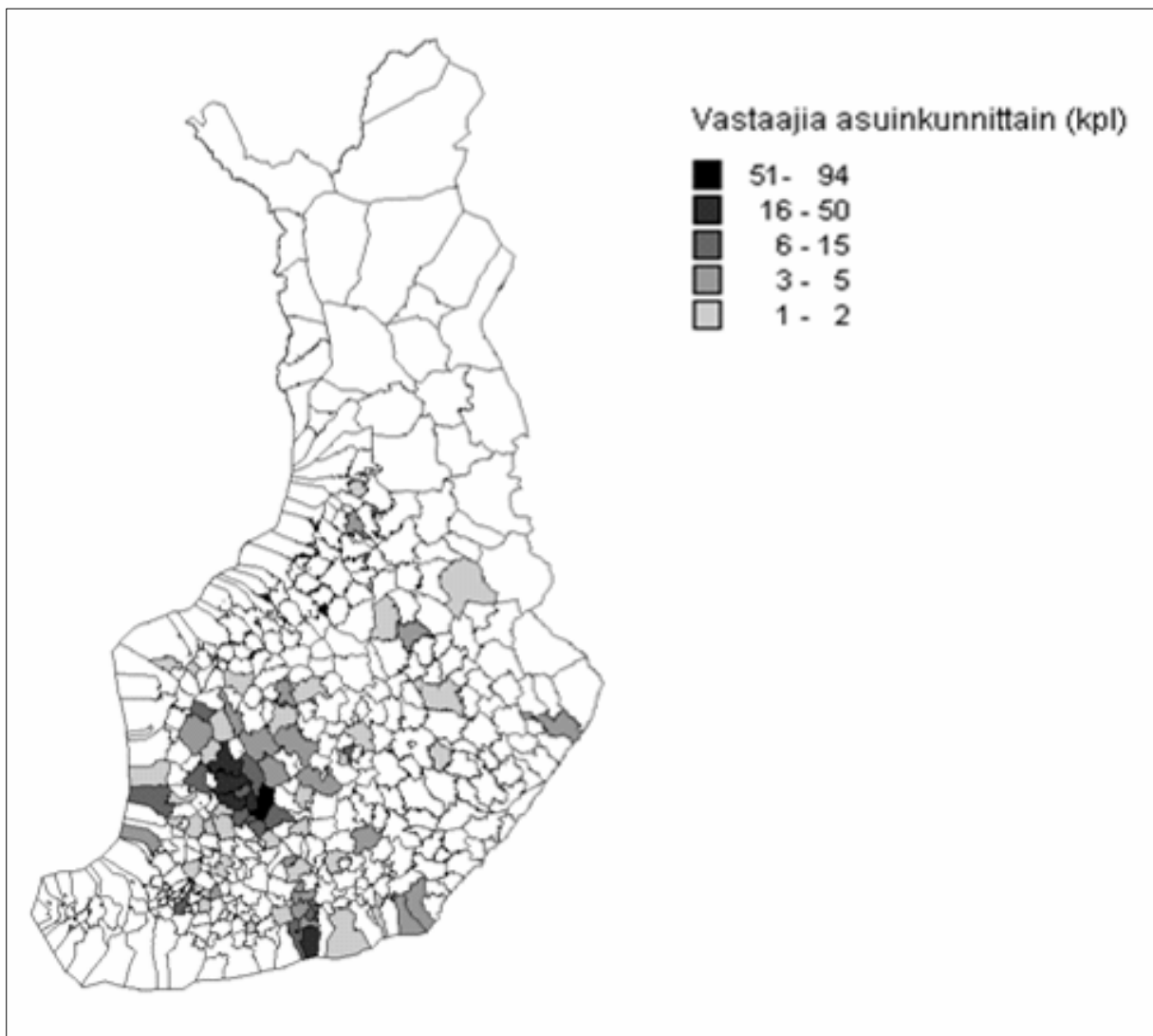
Palveluista ja rakenteista laadultaan parhaiksi arvioitiin Metsähallituksen pysäköintipaikat, kulttuuriperintökohteet, luontokeskuksen palvelut, polku- ja/tai latureitistö, polku- ja/tai latuviitoitukset sekä reittien opastetaulut. Huonoimmat arvosanat saivat jätehuollon toteutus ja ohjaus sekä telttailupaikat. Suurin osa kävijätutkimukseen vastanneista oli tyytyväisiä puiston nykyisiin palveluihin, mutta tutkimuksesta saatiin arvokasta tietoa myös puiston palveluiden edelleen kehittämiseen. Vastanneista 91 % oli joko melko tai erittäin tyytyväisiä palveluiden ja rakenteiden määrään. Liian pieneksi määrältään koettiin etenkin jätehuollon toteutus ja ohjaus. Tulentekopaikkoja, keittokatoksia ja telttailupaikkoja toivottiin lisää. (Tunturi 2007a)

Seitsemisen kävijätyytyväisyysindeksi oli 4,20 (asteikolla 1–5) eli melko hyvä. Kävijöiden ennako-odotuksista parhaiten olivat toteutuneet odotukset luonnonympäristöstä, ja heikoimmintä vastasivat harrastusmahdollisuudet. Eniten kävijöitä oli häirinnyt luonnonympäristön käsittely ja liiallinen kävijämäärä. Yleisimmin kävijät toivoivat parempia maasto-opasteita ja viitoituksia. (Tunturi 2007a)

Kävijätutkimuksen tuloksia verrattiin myös vuonna 1996 tehdyn Metsähallituksen kävijätutkimuksen tuloksiin. Vuoden 1996 tutkimuksesta puuttui kuitenkin talvikauden kävijöiden tarkastelu. Kävijöiden perustiedoissa oli jonkin verran muutoksia. 2006–2007 tutkimuksessa suurimman kävijäryhmän muodostivat 45–54-vuotiaat, kun taas 1996 tutkimuksessa suurin kävijäryhmä koostui 35–44-vuotiaista. Uudempaan tutkimukseen vastanneet olivat myös korkeammin koulutettuja kuin 1996 tutkimukseen vastanneet. (Tunturi 2007a)

Tamperelaisten kävijöiden suhteellinen osuus oli hieman laskenut vuoden 1996 tutkimuksesta. Edelleen toiseksi eniten vastaajista oli kotoisin Helsingistä (10 %), mutta helsinkiläisten osuus oli kasvanut edellisestä tutkimuksesta (7,6 % vuonna 1996). (Tunturi 2007a) (kuva 20)

Seitsemisen kansallispuistoon yksin saapuneiden osuus oli vuonna 2006–2007 vähäinen, kuten edellisessäkin tutkimuksessa vuonna 1996. Seurueet koostuivat edelleen yleisimmin omasta perheestä (59 %), mutta oman perheen osuus oli pienempi kuin vuonna 1996 (65 %). Seitsemisen asema matkan ainoana tai tärkeimpänä kohteena oli pienentynyt 10 %, koska aiemmin 72 % vastasi Seitsemisen olevan matkan ainoa tai tärkein kohde ja uudessa tutkimuksessa 62 %. (Tunturi 2007a)

Kuva 20. Seitsemisen kävijätutkimukseen 2006–2007 vastanneiden kotimaisten kävijöiden asuinkunnat (n = 456).

Kävijöiden harrastukset Seitsemisen kansallispuistossa osoittautuivat molempien tutkimusten tuloksissa samantyyppisiksi. Vuoden 1996 tutkimuksen yleisin harrastus ulkoilu ei ollut vaihtoehtona uudessa tutkimuksessa. Uuden tutkimuksen yleisimmät harrastukset kävely ja luonnon tarkkailu olivat vuoden 1996 tutkimuksessa yleisimmät harrastukset ulkoilun jälkeen. Luontokeskuksessa käynti, retkeily ja kulttuuriperintöön tutustuminen (aiemmin alueen erikoiskohteet) säilyivät edelleen seuraaviksi suosituimpina harrastuksina. Useat harrastukset olivat paljon suosittumia kuin vuonna 1996. Esimerkiksi luontovalokuvauksen suosio oli kasvanut 14 % vuodesta 1996 vuosiin 2006–2007. (Tunturi 2007a)

Yöpyjien osuus kasvoi vuodesta 1996 vuosiin 2006–2007 Seitsemisessä ja sen lähialueella. 1996 tutkimuksessa alueella/lähistöllä yöpyjiä oli 41,3 % vastaajista ja 2006–2007 56 % vastaajista. Ensikertalaisten osuus vastanneista oli hieman suurempi vuosina 2006–2007 (40 %) kuin vuonna 1996 (noin 35 %). (Tunturi 2007a)

Vuoden 1996 tutkimuksessa vastanneet olivat käyttäneet palvelurakenteista yleisimmin pysäköintipaikkoja, opastetauluja ja alueen tiestöä. Myös uudessa tutkimuksessa pysäköintipaikat, tiestö ja opastetaulut – tarkemmin maantienvarsien opastus ja reittien opastetaulut – olivat eniten käytetyt ja arvioidut palvelurakenteet. Telttailupaikat pysyivät edelleen vähiten käytettyinä palvelurakenteina. Vuonna 1996 lisää toivottiin etenkin tulentekopaikkoja (ja laavuja), yleiskäymälöitä, jäteastioita ja -huoltoa sekä telttailupaikkoja. Uuden tutkimuksen mukaan jätehuollon toteutusta ja ohjausta, tulentekopaikkoja sekä telttailupaikkoja kaivattiin edelleen lisää. Myös keittokatosten määrä koettiin liian pieneksi. Alueen palvelujen ja ympäristön laatuun oltiin molemmissa tutkimuksissa tyytyväisiä. Vastaajien käyntiä häirinneitä tekijöitä oli edelleen vähän, samoin kuin vuonna 1996. Millekään yksittäiselle tekijälle ei edelleenkaan kertynyt merkittävää määrää mainintoja. (Tunturi 2007a)

Aurejärven Natura 2000 -alue

Aurejärven länsirantaa pitkin kulkee Pirkan Taival -reitistön osa, joka päättyy Kihniön Pyhäniemelle. Reitti alkaa Parkanosta ja kulkee Aurejärven kylän kautta. Reitti on merkitty ja se on kuntien hoidossa. Sen pituus Aurejärven Natura 2000 -alueella on noin 4,8 km. Reittiä ei kuitenkaan tiettävästi kuljeta kovinkaan paljon. Reitillä on myös noin 100 m pitkospuuta (suon ylitys Kaskilahdella).

Aurejärven länsirannalla, Pirkan Taival -reitistön läheisyydessä sijaitsee kaksi kunnan rakentamaa ja ylläpitämää tulipaikkaa, joista toisella on myös kota sekä kuivakäymälä. Kaskilahden tulipaikka aivan Kaskilahden veneenlaskupaikan vieressä on satunnaisessa käytössä. Tervaniemen tulipaikka kotineen on jonkin verran moottorikelkkailijoiden sekä veneilijöiden käytössä, joskin tulipaikalle pääsee myös kävellen polkua pitkin Pirkan Taipaleen reitiltä. Pirkan Taipaleelta ei oletettavasti poiketa paljonkaan Tervaniemeen.

Aurejärvi on myös Pirkanmaan melontareittioppaassa (Pirkanmaan liitto 2002). Aurejoen reitillä on kaksi lähtöpaikkaa järven rannalta, alueen pohjoiskärjestä sekä Kaskilahdesta.

Kävijät

Aurejärvi on suosittu lähivirkistyskohde. Kesämökkiläiset ym. asukkaat käyttävät Aurejärven kävijäselvityksen (Rouvala 2008) mukaan varsinkin vesialuetta melko runsaasti. Suosittuja ovat vesistön lisäksi saaret. Natura 2000 -alueen vuosittaiseksi kävijämääräksi arvioidaan noin 1 000–2 000 käyntikertaa.

Aurejärven kävijätutkimuksen (Rouvala 2008) mukaan alueella kävijöitä oli eniten Tampereelta (27 %) ja Parkanosta (10 %). Näistä kaupungeista alueelle tulee yli puolet (57 %) vastaajista. Näiden jälkeen eniten vastaajia oli Kurusta (5,4 %). Suurin osa vastaajista (74 %) liikkui alueella 2–5 hengen ryhmissä. Seurue koostui yleisimmin oman perheen jäsenistä (77 %). Keskimäärin kävijä viipyi Natura 2000 -alueella 2,9 tuntia tai 2,6 vuorokautta ja Natura 2000 -alueella ja sen lähistöllä keskimäärin 3,1 tuntia tai 19 vuorokautta. Kävijöitä vieraili eniten Aurejärven Natura 2000 -alueen pohjoisosan vesialueilla (vastaajista 28 %), eteläosan saarissa (21 %, sisältäen myös Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alueen saaria) sekä pohjoisosan mannerrannoilla (18 %). (Rouvala 2008)

Suosituimmat aktiviteetit alueella olivat veneily (10 %) ja maiseman katselu (10 %). Hieman pienempi osuus harrasti virvelöintiä tai uistelua (9 %) ja luonnon tarkkailua (9 %). Uintia ja mato-ongintaa puolestaan harjoitti 7 % kaikista vastaajista. Naisten suosituimmat aktiviteetit alueella olivat maiseman katselu (13 %), luonnon tarkkailu (11 %), uinti (9 %) ja eväsretkeily (9 %). Miehet harjoittivat useimmiten veneilyä (11 %), virvelöintiä tai uistelua (10 %) ja maiseman katselua (9 %). Myös marjastus, sienestys ja metsästys olivat harrastusten joukossa. (Rouvala 2008)

Kävijöitä häirinneiden tekijöiden keskiarvot olivat asteikolla 1–5 (erittäin paljon häirinneestä ei lainkaan häirintää aiheuttavaan) seuraavat: luonnonympäristön käsittely (4,15), muiden kävijöiden käyttäytyminen (4,22), maaston roskaantuneisuus (4,34), maaston kuluneisuus (4,58). Jokin muu -kohdan keskiarvo oli 2,97. Vapaamuotoisista palautteista ilmeni, että esimerkiksi järven alhainen vedenpinta ja vesiskootteriajelu sekä myös puunjalostustehtaan/sahan melu ja lentomelu häiritsivät kävijöitä. Eräät mainitsivat myös rantarakentamisen, ralliautoilun ja metsänhakkuun häiritsevinä tekijöinä. (Rouvala 2008)

Alueen luonnonrauha ja luonnontilaisuus koettiin tärkeiksi säilytettäviksi ominaisuuksiksi. Alueesta tiedottamista ja mainostamista toivottiin vapaamuotoisissa palautteissa entistä enemmän. (Rouvala 2008)

Petäjäjärven Natura 2000 -alue

Petäjäjärvellä on aikoinaan kulkenut osa Pirkan Taipaleesta (noin 5,5 km), ja polku merkintöineen on vielä jäljellä maastossa, mutta sitä ei ylläpidetä. Petäjäjärven etelärannalla on edelleen reitistöön liittyvä laavu, nuotiokehä sekä opasviitoja (Kurun kunnan rakentamat). Ko. rakenteet ja reitti tehtiin ennen vanhojen metsien suojeluohjelmaa. Rakenteita ei enää ylläpidetä, eikä niille ohjata käyttöä. Petäjäjärvellä lienee kuitenkin vielä satunnaisia kävijöitä, sillä vaikka reitit poistettiin Pirkan Taipaleen reitistöstä ja siihen liittyvistä kartoista, on peruskartassa edelleen merkittyinä polku ja laavupaikka.

2.7.2 Matkailu

Seitsemisen alueella on jonkin verran yrityksiä ja yhdistyksiä, jotka hyödyntävät kansallispuiston matkailijavirtoja tai käyttävät omia, ensisijaisesti muun syyn kuin kansallispuiston takia tulleita asiakkaitaan kansallispuistossa. Alueen yritykset tarjoavat ensisijaisesti majoitus- ja ravitsemis- sekä lastenleireihin ja nuorisotoimintaan liittyviä palveluita. Aluetta käyttävät myös muutamat elämysmatkailua tarjoavat yritykset, joiden varsinaiset toimipaikat ovat Tampereen ympäristössä. Kävijätutkimustulosten (Tunturi 2007a) perusteella useimmat Seitsemisessä vierailevat käyvät kansallispuistoissa kuitenkin omatoimisesti, eivätkä juuri käytä yritysten maksullisia palveluita (Tunturi 2007b).

Seitsemisen lähialueilla on kuusi Metsähallituksen Villin Pohjolan vuokrakämppeä, joista suurin osa tuo matkailijoita myös suunnittelualan kohteille. Yksi kämppeistä sijaitsee suunnittelualan sisällä, Aurejärven Natura 2000 -alueella (Leveelahti). Muita kämppejä ovat Jauli, Ylisenlampi, Rysäslampi, Teerilampi ja Kaakkolampi. Kämppeiden käyttöasteet vuonna 2007 olivat talvikäytön (marraskuu–huhtikuu) osalta keskimäärin 22 % ja kesäkäytön (toukokuu–lokakuu) osalta 50 %.

Seitsemisen kansallispuiston yritystutkimus

Metsähallitus teki Seitsemisen kansallispuiston alueella toimiville matkailuyrityksille yritystutkimuksen vuosina 2006–2007 (Tunturi 2007b). Alueelta ei ole aikaisemmin tehty vastaavaa tutkimusta. Suunnittelualan muita kohteita koskien ei ole tehty yritystutkimusta.

Seitsemistä käyttää yritystutkimuksessa haastatelluista 16:sta yrityksestä 8 kpl. Yleisin toimiala on majoituspalvelut. Yritysten asiakkaita on kansallispuiston kokonaiskäyntimäärästä 1,3 %. Asiakkaista noin 2 % on ulkomaalaisia. Suurin osa matkailuyritysten asiakkaita on yritysasiakkaita. Vilkkaimmat kuukaudet matkailuyritysten Seitsemistä käyttäville asiakkaille ovat touko-, elo- ja syyskuu, jolloin yritysasiakkaita tuodaan puistoon virkistäytymään. Suosituimmat aktiviteetit ovat retkeily, maastoruokailu, käynti luontokeskuksessa, kulttuuriperintöön tutustuminen ja opetukseen liittyvä käynti. Tärkein aktiviteetti on retkeily. (Tunturi 2007b)

Yrityksistä noin puolet arvioi, että kansallispuistolla on ollut merkitystä heidän yritys-toiminnalleen. Yritykset olivat käyttäneet lähes kaikkia puiston palveluja; vähiten oli käytetty telttailupaikkoja, mikä on ymmärrettävää kun tiedetään, että suurin osa alueen matkailuyrityksistä tarjoaa majoituspalveluja. Seitsemisen yritykset suunnittelivat toiminnan laajentamista myös talvi-aktiviteetteihin. Tutkimuksesta kävi myös ilmi, että alueen yritykset tekevät melko vähän yhteistyötä toistensa tai Metsähallituksen kanssa. Osa yrityksistä arvioi toimintansa lähivuosina supistuvan huomattavasti, ja toiset arvioivat sen laajenevan huomattavasti. Suurin osa yrityksistä kuitenkin arvioi, että heidän toimintansa joko pysyy entisellään tai kasvaa jonkin verran. Yritykset olettavat ulkomaalaisten kävijöiden osuuden kasvavan tulevaisuudessa. 46 % yrityksistä arvioi, että tulevaisuudessa kansallispuisto tulee merkitsemään heille joko melko tai erittäin paljon. (Tunturi 2007b)

Yritystutkimuksen mukaan yritysten asiakastyytyväisyysindeksi on 4,01 asteikon ollessa 1–5. Indeksiksi lasketaan Metsähallituksen toiminnan, alueen palveluiden, ympäristön ja Metsähallituksen kanssa tehdyn yhteistyön saamista arvosteluista. Parhaiksi arvioitiin alueen kulttuuriperintökohteet, pysäköintipaikat, esitteet ja opaskirjat sekä aluetta koskevat www-sivut. Huonoimmiksi arvioitiin polttopuut huolletuilla taukopaikoilla ja tiestö. Yritykset olivat myös tyytyväisiä palvelurakenteiden määrään, joskin joitakin asioita haluttiin lisätä: Keittokatoksia, yrittäjien tuottamia palveluita, reittien opastetauluja ja polkujen/latujen viitoituksia pidettiin määrältään liian pieninä. (Tunturi 2007b)

2.7.3 Metsästys

Seitsemisen kansallispuistossa voidaan harjoittaa hirvenajoa järjestyssäännön nojalla. Muu metsästys kansallispuistossa on kielletty järjestyssäännössä. Aurejärven Natura 2000 -alueella saa metsästä sekä hirvieläimiä että pienriistaa. Hirven ajo on sallittu (Asetus vanhojen metsien suojelusta 1115/1993) sekä Petäjäjärven että Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alueilla. Suunnittelualue onkin lähes kokonaisuudessaan metsästyskäytössä lukuun ottamatta Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -aluetta, jossa ei tätä suunnitelmaa laadittaessa ole voimassa olevaa metsästysvuokrasopimusta. Alla olevassa taulukossa on lueteltu suunnittelualueilla metsästävät seurukset ja ne pinta-alat, jotka kohdentuvat valtion omistuksessa oleviin suunnittelualueisiin.

Taulukko 15. Seitsemisen suojelualuekokonaisuuden metsästysvuokrasopimukset osa-alueittain.

Vuokraaja	Metsästysoikeus	Alueen koko noin ha
Seitsemisen kansallispuisto		
1. Jaulin hirvimiehet	Hirvieläinten ajo	1 650
2. Länsi-Kurun metsästäjät	Hirvieläinten ajo	1 460
3. Kollaan hirvimiehet	Hirvieläinten ajo	1 400
4. Toivo Kuusilinna	Hirvieläinten ajo	130
Aurejärven Natura 2000 -alue		
1. Pohjois-Kurun metsästäjät	Hirvieläinten ja pienriistan metsästys	253
2. Jokiharjun erämiehet ry	Hirvieläinten metsästys	160
3. Aureen metsästysseura ry	Hirvieläinten ja pienriistan metsästys	33
Raattaniemi–Vekaraniemen Natura 2000 -alue		
1. Ei metsästysvuokrasopimuksia		
Petäjäjärven Natura 2000 -alue		
1. Jaulin hirvimiehet	Hirvieläinten ajo	150
2. Kaidankylän metsästäjät	Hirvieläinten ajo	50

Suojelualuekokonaisuuden piirissä tärkeimmät metsästyksen kohteet ovat hirvieläimet, kanalinnot ja jänikset. Aurejärven riekko on metsästysasetuksen 24. §:n perusteella rauhoitettu metsästykseltä. Riistanhoitopiiri seuraa Aurejärven alueella esiintyvien lintudirektiivin (79/409/EY) mukaisten kanaintujen (metso, teeri pyy) kantoja ja päättää mahdollisista rauhoituksista metsästyslain 20. §:n mukaisesti. Suunnittelualueen kohteilla ei ole juurikaan metsästetty vierasperäisiä pienpetoja.

2.7.4 Kalastus

Seitsemisen kansallispuistossa saa jokamiehenoikeudella onkia ja pilkkiä. Iso Seitsemisjärvellä, Soljastensuon lammessa sekä Polvijärven pohjoisosien rannoilla on kuitenkin liikkuminen kielletty lintujen pesimisajankohtana 1.4.–31.7. Kaikki muu kalastus on kansallispuistossa kielletty.

Aurejärvi on Metsähallituksen Häme–Satakunta kalastuksen pyydyslupa-alueen kohteena ja Etelä-Suomen viehekalastuskohteena. Petäjajärven sekä Raattaniemi–Vekaraniemen alueilla ei ole saottavasti vesiä, eikä niillä kalasteta. Raattaniemi–Vekaraniemeä ympäröivät vesialueet kuuluvat samoin lupa-alueisiin kuin Aurejärven Natura 2000 -kohde. Petäjajärven aluetta ympäröivät järvet eivät ole valtion hallinnassa.

Aurejärvellä kalastetaan ahventa, haukea, kuhaa ja istutusten varaista siikaa. Lisäksi järvessä on pienissä määrin muikkua, madetta, kiiskeä ja särkeä. Aurejärvellä uistellaan, verkkokalastetaan, ongitaan sekä pilkitään.

2.7.5 Marjastus ja sienestys

Marjastaminen ja sienestäminen on kaikilla alueilla mahdollista jokamiehenoikeuksien nojalla. Ainoastaan Seitsemisen kansallispuiston Multiharjun ja Pakkulankankaan rajoitusosilla on kaikki marjojen ja sienten kerääminen kielletty ympäri vuoden. Muilla rajoitusosilla (Soljastensuo–Jaulinneva ja Iso Seitsemisjärvi) liikkuminen – ja siten myös marjastaminen ja sienestäminen – on kielletty linnuston pesimisaikana 1.4.–31.7.

Seitsemisen kävijätutkimuksen (Tunturi 2007a) mukaan kävijöistä 7 % kävi alueella marjastamassa ja 3 % sienestämässä. Myös muilla alueilla poimitaan marjoja ja sieniä jonkin verran.

Kaikki suunnittelukohteet ovat hyviä marjastus- ja sienestyskohteita. Alueilla kasvaa mustikkaa, puolukkaa, hillaa ja karpaloa. Sienistä löytyy haperoita, tatteja ja suppilovahveroita sekä mm. lampaankääpää ja mustatorvisientä.

2.7.6 Tutkimus- ja opetuskäyttö

Varsinkin Seitsemisessä on tehty useita luontoon liittyviä tutkimuksia. Petäjajärven, Raattaniemi–Vekaraniemen sekä Seitsemisen alueilta on tehty mm. useita lajistotutkimuksia. Seitsemisen on Suomen tunnetuin ennallistamisen tutkimuskohde.

Seitsemisessä Metsähallitus on tehnyt ennallistettujen soiden kasvillisuusseurantaan vuodesta 1987, hydrologista seurantaan vuodesta 1995 alkaen ja perhosseurantaan 1990-luvun alkupuolelta lähtien. SYKellä on alueella metsien ennallistamistutkimusta, kuten hyönteisseurantoja (pienaukotus, poltto, lahopuun lisäys). Jyväskylän yliopisto on tutkinut soiden ennallistamista vuodesta 2006. 1990-luvulla Metsäntutkimuslaitos on perustanut luonnontilaisten metsien rakenteen ja kehityksen valtakunnallisen koelaverkoston, jonka koelaitos 18 sijaitsee suunnitelma-alueella Seitsemisessä ja Petäjajärvellä. Seitsemisen ja Petäjajärven metsikkökuvioita on hyödynnetty myös Metlan tekemissä monimuotoisuustutkimuksissa, joissa vertailtiin luonnontilaisten metsien ja talousmetsien lajistoeroja.

Aivan viime vuosina Metsähallitus ja Metsäntutkimuslaitos ovat tehneet tutkimusta kansallispuiston aluetaloudellisista ja sosiaalisista vaikutuksista.

Metsäntutkimuslaitos toteutti vuonna 2006 Seitsemisen lähialueen asukkaille suunnatun kyselytutkimuksen (Petäjistö & Selby 2008), jossa selvitettiin asukkaiden mielipiteitä kansallispuistosta yleisesti sekä Seitsemisen kansallispuiston ja matkailun lähialueiden asukkaille tuottamia hyötyjä ja haittoja. Lisäksi tarkasteltiin asukkaiden asenteita luonnonsuojelua ja matkailua kohtaan sekä tärkeimpiä asenteisiin vaikuttavia tekijöitä.

Metsähallituksen kävijätutkimuksen yhteydessä kesällä 2006 tutkittiin myös Seitsemisen kansallispuistokävijöiden merkitystä maaseudun elinvoimaisuudelle yhteistyössä Metsäntutkimuslaitoksen ja Helsingin yliopiston kanssa. Tutkimus toteutettiin kävijätutkimushaastattelun yhteydessä jaettavalla kyselyllä, jonka kävijät täyttivät matkansa jälkeen ja postittivat Metsäntutkimuslaitokselle. Tutkimus ei ole vielä valmis.

Metsäntutkimuslaitos on myös toteuttanut vuosina 2006–2007 Seitsemisen alueen yrittäjille suunnatun yritystutkimuskyselyn, josta on saatu vasta alustavia tutkimustuloksia.

Metsähallitus ja Metla ovat selvittäneet yhteistyössä luontomatkailun paikallistaloudellisia vaikutuksia Seitsemisen sekä Helvetinjärven kansallispuistoissa. Tutkimuksesta on vasta alustavia tuloksia (Berghäll & Vatanen 2008).

2.7.7 Liikenne ja asutus

Suunnittelun kohdealueet sijaitsevat Parkanon, Kurun, Kihniön ja Ikaalisten välisellä metsäalueella, hieman kauempana suuremmista asutuskeskuksista. Suunnittelualueen keskikohdilla sijaitsevasta Länsi-Aureen kylästä on Parkanoon noin 23 km ja Kuruun noin 24 km. Läheisin suuri kaupunki on yli 200 000 asukkaan Tampere, jonne on Kurun kautta matkaa noin 74 km.

Kohdealueita ympäröi valtion metsätalousmaiden suurempi keskittymä, jolla ei ole juurikaan asutusta. Alueiden ympärillä sijaitsee kuitenkin useita kyliä ja kesäasutusta. Tärkeimmät alueen lähikylät ovat Aurejärvi, Itä-Aure, Länsi-Aure, Aureskoski, Mäkikylä, Juhtimäki, Vahojärvi, Luode, Sisättö ja Kaidankylä. Kaikki kylät sijaitsevat enintään noin 10 km:n säteellä kohdealueista. Petäjistö & Selbyn (2008) mukaan Seitsemisen lähialueelta löytyy yhteensä noin 1 430 kotitaloutta.

Seitsemisen kansallispuistoa halkoo useita teitä, joista yksi on Tiehallinnon hoidossa oleva maantie (Seitsemisentie 13 287), joka ei kuulu kansallispuistokiinteistöön. Yleistä tietä on noin 7,5 km, ja se kulkee kansallispuiston läpi luontokeskuksen ja Koveron ohitse etelään, Luhalahden kylään, josta on yhteys Viljakkalan kautta Hämeenkyröön. Metsähallituksen omaa tietä kansallispuistossa on noin 22 km ja lisäksi vain jäätyneen maan aikana käytettäviä teitä on noin 10 km. Yksityistä osakkuustietä on 315 m. Tie on Kivijärven sopimustie, joka on vain jäätyneen maan aikana ajettava. Varsinaisesti ympärivuotisesti käytössä olevia teitä on noin 11 km, sillä osa teistä on suljettu mm. puomeilla. Yleinen tie ja Jauli–Housulammi-tie aurataan joka talvi, ja myös Jauli–Salmiharju- ja Soljasen RT-tie aurataan joinakin talvina ajoittain. Alueita sivuaa myös kaksi muuta Tiehallinnon ylläpitämää maantietä: Parkano–Kuru-maantie 332 ja Luomajärvi–Kihniö-maantie 3 350.

Raattaniemi-Vekaraniemen kohteella ei ole teitä. **Petäjajärvellä** Kuru–Parkano-tielle yhtyvä Saarijärvi–Metsämaan yksityinen osakkuustie halkaisee alueen Petäjajärven pohjoispuolella itä-länsisuunnassa sähkölinjaa myötäillen. Tiestä on alueella noin 250 m. **Aurejärven** Natura 2000 -alueella on yhteensä noin 3,2 km omaa tietä, josta noin 3 km on luokiteltu vain jäätyneen maan aikana ajettavaksi tieksi. Leveelahden kämpälle vievää ympärivuotisessa käytössä olevaa tietä on noin 150 m. Tiet vievät Leveelahden lisäksi Kaskilahdelle, Tervaniemeen, Kaskiniemeen sekä järven itäpuolella Antinahonmaalle. Leveelahden tien lisäksi Kaskilahden venepaikalle vievällä tiellä on käyttöä. Lisäksi aivan alueen pohjoispäädyssä, alueen rajan tuntumassa, kulkee Haavistonperän yksityistie (noin 0,6 km), jossa Metsähallitus on osakkaana.

2.7.8 Maa-ainesten ja pohjaveden otto

Vanhoja tai toimivia soranottoalueita ei suunnittelualueella ole. Seitsemisen luoteispuolella, melko lähellä kansallispuiston rajaa on yksi pienehkö soranottoaika (Sikomäki). Se sijaitsee pohjavesialueella.

Pohjavedenottoa on itse suunnittelualueella vähän. Luontokeskuksella ja Koverolla on kaivot. Seitsemisharjun pohjavesialueella on pohjavedenottamo kansallispuiston ulkopuolella, Länsi-Aureen kylän liepeillä. Muuten pohjavettä ottavat puiston ulkopuolella yksittäiset talot omien kaivojensa kautta.

Aurejärven pohjoispuolella, noin 4 km:n päässä sijaitsevan Talasnevan turvetuotantoalueen eteläosan kuivatusvedet lasketaan Ison Tervajärven kautta Aurejärven pohjoisosaan. Toiminnalla ei ole nähty olevan merkittävää vaikutusta Natura 2000 -alueen luonnonarvoihin. Lähinnä haitat lienevät pienten kiintoainesmäärien kulkeutumista Aurejärveen. Pölylaskeumaa ei myöskään tiettävästi kulkeudu Aurejärven alueelle. Alueen kuntoonpano on aloitettu vuonna 1976 ja turvetuotanto vuonna 1980. Viimeisin ympäristölupa on vuodelta 2005 (Länsi-Suomen ympäristölupavirasto 2005).

Aurejärven länsipuolella, noin 2,5 km:n päässä, on Hirvineva–Kirjasnevan turvetuotantoalue. Vedet valuvat alueelta pääsääntöisesti Kihniön Nerkoonjärveen, ja pölyhaittoja oletetaan olevan vain noin 1 km:n säteellä tuotantoalueesta. Turvetuotanto on aloitettu vuonna 1977 ja sitä on laajennettu vuonna 1999. Viimeisin ympäristölupa on vuodelta 2005 (Länsi-Suomen ympäristölupavirasto 2005).

2.8 Yhteenveto

Yhteenvetona edellisistä kuvauksista sekä mm. yhteistyöryhmän avustuksella tehdystä nelikenttä-analyysistä (Liite 3) voidaan todeta, että Seitsemisen suunnittelualueen tärkeimmät luonnon-suojelu- ja käyttöarvot ovat seuraavat:

- Suunnittelualueen melko laajat boreaaliset luonnonmetsät (944 ha) sekä niiden lajisto, jossa esim. useita valtakunnallisesti uhanalaisia kääpiä ja hyönteisiä. Alueen vanhat metsät ovat eteläsuomalaisittain erittäin edustavia ja valtakunnallisesti tärkeä osa vanhojen metsien suojelualueverkostoa.

- Varsinkin Seitsemisen ja Petäjäjärven alueiden suot ja lähteet sekä soiden ja metsien maisemamosaiikki. Soiden ja metsien pienipiirteisyys tuottavat varsinkin Seitsemisen alueella erityisen runsaan määrän reuna-alueita. Seitsemisen suunnittelualueen suot ja lähteet ovat maakunnallisesti merkittäviä ja tärkeä osa soidensuojelualueverkostoa. Lisäksi Seitsemisen alue on valtakunnallisesti sekä kansainvälisesti tärkeä soiden ennallistamisen pioneeri- ja tutkimuskohde.
- Suunnittelualueella useita linnustollisesti arvokkaita soita, järviä ja lampia. Esimerkiksi Iso-Seitsemisjärven alue on linnustoltaan Seitsemisen kansallispuiston parhaita paikkoja, ja se on paikallisesti arvokas Pirkanmaan lintujärvi.
- Varsinkin Seitsemisen kansallispuiston valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriperintöarvot. Suunnittelualueelta löytyy runsaasti muinaisjäännöksiä sekä mm. Koveron kruununmetsätorppa. Kulttuuriarvoihin liittyy myös luontoarvoja – Seitsemisen alueen perinnebiotoopit ovat maakunnallisesti arvokkaita. Niiden lajistossa on myös harvinaisia kasvilajeja.
- Suunnittelualueella useita erämaisia järviä ja lampia. Varsinkin Aurejärven Natura 2000 -alueen järviluonnon kaltainen erämaisuus on jo harvinaista eteläisessä Suomessa.
- Seitsemisen kansallispuiston luontokeskus Etelä-Suomen toiseksi suosituin luontokeskus ja itse kansallispuisto valtakunnallisesti suosittu päiväretkikohde. Kansallispuisto on monipuolinen ja helppo retkeilykohde, jossa on kattava palveluvarustus ja joka sijaitsee lähellä isoja Etelä-Suomen mökkialueita sekä Tamperetta. Luontomatkailun merkitys on vielä vähäistä.
- Seitsemisen kansallispuisto ympäristökasvatuksen aktiivinen toimija Pirkanmaalla. Kansallispuistossa tehdään runsaasti ympäristökasvatustoimintaa erilaisten tapahtumien, retkien ja kerhojen avulla.
- Suunnittelualueen kohteet arvokkaita lähivirkistysalueita Kurun, Ikaalisten, Kihniön ja Parkanon alueella. Kohteilla on paikallista arvoa varsinkin marjastus-, sienestys-, kalastus- ja metsästysalueina.

2.9 Aikaisemmat suunnitelmat ja niiden toteutuminen

Seitsemisen kansallispuiston viimeisin vahvistettu runkosuunnitelma on vuodelta 1995. Sen jälkeen kansallispuistoon on liitetty uusia alueita noin 385 ha vuonna 2005. Ensimmäinen Seitsemisen vahvistettu runkosuunnitelma on vuodelta 1984 (Metsähallitus 1984).

Seitsemisen kansallispuiston viimeisimmässä runkosuunnitelmassa vuodelta 1995 (Metsähallitus 1996) todetaan, että ”kansallispuiston ensisijaisena tavoitteena on säilyttää eteläisen Suomenselän pienipiirteistä metsä-, suo- ja harjuluontoa. Lisäksi vaalitaan vanhaa perinnemaisemaa.” Monipuolisista tehtävistä tärkeimmiksi on luokiteltu metsäluonnon ja perinnemaiseman suojelu. Toimenpiteinä on nähty ojitettujen soiden ja entisten talousmetsien palauttaminen lähemmäs luonnontilaa sekä perinnemaiseman hoitaminen perinteisin menetelmin osana kansallispuistoa.

Näiden päätavoitteiden mukaisesti on pääsääntöisesti menty eteenpäin. Seitsemisessä on vuosina 1995–2008 ennallistettu 1 060 ha soita ja 300 ha metsiä. Koveron kruununmetsäntorppaa on hoidettu aktiivisesti, ja niittyjä on laidunnettu ja niitetty Koverossa sekä Löytyssä.

Muita edellisen runkosuunnitelman tavoitteita ovat olleet alueen tutkimuksellisen merkityksen edelleen korostaminen ja tutkimuksen edellytysten parantuminen (erityisesti ennallistamis-ekologinen tutkimus). Seitsemisen onkin ollut ennallistamisen pioneerialue Suomessa: Alueella on ollut käynnissä, ja on edelleen, useita ennallistamiseen liittyviä tutkimuksia. Toisena tärkeänä tavoitteena on ollut puiston opetuskäytön edellytyksien turvaaminen ja niiden parantaminen mahdollisuuksien mukaan, sekä erityishuomion kiinnittäminen koululuokkiin, mm. paremmin opetusohjelmaan sopivan aineiston kehittäminen. Tämä tavoite on toteutunut, ja puistossa käy melko runsaasti mm. koululuokkia. Selkeästi kohderyhmäksi myös aineiston tuottamisessa on valittu koululuokat. Runkosuunnitelmassa on todettu, että virkistyskäyttökohteena Seitsemisen alue on vähiten haavoittuva lähiseudun suojelualueista, mutta kesäaikaisen käytön kasvattamisen ei ole nähty olevan suotavaa. Uusimmat kävijätutkimukset osoittavatkin, että kesäaikainen kävijämäärä ei ole alueella merkittävästi kasvanut.

Runkosuunnitelman toteutumisen poikkeamat sekä toteuttamatta jättämisen syyt ja perustelut on esitetty liitteenä 4 olevassa taulukossa.

2.10 Maankäyttöanalyysi

Maankäyttöanalyysissä arvioidaan aikaisemman maankäytön alueelle aiheuttamaa painetta ja lähitulevaisuudessa näköpiirissä olevia kehityssuuntia Natura 2000 -alueella. Vaikuttavia tekijöitä arvioidaan ensisijaisesti suhteessa niihin luonto- ja kulttuuriarvoihin, jotka ovat Natura 2000 -verkostoon kuulumisen perusteena (luontotyytit, lajit, geologia ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet).

Painetta arvioidessa käsitellään nykytilanne, johon hoito- ja käyttösuunnitelmalla voidaan tarvittaessa vaikuttaa. Kehityssuunnan arvioimisessa otetaan huomioon suunnitelmassa tehdyt päätökset ja esitetyt toimenpiteet tilanteen parantamiseksi. Analyysi tehdään uudelleen viiden vuoden kuluttua hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymisestä, jolloin arvioidaan, ovatko toimenpiteet vaikuttaneet positiivisesti kehitykseen.

Analyysin mukaan jokaisella suunnittelualueen kohteella suurin haitallisesti vaikuttava tekijä alueen luonto- ja kulttuuriarvoihin on aikaisempi metsätalous. Aurejärven alueella myös muita tekijöitä nousee esiin. Näitä tekijöitä ovat happamoituminen, kalastus sekä edelliseen liittyvä maasto- ja vesiliikenne. Seitsemisen kansallispuiston alueella myös retkeilyn vaikutus nousee hiukan muita tekijöitä enemmän esiin.

Maankäyttöanalyysin taulukot ovat liitteenä 5.

Aikaisempi metsätalous

Seitsemisen kansallispuiston alue on ollut aikoinaan tehokkaassa metsätaloustaloudessa. Metsätalouden jäljet näkyvät kansallispuiston metsäluonnossa mm. puustorakenteen yksipuolisuutena ja nuoruutena, lahoppuun vähäisyytenä sekä siinä, että yli puolet puiston soista on aikoinaan ojitettu. Täysin luonnontilaisia metsiä on puistossa edelleen vain noin 55 ha (1 % puiston pinta-alasta). Metsätalouden jälkiä näkyy siis edelleen suurimmassa osassa puistoa. Metsätalouden paine on suojeluun siirtymisen jälkeen kuitenkin selvästi vähentynyt, ja myös ennallistamisen kautta luonnontilaisuuden palautuminen on edistynyt viime vuosina.

Myös Aurejärven alue on vastikään suojeluun siirtyneenä ollut aiemmin voimakkaasti metsätaloustaloudessa: Metsät ovat rakenteeltaan yksipuolisia ja alueen vähäisiä soitakin on ojitettu. Ympäristöön metsätalouden ojitusalueiden kuivatusvedet ovat vaikuttaneet ehkä myös järven vedenlaatua heikentävästi (happamoituminen). Samoin Petäjäjärven ja Raattaniemi–Vekaraniemen soita on ojitettu. Petäjäjärven metsät ovat neljästä alueesta luonnontilaisimpia liittyen siihen, että ko. alue on ollut pisimpään suojelussa.

Aikaisemman metsätalouden haitalliset vaikutukset luontoarvoihin vähenevät tulevaisuudessa entisestään ajan myötä tapahtuvan luonnontilaistumisen kautta sekä mm. aktiivisten ennallistamistoimenpiteiden avulla.

Happamoituminen

Happamoituminen on ollut ongelmana Aurejärven alueella; muilla alueilla ongelmaa ei ole toistaiseksi havaittu. Veden pH-arvot ovat olleet viime vuosina alhaisia, ja muikun lisääntyminen on ilmeisesti vaarantunut tämän takia. Happamoitumisella voi olla vaikutusta myös muihin kalakantoihin sekä mahdollisesti myös hyönteis- ja kasvilajeihin. Happamoitumisen tarkkaa syytä ei kuitenkaan tiedetä. Mahdollisia syitä voivat olla esim. humuspäästöt vanhoista ojituksista vesistöalueella ja sen yläjuoksulla tai hapan laskeuma.

Lähitulevaisuudessa happamoituminen ei todennäköisesti tule lisääntymään, ja se myös mahdollisesti vähenee pitkällä aikavälillä luontaisesti ja esim. soiden ennallistamisen seurauksena.

Maasto- ja vesiliikenne

Maastoliikenne (alueiden hoitoa lukuun ottamatta) on säädösten perusteella kokonaan kiellettyä kaikilla muilla alueilla paitsi Aurejärvellä. Pienen maapinta-alan takia luvaton maastoliikenne Aurejärvellä ei ole tähän mennessä noussut ongelmaksi. Seitsemisessä luvaton maastoliikenne ei myöskään ole toistaiseksi ollut ongelmana, kuten ei muillakaan alueilla.

Aurejärvellä saattaa moottoroitu vesiliikenne olla toisinaan lintujen pesintäaikaan haitallista. Suurempia ongelmia ei toistaiseksi ole kuitenkaan havaittu, koska liikenne on suhteellisen vähäistä. Mökkiasutuksen vuoksi liikenne painottuu lähinnä viikonloppuihin ja loma-aikoihin. Kelkkaliikenne jääpeitteisellä vesialueella on sallittua, eikä siitä ole tietävästi ollut haittaa alueella.

Lähitulevaisuudessa ei ole odotettavissa maastoliikenteen lisäystä alueilla. Tosin kaikenlainen moottoroitu lähialueilla liikkuminen esim. mönkijöillä voi tulevaisuudessa lisääntyä. Alueiden säädökset, jotka kieltävät suurimman osan maastoliikenteestä, ja Aurejärven liikkumisrajoitusalue sekä maastoliikenteen valvonta kuitenkin vähentävät selkeästi luonnonarvoja heikentäviä vaikutuksia.

Retkeily

Retkeilijöiden määrä Seitsemisessä on viime vuosina lisääntynyt. Ohjauksen ansiosta vaikutukset luonnonarvoihin ovat kuitenkin olleet vähäiset. Kulttuurikohteita ei ole myöskään tietävästi retkeilyn takia tuhoutunut. Luonnonarvoja uhkaavia ongelmia on ollut lähinnä vain Multiharjulla, jossa polkuverkoston ulkopuolella liikkuminen on aiheuttanut paikoitellen mm. voimakasta kulumista. Kielloista huolimatta retkeilijät saattavat kerätä alueelta esim. sieniä ja näin vaikuttaa rajoitusosan luonnontilaisuuteen. Jonkin verran otetaan myös tulipaikkojen läheltä esim. pysty-lahopuuta nuotiokäyttöön. Tämä vaikuttaa edelleen lahoppumäärien vähentymisen kautta alueen lajistoa heikentävästi (lähinnä linnut ja hyönteiset). Yleisesti ottaen rajoituksia on Seitsemisen alueella tietävästi kuitenkin noudatettu hyvin. Satunnaista haittaa on voinut olla irrallien päästetyistä koirista ja pyöräilemisestä poluilla.

Aurejärvellä retkeilyn ongelmia ovat lähinnä luvattomat nuotiot saarissa. Sama ongelma on Raattaniemi–Vekaraniemen alueella. Petäjäjärvellä vastaavaa ongelmaa ei ole ainakaan toistaiseksi havaittu.

Tulevaisuudessa retkeilijämäärät ovat ilmeisesti edelleen kasvussa, ja todennäköisesti myös vaikutukset luonnonarvoihin voivat lisääntyä. Hoito- ja käyttösuunnitelman toimenpiteillä on tarkoitus ohjata lisääntyviä kävijämääriä vähemmän arkoihin kohteisiin ja alueille (rakenteiden ja palveluiden sijoittelu, rajoitusvyöhykkeet, lupa- ja sopimuslinjaukset). Siten haitallisia vaikutuksia luonto- ja kulttuuriarvoihin ei lähitulevaisuudessa todennäköisesti ilmene.

Metsästys, kalastus ja kalanistutus

Metsästys on kaikilla alueilla vaikutuksiltaan vähäinen; Seitsemisen alueella metsästys on viime vuosina jopa vähentynyt, kun kansallispuistoon liitettiin lisää Natura 2000 -aluetta. Vain Aurejärven alueella metsästys on ollut sallittua, mutta esimerkiksi hirven metsästys on siellä ollut vähäistä pienen maapinta-alan takia. Pienriistan metsästys ei ole myöskään tietävästi aiheuttanut ongelmia Aurejärvellä. Vaikutukset luonnonarvoihin ovat olleet vähäiset.

Kalastuksen aiheuttamat ongelmat liittyvät veneen käyttöön ja rantautumiseen, eivät itse kalastukseen. Jonkinlaisia ongelmia on Aurejärvellä, missä kalastus on runsasta. Lähinnä ongelmana on liikkuminen rannoilla, luodoilla, kareilla sekä niiden läheisyydessä selkälökin ja kuikan pesintäaikaan.

Aurejärveen tehdään myös kalanistutuksia. Niistä ei kuitenkaan tietävästi ole ollut mitään haittaa järven luonnolle. Virkistyskalastuksen kalanistutuksia on tehty myös Seitsemisen Kirkaslammella ja Kirkas-Soljasella, mutta ne on lopetettu lampien tultua kansallispuiston osaksi.

Lähitulevaisuudessa metsästyksen ja kalastuksen vaikutukset pysyvät ennallaan – hoito- ja käyttösuunnitelmassa ei ole esitetty muutoksia vallitsevaan tilanteeseen. Kalastuksen lievät haitat Aurejärvellä vähenevät Paskokarin rajoitusosan perustamisen jälkeen.

Tulokaslajit

Vierasperäisistä pienpedoista minkkiä ja supia esiintyy joka alueella. Seitsemisen kansallispuistossa Seitsemisjoki ja Liesijoki ovat oletettavasti minkin pääkulkureittejä. Linnustollisesti tärkeillä alueilla Seitsemisen kansallispuistossa (mm. Seitsemisjärvi, Soljastensuo) ja Aurejärven rannoilla tulokaspedot voivat aiheuttaa vahinkoa varsinkin maassa pesiville lintulajeille.

Kasvilajeista lupiinia on Seitsemisessä Löytyllä sekä toisinaan myös tien varressa Seitsemis-harjulla. Löytyssä lupiini voi aiheuttaa suurta haittaa perinnebiotooppikasvillisuudelle mm. rehevöittämällä maata sekä kilpailemalla tilasta niittylajien kanssa. Lupiini on tehokas levittäytyjä, joka valtaa niityt ja tienpenkereet nopeasti, mikäli sen leviämiseen ei puututa. Muilla alueilla ei ole toistaiseksi tavattu lupiinia tai muita tulokaskasvilajeja.

Lähitulevaisuudessa tulokaslajit saattavat aiheuttaa aiempaa enemmän ongelmia. Suunnitelmassa esitetyllä vierasperäisten pienpetojen metsästyksellä voidaan kuitenkin parantaa tilannetta. Perinnebiotooppien tehokkaampi hoito vähentää esim. lupiinin aiheuttamia riskejä. Suunnitelman mukainen tulokaslajien kitkeminen varhaisessa vaiheessa vähentää niiden leviämismahdollisuuksia ja haittoja luontoarvoille.

Pohjaveden ja maa-ainesten otto

Pohjavedenottoa on suunnittelualueella ja sen lähistöllä vähän. Itse suunnittelualueella vedenotto on yksittäisten kaivojen kautta tapahtuvaa pienimuotoista talousvedenottoa. Vedenotto ei haittaa esimerkiksi soiden tai lähteiden tilaa suunnittelualueella. Soranottoalueita on myös erittäin vähän ympäristössä, ja ne ovat pieniä.

Aurejärven pohjoispuolella, noin 4 km:n päässä sijaitsevan Talasnevan turvetuotantoalueen eteläosan kuivatusvedet lasketaan Ison Tervajärven kautta Aurejärven pohjoisosaan. Toiminnalla ei ole nähty olevan merkittävää vaikutusta Natura 2000 -alueen luonnonarvoihin tiettyjen ehtojen täytyessä. Lähinnä haitat lienevät pienten kiintoainemäärien kulkeutumista järveen. Vuoden 2005 ympäristöluvassa on edellytetty eteläosan turvetuotannon laskuvesien käsittelyyn toteutettavaa kosteikkaa tehtäväksi vuoden 2006 toukokuuhun mennessä, mikä vähentää kiintoaineksen kulkeutumista järveen. Aurejärven länsipuolella sijaitseva Kirjasnevan turvetuotantoalue ei tiettävästi vaikuta järven tilaan, sillä kuivatusvedet on johdettu Nerכוןjärveen. Molemmat turvetuotantoalueet ovat myös yli kilometrin päässä alueesta, joten hiukkaslaskeumaa ei Aurejärven alueelle tiettävästi tule.

Lähitulevaisuudessa pohjaveden ja maa-ainesten oton vaikutukset luonnonarvoihin tulevat todennäköisesti joko pysymään ennallaan tai vähenemään.

Matkailu

Matkailu suunnittelualueella kohdistuu lähinnä Seitsemisen kansallispuistoon sekä pienessä määrin Aurejärvelle. Matkailukäyttö on alueella melko pienimuotoista, ja vaikutukset kohdistuvat lähinnä pistemäisesti. Matkailussa ei ole myöskään tapahtunut suuria muutoksia viimeisinä vuosina, mutta todennäköistä on, että matkailukäyttö tulevaisuudessa kasvaa.

Lähitulevaisuudessa matkailun haitat näkyvät lähinnä kasvavissa kävijämäärissä. Vaikutukset luonnonarvoille eivät kuitenkaan tule todennäköisesti olemaan haitallisia, sillä kasvuun varaudutaan palveluiden sijoittamisella kestäviin kohteisiin ja palvelumuotoihin. Myös suunnitelman lupa- ja sopimuslinjaukset tukevat kestävä matkailun toteutumista alueella.

Rakentaminen

Rakentaminen ei ole merkittävästi lisääntynyt alueiden lähituntumassa. Itse suunnittelualueella uusi rakentaminen (lukuun ottamatta pienimuotoista retkeilypalvelujen rakentamista) ei ole mahdollista. Aurejärven rantojen mökkiasutus on jo vakiintunut, eikä uusia rakennuspaikkoja ole juurikaan. Joitakin uusia mökkejä on kuitenkin vielä viime aikoina rakennettu. Seitsemisen kansallispuiston lähituntumaan on kaavan kautta mahdollisesti lähitulevaisuudessa tulossa matkailuun liittyvää rakentamista. Aikaisempina vuosina rakentamiselle oli jonkin verran painetta (mm. rallirata), mutta se on vähentynyt viime vuosina.

Lähitulevaisuudessa rakentamisella ei ole odotettavissa haitallisia vaikutuksia suunnittelualan luontoarvoihin.

Saastuminen

Aurejärvellä voi olla pieniä ongelmia kesämökkiasutuksen sekä moottoriveneliikenteen päästöistä. Järvi on kuitenkin suuri volyymiltaan ja mökkiasutusta sekä vesiliikennettä siihen verrattuna melko vähäisesti, joten vaikutukset vesistön tilaan lienevät hyvin pienet. Myös vuonna 2012 voimaan tulevat säädökset mökkien jätevesipäästöistä tulevat korjaamaan tilannetta päästöjen osalta.

Seitsemisen Pitkjärvellä todettiin muutama vuosi sitten maan saastuminen. Alueella oli luvattomasti poltettu kuparikaapelia, minkä seurauksena osa maasta saastui. Tämä vaikutti myös kaivo-veden laatua pilaavasti. Pilaantunut maa-alue on nyttemmin poistettu. Samanlaista saastumista voi kuitenkin tapahtua alueella myös uudestaan.

Lähitulevaisuudessa ei ole nähtävissä saastumisuhkien lisääntymistä alueilla.

2.11 Muut uhkatekijät

Seitsemisen alueella uhkana on kaikenlainen ilkivalta, jota edesauttaa alueen hyvä tiestö ja rakenteiden helppo saavutettavuus autolla. Luontokeskukseen on murtauduttu jo useita kertoja. Humalahakuisten kävijöiden käyttäytyminen voi häiritä muita kävijöitä ja tuottaa mm. roskaamista esimerkiksi Soljasten alueella. Riskinä on myös kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten tuhoutuminen esimerkiksi tuhopoltossa.

Muilla suunnittelualan kohteilla ei ole tietävästi esiintynyt ilkivaltaa, mutta Aurejärvellä muita käyttäjiä häiritsee toisinaan vesiskootterin meluhaitat. Myös moottoriveneiden melu häiritsee ajoittain muuten hyvin rauhallisen ja erämaisen järven rauhaa. Lentomelu häiritsee ajoittain virkistyskäyttöä ja keväällä pesimäaikaan myös lintujen pesintää.